

Η ΠΡΟΣΩΡΙΝΗ ΔΙΚΑΣΤΙΚΗ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΤΩΝ ΑΣΤΙΚΩΝ ΑΞΙΩΣΕΩΝ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ

ΠΡΟΟΙΜΙΟ

Ελληνική πολιτική δικονομία· νομοθετική εξέλιξη
 Η προσωρινή δικαστική προστασία των αστικών αξιώσεων, διαχρονικώς.
 Η διαδικασία των ασφαλιστικών μέτρων υπό το πρίσμα των συγχρόνων εξελίξεων

ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΗΝ ΕΝΝΟΙΑ ΤΩΝ ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΩΝ ΜΕΤΡΩΝ

- I. Μορφές εκδήλωσης της έννομης προστασίας της Πολιτείας στην αστική δίκη.
- II. Αδυναμία άμεσης επίλυσης της διαφοράς στη διαγνωστική δίκη.....
- III. Προσωρινή δικαστική προστασία υπό τον ΚΠολΔ.
- IV. Σύνδεσμος ασφαλιστικών μέτρων με τη διαγνωστική δίκη και στην ασφαλιστέα αξίωση.
 Προσωρινή ρύθμιση στις υποθέσεις της εκούσιας δικαιοδοσίας.....
 Ασφαλιστικά μέτρα μόνον επί αξιώσεων ουσιαστικού δικαίου.....
 Υποθέσεις εκδικαζόμενες με τη διαδικασία των ασφαλιστικών μέτρων κατά νομοθετική παραπομπή
- V. Αναστολή αναγκαστικής εκτέλεσης : είναι ασφαλιστικό μέτρο;
- VI. Συντηρητική απόδειξη: είναι ασφαλιστικό μέτρο;
- VII. Κατηγορίες ασφαλιστικών μέτρων :
 (Α) Προσωρινή δέσμευση περιουσιακών στοιχείων οφειλέτη,
 (Β) Προσωρινή επιδίκαση απαιτήσεως,
 (Γ) Προσωρινή ρύθμιση της κατάστασης.
- VIII. Διαδικασία ασφαλιστικών μέτρων: κατηγορία διαγνωστικής δίκης ; είναι ειδική διαδικασία ; έννομες συνέπειες ως προς την εφαρμογή ή μη στη διαδικασία των ασφαλιστικών μέτρων των άρθρων 223 και 224 ΚΠολΔικ·
 η γνώμη μου

- IX. Δημοσίου δικαίου η αξίωση παροχής προσωρινής δικαστικής προστασίας. .
 X. Ασφαλιστικά μέτρα μόνον επί καθυστερήσεως οριστικής δικαστικής προστασίας

-
 XI. Ασφαλιστικά μέτρα στον Ενιαίο Ευρωπαϊκό Χώρο.
 § 1. Όταν διεξάγεται δίκη στο Κοινοτικό Δικαστήριο.
 § 2. Όταν διεξάγεται δίκη στο Εθνικό Δικαστήριο.
 XII. Διαδικασία ασφαλιστικών μέτρων: ρυθμίζεται απο την *legem fori* (: το δίκαιο της έδρας του δικάζοντος δικαστή)

ΠΡΟΟΙΜΙΟ

Ελληνική πολιτική δικονομία' νομοθετική εξέλιξη

Ο πρώτος κώδικας πολιτικής δικονομίας του ελληνικού κράτους καταρτίστηκε επί βασιλείας του Βαυαρού Όθωνος, από ένα εκ των πλέον διακεκριμένων νομικών της εποχής εκείνης, τον Βαυαρό Καθηγητή Georg Ludwig von Maurer. Το γερμανικό κείμενο και η ελληνική μετάφρασή του¹ κυρώθηκαν με το βασιλικό διάταγμα της 2/14 Απριλίου 1834 «Περί πολιτικής διαδικασίας», το οποίο ετέθη σε ισχύ την 25 Ιανουαρίου 1835 με το β.δ. της 1^{ης} Ιανουαρίου 1835 «Περί της εποχής καθ' ην εμβαίνει εις ενέργειαν η νέα νομοθεσία». Εξ άλλου, έργο του ως άνω Αντιβασιλέως ήταν και ο νόμος της 21-1/2-2-1834 «Περί Οργανισμού των Δικαστηρίων και Συμβολαιογραφείων».

Οι μνησθέντες βασικοί νόμοι μεταγενεστέρως τροποποιήθηκαν και συμπληρώθηκαν με σειρά νομοθετημάτων, εκ των οποίων, άλλα μεν περιορίστηκαν στη μεταρρύθμιση ή κατάργηση ορισμένων διατάξεων ή θεσμών, άλλα δε, (όπως ο ν. ΓΦΝΔ/1910, ο νόμος περί δικηγόρων κλπ), είτε αντικατέστησαν ολόκληρα κεφάλαια των νόμων αυτών είτε εισήγαγαν νέους θεσμούς και νέες διαδικασίες².

Η ανωτέρω αναφερθείσα πολιτική δικονομία εισήχθη διαδοχικώς στις προσαρτηθείσες ελληνικές επαρχίες (Ιόνιες νήσοι, Θεσσαλία, Ήπειρος, Δωδεκάνησος) (βλ. ν. ΡΝ/1866 , ΉΜ/1882, β.δ. της 19/20-3-1882, ν. ΔΡΛΔ/1913, ν. 147/1914, ν. 510/1947)³.

¹ Η μετάφραση του γερμανικού κειμένου στην ελληνική γλώσσα έγινε από τον τότε Γραμματέα επί της Δικαιοσύνης, Κωνσταντίνο Σχινά.

² **Ράμμος**, Ελληνική πολιτική δικονομία, τ. I (έκδ. 1961) § 8 I σελ. 17-18. **Ο ίδιος**, Επιτομή Αστικού Δικονομικού Δικαίου, έκδ. 1975, § 6 σελ. 11-12. **Νίκας**, Πολιτική δικονομία, τ. I (έκδ. 2003) § 3 περιθ. αριθ. 1 σελ. 31-32. **Κεραμεύς**, Αστικό δικονομικό δίκαιο, τ. I (έκδ. 1983), § 10 I, II σελ. 41-44.

³ **Ράμμος**, ανωτ., § 8 VI σελ. 20.

Στην Κρήτη και μετά την ένταξή της στο ελληνικό κράτος (κατά το έτος 1913) εξακολουθούσαν να ισχύουν αφενός η πολιτική δικονομία της Κρητικής Πολιτείας (του έτους 1903), αφετέρου ο «Οργανισμός των Δικαστηρίων εν Κρήτη», του ίδιου έτους και εκ τρίτου, το αναφερόμενο στην αναγκαστική εκτέλεση Ε΄ βιβλίο της παλαιότερης κρητικής πολιτικής δικονομίας (του έτους 1880), όπως και μερικές διατάξεις της ειδικής δικονομίας των Κρητών (επίσης του έτους 1880). Κατά το έτος 1914, με το ν. 291/1914 θεσπίστηκε η αναστολή της επεκτάσεως και στην Κρήτη της πολιτικής δικονομίας του Maurer⁴.

Το έτος 1911 συνεστήθη επιτροπή προς ανακαίνιση ολόκληρης της δικαστικής νομοθεσίας (και της πολιτικής δικονομίας, αλλά και του οργανισμού των δικαστηρίων), η οποία έθεσε ως βάση κυρίως τους περί δικονομίας νόμους της Γερμανίας και της Αυστρίας. Κατά το έτος 1934 δυνάμει του ν. 5741/1934 συνεστήθη πενταμελής επιτροπή προς σύνταξη νέου κώδικα πολιτικής δικονομίας. Η επιτροπή αυτή συνέχισε το έργο της και μετά την ισχύ του αν.ν. 1487/1938 μέχρι το έτος 1941, οπότε και καταργήθηκε. Κατά το έτος 1944, με υπουργική απόφαση, καθώς και κατά το έτος 1949, δυνάμει του άρθρου 8 του ν. 935/1949 ανασυνεστήθη η επιτροπή αυτή, η οποία περάτωσε το έργο της κατά το έτος 1956, οπότε και δημοσιεύθηκε το Σχέδιο της Συντακτικής Επιτροπής. Παραλλήλως, από των αρχών του έτους 1955 είχε συσταθεί αναθεωρητική επιτροπή, στην οποία είχε ανατεθεί η αναθεώρηση του ως άνω Σχεδίου. Η τελευταία αυτή επιτροπή η οποία λειτούργησε μέχρι και το έτος 1960, οπότε και περάτωσε το έργο της⁵.

Στη συνέχεια, το σχέδιο πολιτικής δικονομίας που εκπόνησε νέα επιτροπή, κατέστη η ισχύουσα τότε πολιτική δικονομία, δυνάμει του αν.ν. 44/1967, η οποία άρχισε να ισχύει από 16 Σεπτεμβρίου 1968, δυνάμει του ακροτελεύτιου άρθρου του Εισαγωγικού αυτού Νόμου.

Τέλος, το μήνα Φεβρουάριο 1971 συγκροτήθηκε νέα επιτροπή για την τροποποίηση της πολιτικής δικονομίας. Οι προτάσεις της επιτροπής αυτής νομοθετήθηκαν με το ν.δ. 958/1971 «Περί τροποποίησης του Κώδικος Πολιτικής Δικονομίας και του Εισαγωγικού αυτού Νόμου», το οποίο άρχισε να ισχύει από 1^{ης} Οκτωβρίου 1971. Το διάταγμα αυτό αποτελεί κατά βάση τον ισχύοντα ήδη Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας, μολονότι έχει έκτοτε υποστεί πλείστες όσες τροποποιήσεις με σωρεία νομοθετημάτων.

Ο Κώδικας Πολιτικής Δικονομίας μεταγλωττίστηκε στο γραμματικό και συντακτικό τυπικό της δημοτικής, (όπως αυτή καθορίζεται στο άρθρο 2 § 2 ν. 309/1976), από ειδική επιτροπή, δυνάμει του ν. 1406/1983. Υπενθυμίζεται ότι το μονοτονικό σύστημα στη σύνταξη των νομικών κειμένων, δικαστικών αποφάσεων, εισαγγελικών προτάσεων, διατάξεων, συμβολαιογραφικών εγγράφων και κάθε είδους πράξεων, επεβλήθη δυνάμει του άρθρου 2 ν. 1228/1982 και το δ. 297/1982.

Η προσωρινή δικαστική προστασία των αστικών αξιώσεων, διαχρονικώς

⁴ Ράμμος, ανωτ., § 8 VI σελ. 20. Κεραμεύς, ανωτ., § 10 III σελ. 44-45 επ.

⁵ Ράμμος, ανωτ., § 9 σελ. 21-23. Νίκας, ανωτ., περιθ. αριθ. 2 και 3, σελ. 32-33. Κεραμεύς, ανωτ., § 10 III σελ. 45 επ.

Προσωρινό (ασφαλιστικό) μέτρο αποτελούσε ο θεσμός της εισπομπής στην κληρονομία του ρωμαϊκού δικαίου. Με αυτήν, μετά σύντομη διαδικασία, εισέρχονταν στην κληρονομία, επί μεν της εξ αδιαθέτου διαδοχής, εκείνος που απεδείκνυε το εξ αδιαθέτου κληρονομικό δικαίωμά του, με το *interdictum quorum bonorum* (ν. 1 Κώδ. 8.2) και, επί της εκ διαθήκης διαδοχής, εκείνος που είχε εγκατασταθεί ως κληρονόμος με διαθήκη εξωτερικώς έγκυρη, με τη *missio Hadriana* (ν. 3 Κώδ. 6.33)⁶.

Ο δωδεκάδελτος νόμος (*lex duodecim tabularum*) (προκλασσική περίοδος του ρωμαϊκού δικαίου) αγνούσε παντελώς το θεσμό της νομής. Αυτή, ως αυτελής θεσμός, θα πρέπει να δεχθούμε ότι εμφανίστηκε κατά το, μετά το έτος 367 π.Χ., χρονικό διάστημα, όταν ιδρύθηκε ο θεσμός των Πραιτόρων, δεδομένου του ότι η διά παραγγελμάτων προστασία και η περαιτέρω διαμόρφωση αυτής, είναι έργο της πραιτορικής δικαιοδοσίας⁷.

Στο ρωμαϊκό δίκαιο, μέχρι και την κλασσική περίοδο, νομή νοούνταν μόνον επί ενσωμάτων πραγμάτων (D. 41,2,3, pr. Παύλος, «*Possideri autem possunt quae sunt corporalia*»). Από την μετακλασσική περίοδο και ιδίως από τον Ιουστινιανό, αναγνωρίζεται και νομή ασωμάτων πραγμάτων και δη εμπραγμάτων δικαιωμάτων (*quasi possessio possessio iuris*)⁸.

Η κλασσική περίοδος του ρωμαϊκού δικαίου, (περίοδος των νομοδιδασκάλων), συνήντησε τη νομή ως πραγματική κατάσταση (*res facti*), εν αντιθέσει προς την κυριότητα (*mancipium*), η οποία αποτελεί την έννομη εξουσία. Οι Ρωμαίοι έφθασαν στην έννοια της νομής διχάζοντας την έννοια της κυριότητας, την οποία αδυνατούσαν να αντιληφθούν διακεκριμένα από το αντικείμενό της⁹. Οι Ρωμαίοι δεν είχαν αναπτύξει θεωρία ούτε περί νομής¹⁰ ούτε περί δικαιώματος¹¹. Κατά το Ιουστινιάνειο δίκαιο, η νομή είναι εξουσιαστική σχέση προσώπου προς πράγμα¹².

Ο προσδιορισμός των συνθηκών, υπό τις οποίες δημιουργήθηκε η ρωμαϊκή *possessio*, ως θεσμός αυτοτελής και ανεξάρτητος της κυριότητας, υπήρξε δυσχερής, ελλείψει αναμφισβητήτων μαρτυριών επί του ζητήματος αυτού.

Σχετικώς, διατυπώθηκαν οι ακόλουθες θεωρίες :

(α) *Η θεωρία του Niebuhr (Ager publicus)*.

Το ρωμαϊκό κράτος είχε γίνει κύριος απέραντων εκτάσεων, (που αποτελούσαν τη δημόσια γη), από πολεμικές κατακτήσεις και δημεύσεις ιδιωτικών περιουσιών. Το Κράτος παραχωρούσε τμήματα της δημόσιας αυτής ιδιοκτησίας σε ρωμαίους ιδιώτες, δυνάμει ειδικών παραχωρήσεων. Των εκτάσεων αυτών, κύριος παρέμενε πάντοτε το

⁶ Αποστολόπουλος, ανωτ., § 394 σελ. 507. Κιτσικόπουλος, ανωτ., υπό το άρθρο 633 § 1 σελ. 5194.

⁷ Βλ. Κυρ. Γεωργίου, «Σχέσεις δικαιωμάτων και αγωγών νομής και κυριότητας. (Η ιστορική καταγωγή των θεσμών αυτών και η σημερινή κοινωνική εμβέλειά τους)», (Εισηγήση στο 23^ο Πανελλήνιο Συνέδριο της Ενώσεως Ελλήνων Δικονομολόγων, Μήθυμνα Λέσβου 11-14 Σεπτεμβρίου 1997), στα Πρακτικά του Συνεδρίου, υπό τον τίτλο «Οι εμπράγματα αγωγές», (εκδόσεις Αντ. Σάκκουλα, 1999), σελ. 43 επ. και ιδίως στο Κεφ. 2^ο, § II Α σελ. 50 και στην Ελλ-Δνη 39 σελ. 1747 επ.

⁸ Γκόφας, Εισηγήσεις ρωμαϊκού δικαίου, III (έκδ. 1976) § 32 I σελ. 127.

⁹ Ταμπάκης, Η νομή ως διοίκηση, (έκδ. 1992), περιθ. αριθ. 275.

¹⁰ Πετρόπουλος, Ιστορία και εισηγήσεις του ρωμαϊκού δικαίου, (έκδ. 1996), σελ. 266.

¹¹ Πετρόπουλος, ανωτ., § 39 σελ. 344 επ. και § 44 σελ. 383 υποσημ. αριθ. 18.

¹² Θηβαίος, Το δίκαιον της νομής, τ. 1^ο Μέρος 1^ο, Τμήμα Β' § 5 XII σελ. 225/6.

Κράτος, γι' αυτό και είχε το δικαίωμα της ελεύθερης ανακλήσεως των γενομένων παραχωρήσεων' αντιστοίχως, ο παραχωρησιούχος ιδιώτης αποκτούσε μόνο πραγματική εξουσία του κλήρου, χωρίς όμως και να μπορεί να γίνει κύριος αυτού με *usucapio* (χρησικτησία). Η παραχώρηση δημόσιας γης γίνονταν στην αρχή, σε πολεμιστές και βραδύτερα σε πατρικούς και πληβείους. Ο κληρούχος ασκούσε επί του κλήρου πραγματική απλώς εξουσία, που ονομάζονταν *possessio*, ο δε κληρούχος αποκαλούνταν *possessor*. Με την πάροδο του χρόνου, η *possessio* άρχισε να αποβάλλει τον αρχικό ως άνω χαρακτήρα της. Η αρχική παρακλητική παραχώρηση του κλήρου προσέλαβε – μολονότι ανακλητή – διαρκή χαρακτήρα και ο παραχωρηθείς από το Κράτος κλήρος άρχισε να μεταβιβάζεται *quasi iure hereditationis* (οιονεί κληρονομικό δικαίωμα) στους κληρονόμους του κληρούχου. Κατά τον **Niebuhr** συνεπώς, η ρωμαϊκή *possessio*, κατά την αρχική μορφή της, ήταν εξουσίαση δημοσίου κτήματος από ιδιώτη, ελευθέρως ανακλητή από τον παραχωρησιούχο (Ρωμαϊκό Δήμο) και κύριο του κτήματος αυτού ήταν, επομένως, σχέση δημοσίου δικαίου, είχε ως αντικείμενο μόνον ακίνητο και δεν οδηγούσε σε κτήση κυριότητας επ' αυτού με χρησικτησία.

Τη θεωρία αυτή υιοθέτησε και ο γερμανός πανδεκτιστής του 19^{ου} αιώνα Friedrich Carl von Savigny, εισηγητής της αποκαλούμενης «ιστορικής σχολής του δικαίου».

β) Η θεωρία του Albetario (Ager gentilicus).

Κατά τη θεωρία αυτή, η αφετηρία της *possessio* θα πρέπει να αναζητηθεί στις παραδοχές περί «γένους-gens», η οποία – κατά τα δόγματα της κοινωνιολογίας – έπεται της πρωτόγονης κοινοκτημοσύνης, προηγείται όμως του θεσμού της ατομικής ιδιοκτησίας. Την οικογενειακή ιδιοκτησία διοικούσε ο γενάρχης. Αυτός τη διένειμε κατά παράκληση στις οικογένειες που συγκροτούσαν το γένος, οι οποίες περαιτέρω τη διένειμαν στα μέλη τους. Οι κληρούχοι αυτοί, συνεπώς, αποκτούσαν μόνο πραγματική εξουσία επί του κλήρου, προς προστασία του οποίου είχαν παραχωρηθεί τα παραγγέλματα (*interdicta*), τα οποία είχαν θρησκευτική προέλευση και επομένως, και η νομή είχε θρησκοπολιτική αφετηρία. Η ιδιοκτησία πάντως του κλήρου, παρέμεινε καθ' όλη τη διάρκεια της παραχωρήσεως, στο γένος.

γ) Η θεωρία του Pucta

Κατά τη θεωρία αυτή, η νομή απέκτησε αυτοτέλεια απέναντι στην κυριότητα, λόγω της ανάγκης να προσδιορισθεί – κατά τη διαδικασία της τακτικής αγωγής = ποιος από τους διαδίκους είναι ενάγων και ποιος εναγόμενος, γεγονός ουσιώδους σημασίας, τόσο εν σχέσει προς το βάρος αποδείξεως, όσο και εν σχέσει προς τις συνέπειες της αδυναμίας του διαδίκου να ανταποκριθεί στο βάρος αυτό. Κατά την αρχαιότερη διαδικασία της *legis actione sacramento in rem*, ελάμβανε χώρα η **ειδικότερη διαδικασία των vindiciae, κατά την οποία ο πραιτωρ παραχωρούσε προσωρινώς τη νομή σε εκείνον από τους διαδίκους, οποίος – κατά την πρόχειρη εκτίμηση των πραγμάτων – εξουσίαζε το πράγμα ανεπιλήπτως, μέχρι να κριθεί τελεσιδικώς το ζήτημα της επ' αυτού κυριότητας**¹³.

Στο ρωμαϊκό δίκαιο, η νομή προστατεύονταν προσωρινώς με τα παραγγέλματα (*interdicta*).

¹³ Βλ. σχετικώς, **Θηβαίο**, ανωτ., Το δίκαιον της νομής, τ. 1^{ος} Μέρος 1^ο, Τμήμα Β' § 3 σελ. 108 επ. **Πετρόπουλο**, ανωτ., § 74 υποσημ. αριθ. 10, σελ. 638. **Γκόφα**, ανωτ., 32 I (γ) σελ. 127 επ.

Ονομάσθηκαν παραγγέλματα, για τον ακόλουθο λόγο : Επί των διαφορών της νομής, (εφ' όσον ίσχυε η *ordo judicorum privatorum*, δηλαδή η κοινή τάξη των διαδικασιών), ο Πραίτωρ προς αποφυγή βιαιοπραγιών μεταξύ των διαδίκων, δυνάμει του *imperium* αυτού, καλούσε συνοπτικώς αυτούς, κατόπιν αιτήσεως κάποιου από αυτούς, προς ενώπιόν του ανάπτυξη της υποθέσεως. Μετά την ανάπτυξη αυτή, δεν όριζε αμέσως δικαστή (*judex*) προκειμένου αυτός να επιληφθεί αμέσως της υποθέσεως, **παρά έλνε αυτός προσωρινώς τη διαφορά**, εκδίδοντας παράγγελμα, δηλαδή διαταγή επιτακτική (*decretum*) ή απαγορευτική (*interdictum*) προς τον εναγόμενο, με το οποίο παρήγγελε προς αυτόν ή ν' απέχει από κάθε διατάραξη ή (μετά προηγούμενη εκκαθάριση από τον αρμόδιο εκτιμητή - *arbitrum*) ν' αποδώσει ή ν' αποκαταστήσει [N. 52 § 6 Πανδ. (44-7), Βασιλ. ΝΒ α' 51]. Και εάν μεν ο εναγόμενος υπήκουε στο παράγγελμα, ουδεμία άλλη διαδικασία εγένετο και αυτή περατώνονταν συνοπτικώς [N. 6 § 2 Πανδ. (42.2.), Θεοφ. Δ' ιε' πρ.]. Εάν όμως ο εναγόμενος δεν υπήκουε, **αλλάρνούνταν τη νομή του ενάγοντος ή το ανεπίληπτο αυτής ή την διατάραξη**, τότε άρχιζε η τακτική διαδικασία και η δίκη ελάμβανε τη συνήθη πορεία της. Δηλαδή ο πραίτωρ διόριζε δικαστή, στον οποίο παρέπεμπε τη διαφορά. Στην περίπτωση αυτή **επιδίκαζε προσωρινώς τη νομή του πράγματος** σε εκείνον από τους διαδίκους, ο οποίος - πλειοδοτώντας - προσέφερε ως εισόδημα του ακινήτου, το μείζον ποσό (*fructus licitatio*).

Μετά την κατάργηση της *ordo judicorum privatorum*, δηλαδή όταν έπαυσε η έκδοση τύπων (*formula*) και εξέλιπε η παραπομπή της υπόθεσης από τον Πραίτορα στους δικαστές, **εξέλιπε αναγκαιώς και ο ανωτέρω προσωρινός κανονισμός της υποθέσεως από τον Πραίτορα** (Θεοφ. Δ' ιε' 4). Παρέμεινε όμως και μετά ταύτα, η συνοπτικότητα της διαδικασίας, η οποία εισήχθη στις νεότερες νομοθεσίες και στην ελληνική (άρθρα 629 έως και 632 της προϊσχύσασας Πολιτικής Δικονομίας). Και ναι μεν μεταγενεστέρως (διά του ν. 206/1914), καταργήθηκε η διαφορά μεταξύ συνοπτικών αφενός και συνήθων δικών, αφετέρου, όμως οι δίκες αυτές υπό την ισχύ της Πολιτικής Δικονομίας του *Mauger*, κρίνονταν με ιδιάζουσες διατάξεις αυτής (βλ. το άρθρο 630 αυτής, κατά την οποία η δικαστική κρίση σχηματίζεται επί τη βάσει βεβαιώσεων και όχι τακτικών αποδείξεων, καθώς και τις διατάξεις των άρθρων 629-632)¹⁴.

Περαιτέρω, τα παραγγέλματα αυτά διακρίνονταν σε τρία είδη, ανάλογα με τον σκοπό που επιδίωκαν : (α) Τα διατηρητικά της νομής παραγγέλματα (*interdicta retinenta possessionis*, είδος των οποίων ήταν το *interdictum uti possidetis*), (β) τα ανακτητικά της νομής παραγγέλματα (*interdicta recuperande possessionis*, είδη των οποίων ήταν το *interdictum und vi* και το *interdictum de precario*) και (γ) τα κτητικά της νομής ή περί δρακτέας νομής παραγγέλματα (*interdicta adipiscendae possessionis*). Τοιαύτα ήταν το Σαλβιανό παράγγελμα (*interdictum Salvianum*), το περί παραπομπής στη νομή της κληρονομίας (*interdictum quorum bonorum*), η παραπομπή εκ του Αδριανείου δόγματος (*missio Hadriana*), καθώς και το παράγγελμα του κληρονόμου κατά του αυτογνωμόνως λαβόντος τη νομή ή την οιονεί νομή (*quasi possessio*) του κληροδοτηθέντος κληροδόχου (*interdictum quod legatorum*)¹⁵.

¹⁴ **Κιτσικόπουλος**, ανωτ., σελ. 5195.

¹⁵(*) Εισήγηση στην Ημερίδα του Ευρωπαϊκού Κέντρου Δημοσίου Δικαίου με θέμα «Ασφαλιστικά μέτρα και προσβολή των περί ασφαλιστικών μέτρων αποφάσεων με ένδικα μέσα» και στην Εταιρία Δικαστικών Μελετών.

Κιτσικόπουλος, ανωτ., σελ. 5194. **Γκόφας**, ανωτ., § VI σελ. 135 επ.

Από τον 13^ο μ.Χ. αιώνα, για την πρόληψη των συγκρούσεων και βιαιοπραγιών, που προέκυπταν από τις περί νομής διαφορές, θεσπίστηκε στη Δυτική Ευρώπη σύντομη προπαρασκευαστική διαδικασία προσωρινής ρυθμίσεως της νομής (pessessorium summarium). Η διαδικασία αυτή εισήχθη στις νομοθεσίες όλων των κρατών, ισχύει δε κατά βάση και στη χώρα μας¹⁶.

Η πολιτική δικονομία του Maurer παρείχε δυνατότητα προσωρινής δικαστικής προστασίας, με τα αποκαλούμενα αφενός «προφυλακτικά» κι αφετέρου «προσωρινά μέτρα» (βλ. τα άρθρα 618 § 1, 626, 627, 1025-1029 και 634-639». Για την προσωρινή προστασία επί προσβολών της νομής, προέβλεπε το άρθρο 490 εδάφ. 2ς της πολιτικής δικονομίας, καθώς και ο ν. ΓΨΖ/1911¹⁷.

Από την εισαγωγή του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας, καταργήθηκαν, εκτός άλλων και όλες οι διατάξεις του προϊσχύσαντος δικαίου, περί προσωρινών και προφυλακτικών μέτρων (άρθρο 39 εδάφ. α' ΕισΝΚΠολΔικ).

Η ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΤΩΝ ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΩΝ ΜΕΤΡΩΝ, ΥΠΟ ΤΟ ΠΡΙΣΜΑ ΤΩΝ ΣΥΓΧΡΟΝΩΝ ΕΞΕΛΙΞΕΩΝ (*)

Διάγραμμα ύλης

I. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

II. ΔΙΑΠΙΣΤΩΣΕΙΣ- ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ

- A.** Ανάγκη απεγκλωβισμού των ασφαλιστικών μέτρων από το ζεύγμα : ασφαλιστέα αξίωση / προσωρινή δικαστική προστασία.
- B.** Ανάθεση της εκδίκασης υποθέσεων ασφαλιστικών μέτρων αποκλειστικά σε Προέδρους Πρωτοδικών.
- Γ.** Χορήγηση δικαιώματος προσβολής των αποφάσεων ασφαλιστικών μέτρων με έφεση.
- Δ.** Υποχρέωση του δικαστηρίου να ορίζει πάντοτε προθεσμία προς άσκηση της κύριας αγωγής.

III. ΕΠΙΛΟΓΟΣ

I. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η αδήριτη όσο και αυτονόητη κοινωνική ανάγκη να υπάρξει άμεση - άρα και αποτελεσματική - δικαστική προστασία, είναι κατά κοινή παραδοχή ο λόγος για τον οποίο θεσμοθετήθηκε η διαδικασία των ασφαλιστικών μέτρων. Η διαδικασία αυτή είναι το αναγκαίο επακόλουθο της εγγενούς αδυναμίας της διαγνωστικής δίκης να ικανοποιήσει το κοινωνικό αίτημα, προς παροχή ταχείας δικαστικής προστασίας. Η προσφυγή λοιπόν των πολιτών στη διαδικασία αυτή δεν μπορούσε παρά να είναι

¹⁶ Αποστολόπουλος, Ο Πρόεδρος Πρωτοδικών, (έκδ. 1960), § 394 σελ. 507.

¹⁷ Βλ. ειδικότερα, Αποστολόπουλο, ανωτ., Γενική Εισαγωγή § § Β, Γ σελ. 5-7, Κεφάλαιον Α' Τμήμα Δεύτερον σελ. 311 επ., Τμήμα Τρίτον σελ. 504 επ. και Κεφάλαιον ΙΑ' § 460-461. Ράμμο, Ελληνική ΠολΔ, τ. Τρίτος, (έκδ. 1960), § 14 σελ. 67 επ. Τζίφρα, Ασφαλιστικά μέτρα, (έκδ. 1976), σελ. 377. Κιτσικόπουλο, Πολιτική δικονομία, τ. Ε' (έκδ. 1946) υπό το άρθρο 633 § 4 σελ. 5196).

πυκνότητα. Σύμφωνα με στοιχεία που παρουσίασε ο τότε εν ενεργεία Αντιπρόεδρος του Αρείου Πάγου κ. Γεώργιος Βελλής, ως εισηγητής σε επιστημονική διημερίδα που είχαν οργανώσει η Ένωση Ελλήνων Δικονομολόγων και το Πρωτοδικείο Αθηνών, τον Απρίλιο του έτους 1999, κατά το έτος 1998 είχαν εκδοθεί από το Μονομελές Πρωτοδικείο Αθηνών 36.000 αποφάσεις ασφαλιστικών μέτρων¹⁸. Αγνοώ δε πόσες - δεκάδες χιλιάδων, ασφαλώς - αποφάσεις θα εκδόθηκαν από το Ειρηνοδικείο Αθηνών, κατά την ίδια περίοδο, επί αιτήσεων ασφαλιστικών μέτρων νομής. Και τούτο, με τάσεις σαφώς αυξητικές, τη στιγμή κατά την οποία η προσφυγή των διαδικών στην τακτική διαδικασία, ενώπιον του Μονομελούς και του Πολυμελούς Πρωτοδικείου, εμφανίζει επί μία περίπου δεκαετία χαρακτηριστική στασιμότητα, με φθίνουσες τάσεις. Η ζέουσα κοινωνική βούληση - της ταχείας δικαστικής προστασίας - έχει τον άμεσο αντίκτυπό της στα πινάκια των δικαστηρίων¹⁹. Οι πολίτες όλο και περισσότερο στρέφονται στη διαδικασία των ασφαλιστικών μέτρων, προφανώς διότι το κοινωνικό σώμα - διάδικοι και δικηγόροι - έχει πεισθεί πως, καταφεύγοντας στη διαδικασία αυτή, η παρεχόμενη δικαστική προστασία είναι κατά το μάλλον ή ήττον σωστή, λυσιτελής και επί πλέον ταχεία. Συγκεντρώνει δηλαδή όλα τα εχέγγυα και τις προϋποθέσεις που απαιτούν οι σημερινοί ιλιγγιώδεις κοινωνικοί και οικονομικοί ρυθμοί, οι οποίοι απαιτούν από τον δικαστή των ασφαλιστικών μέτρων, που δρα σε ένα κοινωνικοοικονομικό τοπίο αενάως και ταχύτατα μεταβαλλόμενο, όχι μόνο να γνωρίσει επίσης ταχύτατα το τοπίο αυτό, αλλά και να το ηνιοχήσει, προκειμένου να το χρησιμοποιήσει κατά τη δόμηση της δικαστικής κρίσης του είτε κατά την ερμηνεία/εφαρμογή των νόμων είτε κατά την εκτίμηση των αποδεικτικών μέσων της οικείας δικογραφίας. Η διαδικασία των ασφαλιστικών μέτρων έχει καταφέρει να παράσχει στο κοινωνικό σώμα το καθολικώς ζητούμενο από τη δικαστική εξουσία : να παρέχει την προστασία της σε χρόνο κατά τον οποίο η επέμβασή της στις έννομες σχέσεις των εμπλεκόμενων μερών είναι λυσιτελής. Η καθημερινή νομική και δικαστηριακή πρακτική έδωσε ήδη ευδιάκριτα - και αναντιλέκτως νομίζω - το στίγμα της σύγχρονης δυναμικής των ασφαλιστικών μέτρων : πρόκειται για θεσμό άκρως επιτυχημένο στη γενική σύλληψή του, τη νομοθετική καθιέρωσή του και την (κατά το μάλλον ή ήττον) πρακτική εφαρμογή του από τα δικαστήριά μας²⁰.

II. ΔΙΑΠΙΣΤΩΣΕΙΣ - ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ

Η ενασχόλησή μου με την διαδικασία των ασφαλιστικών μέτρων επί συναπτή δεκαετία, καθώς και η - επίσης δεκαετής - παρακολούθηση της συναφούς νομολογίας των δικαστηρίων της Χώρας, αδημοσίευτης και μη στο νομικό τύπο, μου έδωσε την ευκαιρία μίας πρισματικής επισκόπησης του θεσμού αυτού, τόσο από πλευράς των δικαζόντων, όσο και από πλευράς του νομικού καθεστώτος που τον διέπει. Η επισκόπηση αυτή είχε ως αποτέλεσμα να αρχίσω να διερωτώμαι μήπως άραγε, παρ' όλη την πανθομολογούμενη επιτυχία του εν λόγω θεσμού, υπάρχουν ακόμη ορισμένες δυσλειτουργίες του, οι οποίες θα πρέπει να εξαλειφθούν, προκειμένου να καταστεί ακόμη περισσότερο λειτουργικός και λυσιτελής. Θα αναφέρω κατωτέρω

¹⁸ Βελλής, Ο ρόλος και η πρακτική σπουδαιότητα των ασφαλιστικών μέτρων, (Εισήγηση στην Επιστημονική Διημερίδα του Πρωτοδικείου Αθηνών και του Δημοκρίτειου Πανεπιστημίου Θράκης, της 2ας και 3ης Απριλίου 1999), δημοσιευμένη στο συλλογικό έργο «Η σύγχρονη δυναμική των ασφαλιστικών μέτρων», έκδ. Νομικής Βιβλιοθήκης, (έκδ. 1999), σελ. 26.

¹⁹ Βλ. Γαζή, Νομική σκέψις και μέθοδος αυτής, ΕΕΝ 32/1965, § VIII σελ. 388.

²⁰ Γεωργίου, Παρέμβαση στην Επιστημονική Διημερίδα του Πρωτοδικείου Αθηνών και του Δημοκρίτειου Πανεπιστημίου Θράκης, (2 και 3 Απριλίου 1999), στο συλλογικό έργο «Η σύγχρονη δυναμική των ασφαλιστικών μέτρων», έκδ. Νομικής Βιβλιοθήκης, (έκδ. 1999), σελ.167-168.

μερικές από τις επισημάνσεις μου και θα επιχειρήσω να εκθέσω τις επ' αυτών απόψεις μου, προς περαιτέρω διάλογο.

Α. Ανάγκη απεγκλωβισμού των ασφαλιστικών μέτρων από το ζεύγμα : ασφαλιστέα αξίωση/προσωρινή δικαστική προστασία

Η ανωτέρω αναφερθείσα ταχύτητα στην απονομή της προσωρινής δικαστικής προστασίας, έχει προδήλως ως μέτρο σύγκρισης τους χαρακτηριστικά αργούς ρυθμούς απονομής της αντίστοιχης οριστικής δικαστικής προστασίας. Πράγματι : αφού για να εκδοθεί αμετάκλητη δικαστική απόφαση επί της κύριας αγωγής, απαιτείται - κατά μέσον όρο - χρονικό διάστημα μίας τετραετίας, παρέπεται αναγκαίως και ότι, η έκδοση της απόφασης των ασφαλιστικών μέτρων εντός εξαμήνου, κατά μέσον όρο, από την ημέρα κατά την οποία συζητήθηκε η οικεία αίτηση, να θεωρείται ως ταχεία. Απολύτως όμως ορωμένη η έκδοση της απόφασης στη διαδικασία των ασφαλιστικών μέτρων, δεν διεκδικεί ειδικές δάφνες ταχύτητας, αφού είναι κοινώς γνωστό ότι σε πλείστες περιπτώσεις, η δημοσίευση πολλών από τις αποφάσεις στη διαδικασία αυτή καθυστέρησε επί πολύ και μετά το εξάμηνο από τη συζήτηση της υπόθεσης. Το γεγονός αυτό, (αν αφαιρεθούν οι περιπτώσεις ασθένειας του δικαστή, ανικανότητάς του ή αμελείας του, οι οποίες είναι η εξαίρεση του κανόνα), οφείλεται κατά τη γνώμη μου σε δύο βασικές παραμέτρους : Αφενός, στην έλλειψη πείρας και δικαστικής ωριμότητας - κυρίως λόγω ηλικίας - του δικαστή των ασφαλιστικών μέτρων κι αφετέρου στην κρατήσασα άποψη ότι, για να χορηγηθεί ασφαλιστικό μέτρο, θα πρέπει προηγουμένως να διαπιστωθεί από το δικαστήριο, ότι ισχύει νόμω η ασφαλιστέα αξίωση²¹.

Συνιστά κοινό τόπο, ότι ο δικαστής των ασφαλιστικών μέτρων καλείται να διατάξει ή όχι ασφαλιστικό μέτρο, επί ασφαλιστέας αξιώσεως, η οποία μπορεί να προέρχεται από ολόκληρο το φάσμα του ιδιωτικού δικαίου - ένας κυκεώνας διατάξεων νόμων που αναφέρονται στο σύνολο των βιοτικών σχέσεων που ρυθμίζει το δίκαιο - και μάλιστα τις περισσότερες φορές πρόκειται είτε για επικαλούμενη αξίωση, που τίκτεται από σύνολο διατάξεων νόμων και μόνον από τον συνδυασμό τους ή κατόπιν ερμηνείας τους είτε για αξίωση που προέρχεται από πεδίο δικαίου²², δυσπρόσιτο για εκείνον ο οποίος το αντιμετωπίζει για πρώτη φορά²³ ή από πεδίο

²¹ Μπέης, Τα όρια της προσωρινής δικαστικής προστασίας, 1980, § § 14-21. Ο ίδιος, Η προσαρμογή του ασφαλιστικού μέτρου στη φύση του ασφαλιστέου δικαιώματος κατά τον ΚΠολΔ, στο συλλογικό έργο «Η δραστηκότητα της προσωρινής δικαστικής προστασίας», (έκδ. 1995), § 4.2., σελ. 152. Κεραμεύς/Πολζωγόπουλος, Τα ασφαλιστικά μέτρα στο ελληνικό αστικό δικονομικό δίκαιο, στο συλλογικό έργο «Η δραστηκότητα της δικαιοσύνης», § 3 (3.3.1.) σελ. 258/9. Παναγόπουλος, Πιθανολόγηση του ασφαλιστέου δικαιώματος, ως προϋπόθεση για την παροχή προσωρινής δικαστικής προστασίας, Δ. 15, 449 επ. (455).

Από τη συναφή νομολογία, βλ. ενδεικτικά : ΜΠρΑθ 1915/1994 ΑρχΝομ 46,572. ΜΠρΑρτας 11/1994 Αρμ. 49,28. ΜΠρΑθ 4791/1993 ΝοΒ 42,453. ΜΠρΧαλκίδας 695/1993 Ελλ-Δνη 35,194. ΜΠρΧαλκίδας 474/1993 Ελλ-Δνη 35,193. ΜΠρΧαλκίδας 336/1992 Ελλ-Δνη 33, 1513. ΜΠρΧαλκίδας 247/1991 Ελλ-Δνη 33,1511. ΜΠρΑρτας 741/1990 Ελλ-Δνη 33,210. ΜΠρΑθ 16255/1989 Ελλ-Δνη 31,1546. ΜΠρΑθ 15611/1989 Δ. 21,874. ΜΠρΑθ 15045/1989 Δ. 21, 147 και Δ. 21,229. ΜΠρΑθ 16255/1989 Ελλ-Δνη 31,1546. ΜΠρΠειρ 1860/1988 Ελλ-Δνη 30,384 και ΕΕμπΔ 40,425. ΜΠρΑθ 8396/1986 Δ. 18, 341. ΜΠρΧίου 34/1985 ΝοΒ 33,861 και Ελλ-Δνη 26,760. ΜΠρΛαμ 77/1983 ΝοΒ 31,1036. ΜΠρΗρακλ 125/1984 ΑρχΝομ 36,84. ΜΠρΑθ 10495/1982 Δ. 14, 48. ΜΠρΑθ 16475/1981 ΝοΒ 30,291. ΜΠρΖακ 48/1981 Ελλ-Δνη 22,554. ΜΠρΑθ 17689/1981 Δ. 13, 272. ΜΠρΘεσ 1762/1980 Αρμ. ΛΣΤ,1000.

²² Λόγου χάρη το δίκαιο των εταιριών (προσωπικών, ανωνύμων, περιορισμένης ευθύνης, αφανών), το δίκαιο των τραπεζικών συναλλαγών, το δίκαιο των χερσαίων και θαλάσσιων μεταφορών.

²³ Λόγου χάρη, αξιώσεις ιδιωτικού δικαίου που προκύπτουν ή θα προκύψουν από την εξέλιξη της μοριακής βιολογίας, της βιοτεχνολογίας, της πληροφορικής, των τηλεπικοινωνιών, τις νέες μορφές της

δικαίου που ρυθμίζει νέες μορφές συμβάσεων²⁴ ή από πεδίο δικαίου που ρυθμίζει τα του χρηματιστηρίου και τις έννομες σχέσεις των χρηματιστηριακών εταιριών με τους πελάτες τους ή από το κοινοτικό δίκαιο, του οποίου οι κανόνες - εκτός από το ότι εισάγουν στη Χώρα μας πρωτογενές δίκαιο - επιδρούν και σε θεμελιώδεις παραδοχές

οικογένειας και την παγκοσμιοποίηση του δικαίου (βλ. ενδεικτικώς επί των ανωτέρω θεμάτων : **Ανδρουλιδάκη- Δημητριάδου**, Γενετική και αστικό δίκαιο, εις Σύγχρονα ζητήματα αστικού δικαίου πέρα από το σύστημα του Αστικού Κώδικα, (1ο Συνέδριο της Ένωσης Ελλήνων Αστικολόγων), 1995, σελ. 228 επ. **Βιδάλη**, Ζωή χωρίς πρόσωπο - Το Σύνταγμα και η χρήση του ανθρώπινου γενετικού υλικού, 1999. **Βλαχόπουλο**, Η κλωνοποίηση στην ελληνική έννομη τάξη, 2000. **Γέροντα**, Το δικαίωμα της αυτοδιάθεσης των πληροφοριών- Υπερβολή ή αναγκαιότητα; ΤοΣ 1997,867. **Γεωργιάδη Απ.**, Η εναρμόνιση του ιδιωτικού βίου στην Ευρώπη, ΕΕμπΔ 1961,369. **Τον ίδιο**, Η εναρμόνιση του ιδιωτικού δικαίου στην Ευρώπη, ΝοΒ 1994. 321 επ.,342. **Γεωργιάδη Γ.**, Η προστασία των διακριτικών γνωρισμάτων στο διαδίκτυο - Domain Names, ΔΕΕ 1999,1243.**Δάλλα- Βοργία**, Σύμβαση για την προστασία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και της αξιοπρέπειας του ανθρώπου, σε σχέση με τις εφαρμογές της βιολογίας και της ιατρικής, ΝοΒ 1999, 873 επ. **Την ίδια**, Τεχνητή γονιμοποίηση με το σπέρμα αποθανόντος συζύγου, ΝοΒ 1989, 1673 επ. **Καράκωστα Ι**, Το δίκαιο του Internet, ΝοΒ 1998,1172. **Τον ίδιο**, Το δίκαιο των ΜΜΕ, 1998, σελ. 147 επ. **Καράση**, Βιοτεχνολογία κα δίκαιο, Ελλ-Δνη 42, 1198. **G.Kolata**, Κλώνος - Η ιστορία της Ντόλι και το μέλλον της κλωνοποίησης, (Πρόλογος Σ. Αλαχιώτη), 1999. **Κουνουγέρη-Μανωλεδάκη**, Σπέρμα, ωάριο και γονιμοποιημένο ωάριο που βρίσκονται έξω από το ανθρώπινο σώμα - Η νομική τους φύση και η μεταχείριση κατά το αστικό δίκαιο, Αρμ. 1999, 465 επ. **Κουσουλή**, Σύγχρονες μορφές έγγραφης συναλλαγής, 1992. **Κριάρη-Κατράνη**, Γενετική τεχνολογία και θεμελιώδη δικαιώματα, 1999. **Μαργαρίτη**, Το δίκαιο της συγγένειας στην ιατρικά υποβοηθούμενη τεκνοποιία, Εισήγηση στο Συνέδριο της Ένωσης Δικαστικών Μελετών και της Ένωσης Ελλήνων Ποινικολόγων, έτους 2000 (Ανάπτυο), σελ. 11. **Μαρίνο**, Γενετική μηχανική και δίκαιο, Ελλ-Δνη 1998, 1221 επ. **Μαρίνο**, Το Internet και οι συνέπειές του κυρίως στο χώρο του δικαίου, Ελλ-Δνη 1998,1. **Ματσανιώτη**, Κλωνοποίηση : Βιολογικό θαύμα ή απειλή ; (Ομιλία στην πανηγυρική συνεδρία της Ακαδημίας Αθηνών, στις 29-12-1997). **Μαυριά**, Το συνταγματικό δικαίωμα του ιδιωτικού βίου, 1982. **Μιχαηλίδη/ Νουάρο**, Το απαραβίαστο του ιδιωτικού βίου και η ελευθερία του Τύπου, ΤοΣ 1983,376. **Μούζουλα**, Συναλλαγές μέσω Internet, ΕΛΔ 1998,15. **Παπαζήση**, Τεχνική γονιμοποίηση : Βιολογία και συγγένεια, εις Σύγχρονα ζητήματα αστικού δικαίου, 1995, σελ. 247 επ. **Την ίδια**, Νομικά και ηθικά προβλήματα από την υποβοηθούμενη αναπαραγωγή μετά την εμμηνόπαυση, ΚριτΕ 2/1998, σελ 25 επ. **Παπαστερίου**, Ζητήματα ανηθικότητας στις εφαρμογές της βιοτεχνολογίας, Εισήγηση στο 4ο Πανελλήνιο Συνέδριο της Ένωσης Αστικολόγος στη Θεσσαλονίκη, (Οκτώβριος 2000), αδημ. **Παπαχρίστου**, Ζητήματα κληρονομικού δικαίου από την ιατρική υποστήριξη στην ανθρώπινη αναπαραγωγή, Εισήγηση στο Συνέδριο της Ένωσης Δικαστικών Μελετών και της Ένωσης Ελλήνων Ποινικολόγων, έτους 2000 (Ανάπτυο), σελ. 6. **Τον ίδιο**, Τεχνική σπερματέγχυση post mortem, στο Αφιέρωμα στο Ν. Παπαντωνίου, 1996, σελ. 645 επ. **Ρόκα Ν.**, Σύγχρονη τεχνολογία και εμπορικό δίκαιο, ΕΕμπΔ 1998, 1. **Σταθόπουλο**, Σύγχρονες τεχνικές των χρηματιστηριακών συναλλαγών, ΔΕΕΤ 1994, 128. **Τον ίδιο**, Η χρήση προσωπικών δεδομένων και η διαπάλη μεταξύ ελευθεριών των κατόχων τους και ελευθεριών των υποκειμένων τους, ΝοΒ 2000, 1. **Χρυσάνθη**, Η ηλεκτρονική εξυπηρέτηση των σύγχρονων τραπεζικών συναλλαγών, 1997. **Ψούνη- Ζορμπά**, Δήλωση βουλήσεως μέσω ηλεκτρονικού υπολογιστή, (έκδ. 1999).

²⁴ Leasing, factoring, franschising (Βλ.από την οικεία ελληνική βιβλιογραφία : **Βάθη**, Χρηματοδοτημένη πώληση και ενστάσεις του αγοραστή έναντι της Τράπεζας, ΝοΒ 34,645. **Γεωργιάδη Απ.**, Νέες μορφές συμβάσεων της σύγχρονης οικονομίας, 4η έκδ. 2000. **Τον ίδιο**, Η χρηματοδοτική μίσθωση,(v. 1665/1986), ΝοΒ 35,1521. **Γόντικα- Χατζηπαύλου**, Leasing. Θεωρία και πρακτική της χρηματοδοτικής μίσθωσης, 1982. **Κουτσουμάρη**, Μία ιδιόρρυθμος σύμβασις : το Leasing, Ελλ-Δνη 1976,5. **Μάζη**, Η χρηματοδοτική μίσθωση, (Leasing), (έκδ. 1990). **Τον ίδιο**, Η νομοθετική ρύθμιση του Leasing στην Ελλάδα, ΝοΒ 38,183. **Μητσιόπουλο**, Χρηματοδοτική μίσθωση (Financial leasing), (έκδ. 1988). **Μίρκο**, Η χρηματοδοτική μίσθωση, Τραπεζική- Οικονομικοτεχνική Επιθεώρηση, (έκδ. 1981), σελ. 162 επ. και 194 επ. **Μούργελα**, Χρηματοδοτική μίσθωση, Δελτίο Ένωσης Ελληνικών Τραπεζών, τ. 11ο έτους 1986. **Νικολαΐδη**, Σύμβαση χρηματοδοτικής μίσθωσης, ΑρχΝομ 1987,602. **Παπαποστόλου**, Ζητήματα από το v. 1665/1986 για τη χρηματοδοτική μίσθωση (Leasing), ΝοΒ 36,1563. **Τσιμπανούλη**, Η εταιρία χρηματοδοτικής μίσθωσης (Leasing) σε Περάκη, Το δίκαιο της ανώνυμης εταιρίας, τ. II (έκδ. 1991) σελ. 445. **Χρυσοστομίδου-Κατσαρού**, Μία νέα για την Ελλάδα σύμβασις : το Leasing, Αρμ. 1978, 526.).

του αστικού δικαίου²⁵. Οι δικαστές, που αναλαμβάνουν να δικάσουν υποθέσεις με ασφαλιστέα κάποια από τις παραπάνω αξιώσεις, είναι υποχρεωμένοι να εγκύψουν στην έρευνα του νόμου βασίμου της αξιώσεως αυτής, η οποία (έρευνα) απαιτεί αφενός χρόνο πολύ κι αφετέρου δικαστική πείρα και μεγίστη ωριμότητα του δικαστή²⁶, προκειμένου αυτός να διακρίνει ποιο δικαίωμα προβάλλεται ως ασφαλιστέο, (επί αιτήσεων προσωρινής ρύθμισης της κατάστασης : εκεί είναι ο σταυρός των ασφαλιστικών μέτρων), αλλά και να αποχωρίσει από τον συνήθη όγκο των εγγράφων που προσκομίζονται από τους διαδίκους, εκείνα μόνον τα οποία είναι κρίσιμα για την υπό κρίση υπόθεση. Πείρα επίσης και δικαστική ωριμότητα απαιτείται - επί αιτήσεως προσωρινής ρυθμίσεως της καταστάσεως - προς εντοπισμό του ασφαλιστικού μέτρου, το οποίο θα διατάξει του δικαστήριο : ο δικαστής θα πρέπει να εντοπίσει το δικαίωμα, το οποίο προβάλλεται ως προστατευτέο προσωρινώς και, στη συνέχεια, θα πρέπει να ανεύρει και να διατάξει εκείνο το ασφαλιστικό μέτρο, το οποίο συγκεντρώνει τις εξής συνθήκες²⁷ : 1) προσήκει στο ασφαλιστέο δικαίωμα²⁸, 2) δεν το ικανοποιεί οριστικώς, 3) δεν οδηγεί σε αμετάκλητες καταστάσεις²⁹, 4) δεν προσβάλλει δικαιώματα τρίτων, καθώς και συνταγματικώς κατοχυρωμένα δικαιώματα διαδίκου. Ο δικαστής των ασφαλιστικών μέτρων αναγκαστικώς αναλύεται με τα διαληφθέντα, πολλάκις δυσεπίλητα προβλήματα, (εις βάρος σε πολλές περιπτώσεις της έρευνας της ουσίας της υπόθεσης), με αναγκαίο επακόλουθο - ενόψει και του όγκου των δικογραφιών, τις οποίες εκδικάζει ανά δικάσιμο, αλλά και των άλλων, πολυσχιδών, υπηρεσιακών απασχολήσεών του - άλλοτε να καταλήγει σε λανθασμένες παραδοχές κι άλλοτε να μην εκδίδει ταχέως την απόφασή του. Έρευνα της νομολογίας έδειξε, ότι πολλά δικαστήρια του πρώτου βαθμού δικαιοδοσίας, επί αιτήσεων προσωρινής ρύθμισης της κατάστασης³⁰, χορηγούν ασφαλιστικό μέτρο, χωρίς προηγουμένως να έχουν εντοπίσει ποιο δικαίωμα προβάλλεται ως ασφαλιστέο. Στις ως άνω αιτήσεις, συνήθως ούτε οι αιτούντες αναφέρουν ποιο δικαίωμά τους πλήττεται από τον αντίδικό τους, αρκούμενοι στο να παραθέσουν, στο ιστορικό της υπόθεσης, τα πραγματικά περιστατικά, καθώς και να προσδιορίσουν το αιτούμενο ασφαλιστικό μέτρο, αλλ' ούτε και το δικαστήριο προσδιορίζει το εν λόγω δικαίωμα. Με αποτέλεσμα, ο

²⁵ Βλ. Η επίδραση του Κοινοτικού Δικαίου στο ελληνικό ιδιωτικό δίκαιο, (Εισηγήσεις στο Συνέδριο του Κέντρου Διεθνούς και Ευρωπαϊκού Δικαίου, της 15-17 Οκτωβρίου 1992, έκδ. Αντ. Σάκκουλα).

²⁶ Βλ. **Βελλή**, Δευτερολογία Εισηγητή, στην επιστημονική διημερίδα, με θέμα «Η σύγχρονη δυναμική των ασφαλιστικών μέτρων», στην ομώνυμη έκδοση της Νομικής Βιβλιοθήκης, 1999, σελ.80 : « ... (Ο δικαστής των ασφαλιστικών μέτρων) χρειάζεται μιά καλή γεύση των συναλλαγών, μια εμπειρία. Πρέπει να έχει, πέραν των θεωρητικών γνώσεών του, πέραν της ευφυίας και γόνιμη φαντασία περί τις συναλλαγές, να μπορεί ν' αντιληφθεί τη ροή και τις ανάγκες τους ... ».

²⁷ Βλ. **Γεωργίου**, Ασφαλιστικά μέτρα, τ. II (έκδ. 2001), υπό το άρθρο 692 (I, § 4, σελ. 86).

²⁸ Βλ. **Ζερδελή**, Η προστασία της θέσης εργασίας κατά τη διάρκεια της δίκης για το κύρος της καταγγελίας, έκδ. 1992 § III Β β (αα) σελ. 77. **Βελλή**, ανωτ., σελ. 78.

²⁹ **Νίκας**, Προσωρινή ρύθμιση της καταστάσεως, Αρμ ΛΣΤ, 1024 (1026). **Μπέης**, ΕρμΚΠολΔ, κατά άρθρο, υπό το άρθρο 692 § 4 σελ. 114 επ. και υπό το άρθρο 731, § 4.1., σελ. 772 επ. (776). **Ο ίδιος**, Τα όρια της προσωρινής δικαστικής προστασίας, (έκδ. 1980), σελ. 40, 42, 43. **Ο ίδιος**, Προσωρινή διάπλαση' δεν μπορεί να είναι αντικείμενο προσωρινής δικαστικής προστασίας' όμως δεν αποκλείεται και κάθε άλλη μορφή προσωρινής δικαστικής προστασίας, όταν με αυτή δεν συντελείται η διάπλαση (Γνμδ, Δ. 14, 66 επ.). **Ο ίδιος**, Η προσαρμογή του ασφαλιστικού μέτρου στη φύση του ασφαλιστέου δικαιώματος, στο συλλογικό έργο «Η δραστηριότητα της προσωρινής δικαστικής προστασίας», 1995, § 4.5.1., σελ. 155 επ. **Ηλιακόπουλος**, Σχόλιο, Δ. 14, 55. **Πασσιάς**, Όπου το «προσωρινόν» γίνεται οριστικόν, ΝοΒ 26, 649 επ. **Ματθίας**, Επίδραση της τελεσίδικης διαγνώσεως στη προσωρινή ρύθμιση καταστάσεως. Δ. 10, 559 (561). **Σιάμκουρης**, Τα ασφαλιστικά μέτρα και η προσωρινή ρύθμιση της κατάστασης, Αρμ. ΛΖ, 824 επ. (826). ΜΠρΑθ 16803/82 Δ. 14, 54. ΠΠρΘηβ 22/1980 Αρμ. 1991, 37.

³⁰ ΚΠολΔ 731,732.

αναγνώστης του κειμένου της απόφασης ν' αδυνατεί ν' αντιληφθεί με ποιού δικαιώματος τη διερεύνηση ασχολήθηκε το δικαστήριο και, συνακολούθως, ποιό δικαίωμα ασφαλίζει προσωρινώς.

Εν όψει τούτων των εγγενών δυσχερειών, (αλλά και του γεγονότος ότι, ούτως ή άλλως, η απόφαση των ασφαλιστικών μέτρων, επηρεάζει κατά το μάλλον ή ήττον το δικαστήριο της κυρίας δίκης, η οποία πάντοτε σχεδόν έπεται), διερωτάται κανείς, μήπως πρέπει να εγκαταλειφθεί - με νομοθετική παρέμβαση - η εξάρτηση της χορήγησης ή μη ασφαλιστικού μέτρου από την πιθανολόγηση, περί ισχύος ή μη του επικαλουμένου, ως προσβαλλομένου δικαιώματος.

Σχετικώς, θα πρέπει να τύχει ιδιαίτερης προσοχής, η γνώμη ότι, προκειμένου να παύσει η απόφαση των ασφαλιστικών μέτρων ν' αποτελεί οδηγό και πρόκριμα του δικαστηρίου της κύριας δίκης, το δικαστήριο των ασφαλιστικών μέτρων θα πρέπει 1) ν' απεγκλωβισθεί από την παραδοχή : όπου νόμω και ουσιαστικώς βάσιμο ασφαλιστέο δικαίωμα, εκεί και προσωρινή δικαστική προστασία, ν' αποπροσανατολισθεί δηλαδή από το ουσιαστικό δίκαιο, στο οποίο στηρίζεται το ασφαλιστέο δικαίωμα, έτσι ώστε να μην απαιτείται - για τη λήψη ασφαλιστικού μέτρου- η προηγούμενη διαβεβαίωση του δικαστηρίου, ότι πιθανολογείται η ουσιαστική βασιμότητα του εν λόγω δικαιώματος και 2) το δικαστήριο να λάβει, ως γνώμονα, για την ευδοκίμηση ή μη της αίτησης ασφαλιστικών μέτρων, τη στάθμιση των αντιτιθεμένων συμφερόντων, του αιτούντος αφενός και του καθ' ου, αφετέρου, υπό την έννοια ότι για την παροχή προσωρινής δικαστικής προστασίας πρέπει **(α)** να διαπιστώσει το κακό που θα προκύψει, εάν ο αιτών χάσει τη δίκη των ασφαλιστικών μέτρων, ευδοκιμήσει όμως η κύρια αγωγή του, **(β)** να διαπιστώσει το κακό που θα επέλθει, εάν ο αιτών κερδίσει στη δίκη των ασφαλιστικών μέτρων, ηττηθεί όμως στην αντίστοιχη διαγνωστική δίκη και **(γ)** να συγκρίνει τα ανωτέρω κακά, προκειμένου να ευρεθεί ποίο είναι το χειρότερο. Κι αν ευρεθεί ότι τα πρώτα είναι χειρότερα από τα δεύτερα, τότε η αίτηση ευδοκιμεί, διαφορετικά απορρίπτεται³¹.

Η αποσύνδεση της ασφαλιστέας αξίωσης από την παραδοχή ή μη της αιτήσεως ασφαλιστικών μέτρων, ευρίσκει δικαιολογητικό λόγο και στις περιπτώσεις, κατά τις οποίες ζητείται η προσωρινή ρύθμιση της κατάστασης, μολονότι δεν ισχύει ακόμη το ασφαλιστέο δικαίωμα. Τότε, υπό το κράτος της γνώμης ότι - και στην προσωρινή ρύθμιση - θα πρέπει το δικαστήριο των ασφαλιστικών μέτρων ν' αναζητεί ασφαλιστέο δικαίωμα, η οικεία αίτηση θα πρέπει ν' απορρίπτεται. Η έννομη τάξη όμως δεν πρέπει ν' ανέχεται να υφίσταται επικίνδυνη κατάσταση, χωρίς λήψη του - από τις περιστάσεις αφεύκτως αναγκαίου - ασφαλιστικού (προφυλακτικού) μέτρου, επειδή πιθανόν δεν υπάρχει ακόμη παράνομη προσβολή δικαιώματος, όμως η προσβολή του δικαιώματος αυτού επίκειται³².

³¹ Βλ. διεξοδικά : **Καργάδο**, Ασφαλιστικά μέτρα και ουσιαστικόν δίκαιο, (έκδ. 1986). **Παναγόπουλο**, Πιθανολόγηση του ασφαλιστέου δικαιώματος, ως προϋπόθεση για την παροχή προσωρινής δικαστικής προστασίας, Δ. 15, 449 επ. **Γεωργίου**, Προβλήματα στην προσωρινή δικαστική προστασία των αξιώσεων συμμετοχής στα συζυγικά αποκτήματα, Ελλ-Δνη 37, σελ. 275 επ. στην § III. **Τον ίδιο**, Προσωρινή δικαστική προστασία επί ταυτόχρονης προσβολής της νομής και της κυριότητας, ΑρχΝομ ΜΗ/1997, σελ. 289 επ. στο ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑ. **Από τη νομολογία**, βλ. χαρακτηριστικά την ΜΠρΘεσ 25106/1997 ΕΕμπΔ ΜΗ, 721, καθώς και Σχόλιό μου επ' αυτής, στο βιβλίο μου «Ασφαλιστικά μέτρα», τ. II σελ. 421, υποσημείωση αριθ. 38.

³² Όταν ο τρίτος, δεν παραβιάζει μεν την υποχρέωσή του προς παράλειψη προσβολής της προσωπικότητας του άλλου, επίκειται όμως - με εξωτερικώς διαγνωστικά προπαρασκευαστικά μέτρα - η παραβίασή της, τότε η κρατούσα γνώμη δέχεται ότι ο δικαιούχος έχει αξίωση προς παράλειψη επικειμένης προσβολής (βλ. **Σταθόπουλο**, στον ΑΚ των Γεωργιάδη/Σταθόπουλου, υπό το άρθρο 287 περιθ. αριθ. 46. **Τον ίδιο**, ΕνοχΔ § 3 VII γ' σελ 54. **Λιτζερόπουλο**, Στοιχεία ΕνοχΔ, § 252 σελ. 370/1.

Β. Ανάθεση της εκδικάσεως των υποθέσεων ασφαλιστικών μέτρων αποκλειστικώς σε προέδρους πρωτοδικών

Έχει εντοπισθεί απόφαση ασφαλιστικών μέτρων, με την οποία επαρχιακό Μονομελές Πρωτοδικείο, έχει απαγορεύσει προσωρινώς να διέρχονται φορτηγά αυτοκίνητα παρακειμένου εργοστασίου, από χωματόδρομο που διέρχεται εμπροσθεν της οικίας του αιτούντος, με την αιτιολογία ότι πλήττεται η προσωπικότητα και ειδικότερα η υγεία του τελευταίου από την σκόνη που δημιουργούν κατά τη διέλευσή τους, μέσω της ως άνω οδού (!!!), η οποία είναι και η μόνη συνδέουσα το εργοστάσιο με τις βασικές οδικές αρτηρίες της επαρχίας³³, με άμεσο επακόλουθο τον οικονομικό μαρασμό και το κλείσιμό του.

Επίσης, πολλές αποφάσεις επί υποθέσεων ασφαλιστικών μέτρων νομής, κυρίως Ειρηνοδικείων αλλά και Πολυμελών Πρωτοδικείων, όπως σαφώς προκύπτει από το κείμενό τους, επιδικάζουν τη νομή σ' εκείνον, ο οποίος πιθανολογούν ότι είναι κύριος κι όχι νομέας του επιδικου πράγματος, κατά πλήρη παραγνώριση του (πλήρως αυτονομημένου από την κυριότητα) δικαίου της νομής, επί τη βάση του οποίου διαγορεύουν ότι δικάζουν.

Ένα άλλο δικαστήριο, το Πολυμελές Πρωτοδικείο της Πρωτεύουσας, απέρριψε προ ετών αίτηση ασφαλιστικών μέτρων, προς προσωρινή παύση της προσβολής δικαιώματος πνευματικής ιδιοκτησίας του αιτούντος, ισχυρισθέντος ότι ο καθ' ου δεν του αποδίδει τις μήτρες από τις οποίες κατασκευάζονταν προϊόν του αιτούντος, που τις είχε παραχωρήσει στον καθ' ου δυνάμει της οικείας συμβάσεως, μολοντί εκείνος είχε καταγγείλει την σύμβαση αυτή, (από την έκβαση δε της δίκης αυτής διακυβεύονταν ύψιστα οικονομικά συμφέροντα αλλοδαπού κατασκευαστικού Οίκου, μεγάλης ολκής), με την - εσφαλμένη - αιτιολογία, ότι είχε παρέλθει εξάμηνο από την λύση της σύμβασης, χωρίς ο αιτών να ασκήσει αυθωρεί την ήδη ασκουμένη αίτηση ασφαλιστικών μέτρων, εντεύθεν δε - κατέληξε εσφαλμένως το δικαστήριο - δεν υφίστατο επείγουσα περίπτωση για τη λήψη ασφαλιστικού μέτρου· παραγνωρίζοντας όμως ότι, μετά την καταγγελία της σύμβασης από τον αιτούντα, ο καθ' ου προσέβαλλε συνεχώς το οικείο διαρκές δικαίωμα πνευματικής ιδιοκτησίας του αντιδίκου του, λόγω του απολύτου του χαρακτήρα του και, συνεπώς, και μετά το εξάμηνο υφίστατο προδήλως επείγουσα περίπτωση, η οποία επέβαλε τη λήψη ασφαλιστικού μέτρου³⁴.

Ζέπο, ΕνοχΔ ΙΙ § 30 VI. **Σούρλα**, στην ΕρμΑΚ, υπο το άρθρο 57 περιθ. αριθ. 45. **Γαζή**, ΓενΑ, τ. Β1 § 44 Π 4 β' σελ. 46. **Παπαντωνίου**, ΓενΑ, σελ. 104. **Πίψου**, Αναγκαστική εκτέλεση για παράλειψη ή ανοχή πράξεως, 1992, § 3 ΙΙΙ 1 (Γ) σελ. 97 επ. και § ΙΙΙ 2 (δ) σελ. 105 επ. **Δεληγιάννη / Κορνηλάκη**, Μαθήματα ΕιδΕνοχΔ, § 93 σελ. 260. **Σημαντήρα**, ΓενΑ, Νο 236 in f. **Καρακατσάνη**, στον ΑΚ των Γεωργιάδη/Σταθόπουλου, υπό το άρθρο 57 περιθ. αριθ. 17), οπότε έχει και αξίωση προς παροχή της αντίστοιχης προσωρινής δικαστικής προστασίας (**Σταθόπουλος**, στον ΑΚ Γεωργιάδη/Σταθόπουλου, άρθρο 287 Νο 47. **Ο ίδιος**, ΓενΕνοχΔ, § 3 VII (γ) σελ. 55. **Αστ. Γεωργιάδης**, ΕνοχΔ, Γενικό μέρος, § 3 (2α) σελ. 63. **Γεωργίου**, Η αξίωση προς παράλειψη και η προσωρινή δικαστική προστασία της, στο βιβλίο μου «Ασφαλιστικά μέτρα», (έκδ. 1995), § VIII (1.11.4.) σελ.494.ΜΠρΘεσ 1762/1980 Αρμ ΛΣΤ, 1000). Συνεπώς, υπό τις παραδοχές αυτές, σε κάθε περίπτωση, κατά την οποία η προσβολή του δικαιώματος είναι βέβαιη, χωρεί λήψη ασφαλιστικού μέτρου, για την προσωρινή δικαστική προστασία του δικαιούχου, αρκεί το επικείμενο της προσβολής να μπορεί να διαγνωσθεί.

³³ Βεβαίως, προσβολή της προσωπικότητας του παθόντος επέρχεται μόνον όταν η πράξη του δράστη είναι παράνομη, δηλαδή όταν αντιτίθεται σε απαγορευτική διάταξη νόμου (**Σούρλας**, ανωτ.υπό το άρθρο 57, περιθ. αριθ. 4. **Σπυριδάκης-Περάκης**, Αστικός Κώδιξ, υπό το άρθρο 57, § 2. ΟλομΑΠ 897/1985 ΕΕργΔ 45,225. ΕφΑθ 2149/1978 Αρμ. 1978, 786 ΜΠρΝαυπλ 304/1980 ΝοΒ 29,583.), η οποία εν προκειμένω δεν υφίστατο.

³⁴ Η προσβολή του δικαιώματος, ενδέχεται να είναι διαρκής. Αντιστοίχως, διαρκής θα είναι και η αξίωση του πληττομένου, για λήψη ασφαλιστικού μέτρου. Στις περιπτώσεις αυτές, θα είναι, φυσικά,

Ένα άλλο Πρωτοδικείο της Στερεάς Ελλάδας, διέταξε την προσημείωση υποθήκης ακινήτου όχι του οφειλέτη, αλλά τρίτου, μη συνοφειλέτη (δί'αναδοχής χρέους) του αιτούντος δανειστή ούτε και εγγυητή, ευθυνομένου ως πρωτοφειλέτη, με την αιτιολογία ότι ο τελευταίος ανεδέχθη εκουσίως την εγγραφή του εν λόγω ασφαλιστικού μέτρου εις βάρος του προρρηθέντος περιουσιακού στοιχείου του, προφανώς επειδή (το δικαστήριο) παρασύρθηκε από τις διατάξεις του Αστικού Κώδικα περί υποθήκης, όπου πράγματι επιτρέπεται να εγγραφεί υποθήκη σε ακίνητο τρίτου, τη βουλήσει του³⁵. όμως, για να διαταχθεί ασφαλιστικό μέτρο, θα πρέπει απαραίτητως ο καθ' ου το μέτρο αυτό να είναι οφειλέτης του αιτούντος, γι'αυτό και δεν χωρεί εγγραφή προσημειώσεως υποθήκης εις βάρος τρίτου, μη οφειλέτη του αιτούντος δανειστή, έστω και τη βουλήσει εκείνου³⁶.

διαρκής και η επείγουσα περίπτωση για παύση της προσβολής (ΜΠρΒόλου 1097/229/1989 ΝοΒ 38, 308. ΜΠρΑθ 3545/1978 ΕΕμπΔ 1978, 138. ΜΠρΑθ 3092/1978 ΕΕμπΔ 1987, 650. ΜΠρΑθ 8056/1978 ΕΕμπΔ 1979, 475. **Μπέης**, Παραδεκτό νέας αίτησης ασφαλιστικών μέτρων, μετά την απόρριψη της αρχικής, για έλλειψη επείγουσας περίπτωσης, Δ. 22, 727 επ. **Γεωργίου**, Οι έννοιες του «επικειμένου κινδύνου» και της «επείγουσας περίπτωσης» στη διαδικασία των ασφαλιστικών μέτρων, στο βιβλίο μου «Ασφαλιστικά μέτρα» τ. ΙΙ (έκδ. 2001) § VII σελ. 489 επ.), αφού οι προσβλητικές πράξεις, τις οποίες συνεχώς διενεργεί ο καθ'ου, συνεχίζονται και επιτείνουν την περιουσιακή βλάβη του αιτούντος.

³⁵ Βλ. ΑΠ 1791/2007 Ελλ-Δνη 49/215, ΕΠολΔικ 2008/475 με σημ. Φ. Ευαγγελίδου-Τσικρικά. ΑΠ 341/2006. ΑΠ 410/2005 ΝοΒ 53/1611, Ελλ-Δνη 47/1682. ΕφΑθ 3037/2001 Ελλ-Δνη 44/268. ΜΠρΘεσ 8/2009 Αρμ. 63/252. ΜΠρΑθ 3601/2008 Ελλ-Δνη 2008/1111.

³⁶ **Δυνατότητα εγγραφής προσημειώσεως σε ακίνητο τρίτου, τη βουλήσει του' τότε είναι σύννομη.**

Γενικώς, προκειμένου να ληφθεί ασφαλιστικό μέτρο, εις βάρος τινός, θα πρέπει αυτός να είναι ο υπόχρεος εκ της επιδικίου εννόμου σχέσεως (λ.χ. ο οφειλέτης εκ δανείου ή ο αγοραστής εκ πώλησεως ή ο προσβάλλον την κυριότητα ή τη νομή του αιτούντος επί τινος πράγματος). Υπό διαφορετική διατύπωση, (και)στη διαδικασία των ασφαλιστικών μέτρων, (όπως άλλωστε και σε όλες ανεξαιρέτως τις διαδικασίες), απαιτείται ο καθ' ου να νομιμοποιείται παθητικώς. Επομένως και επί του ασφαλιστικού μέτρου της προσημειώσεως, (το οποίο διατάσσεται αποκλειστικώς προς εξασφάλιση χρηματικής αξιώσεως του αιτούντος) απαιτείται ο καθ' ου ζητείται το μέτρο αυτό, να είναι ο υπόχρεος προς καταβολή (συγκεκριμένης χρηματικής ποσότητας) στον αιτούντα, καθώς και ο κύριος του ακινήτου, επί του οποίου ζητείται η εγγραφή προσημειώσεως (ΕφΑθ 3037/2001 Ελλ-Δνη 44/268. ΜΠρΘεσ 8/2009 Αρμ. 63/252).

Για να ελεκταθεί η δυνατότητα να ληφθεί το εν λόγω ασφαλιστικό μέτρο (και/μόνον) εις βάρος περιουσιακού στοιχείου τρίτου, απαιτείται – κατά την άποψή μου – ο τρίτος να έχει λάβει συννόμως την ιδιότητα του υποχρέου εκ της αυτής εννόμου σχέσεως, δυνάμει της οποίας οφείλει ο πρωτοφειλέτης. Την ιδιότητα αυτή ο τρίτος μπορεί να προσλάβει (και) εφ' όσον - λόγου χάριν - έχει αναδεχθεί το χρέος (σφραγιστικώς ή στερητικώς) του πρωτοφειλέτη (ΑΚ 471 και 477, αντιστοίχως). Ακολούθως, απαιτείται 1) η αίτηση ασφαλιστικών μέτρων να στρέφεται και κατά του τρίτου και 2) στο ιστορικό της αιτήσεως αυτής να διαλαμβάνεται και ο ισχυρισμός ότι ο τρίτος κατέστη συννόμως αναδοχέως της αξιώσεως του κατά του πρωτοφειλέτη (Βλ. και ΠΠρΘεσ 32604/1999 Αρμ. 2000/927, με σημείωση Σ.Τ.-Γ., κατά την οποία, σε περίπτωση διάρρηξης καταδολιευτικής μεταβίβασης είναι δυνατή η εγγραφή προσημείωσης υποθήκης και επί ακινήτου το οποίο μεταβιβάστηκε από τον οφειλέτη σε τρίτο' η αίτηση μπορεί να στρέφεται και κατά του τρίτου).

Μόνη, συνεπώς, η συναίνεση του τρίτου, προς εγγραφή προσημειώσεως σε ακίνητό του, μολονότι δεν συντρέχουν οι αμέσως ως άνω εκτεθείσες υποχρεώσεις, δεν τίκτει εξουσία του δικαστηρίου των ασφαλιστικών μέτρων να την διατάξει, επειδή ακριβώς τούτο δεν προβλέπει ο νόμος.

Γίνεται στο σημείο τούτο μνεία, ότι μόνον επί εγγραφής υποθήκης επιτρέπεται να εγγραφεί το εμπράγματο αυτό δικαίωμα σε ακίνητο τρίτου, ήτοι μη οφειλέτη (ΑΚ 1261, 1265, 1266, 1271)' τοιαύτη – αντιθέτως - δυνατότητα δεν προβλέπεται στο νόμο επί αιτήσεως εγγραφής προσημειώσεως. Ειδικότερα, προς εγγραφή υποθήκης σε ακίνητο τρίτου, δεν απαιτείται να εκδοθεί δικαστική απόφαση, όταν ο τρίτος (μη οφειλέτης) συναινεί προς τούτο' στην περίπτωση αυτή, η υποθήκη εγγράφεται στο ακίνητο του τελευταίου μόνο με σχετική μονομερή δήλωσή του ενώπιον συμβολαιογράφου (ΑΚ 1266). Συνεπώς, η διάταξη αυτή είναι ανεφάρμοστη (ευθέως ή αναλόγως) επί προσημειώσεως, όπου απαιτείται ρητώς η έκδοση δικαστικής αποφάσεως (ΑΚ 1274. ΚΠολΔικ 706 § 2).

Άρα, ο νόμος αγνοεί την εγγραφή προσημειώσεως χωρίς έκδοση δικαστικής αποφάσεως.

Η νομολογία (που δέχεται τις παραδοχές της σχολιαζόμενης αποφάσεως, σημειώνει ότι «Υφίσταται δυνατότητα παροχής αδειας εγγραφής προσημειώσεως σε ακίνητο τρίτου, αν αυτός

Οι προαναφερθείσες (και τυχαίως επισημανθείσες) λανθασμένες αποφάσεις, που δεν αποτελούν σταγόνα στον ωκεανό, αλλά μία - κατά το μάλλον ή ήττον - επιπολάζουσα κατάσταση, όπως καταφαίνεται από τη μελέτη της νομολογίας, δημοσιευμένης και μη, διερωτώμαι μήπως καταδεικνύουν εγγενή αδυναμία των πρωτοβάθμιων δικαστηρίων, (ιδίως των Μονομελών Πρωτοδικείων και των Ειρηνοδικείων), ν' ανταπεξέλθουν στο ειδικό βάρος των υποθέσεων των ασφαλιστικών μέτρων, ειδικώς στις περιπτώσεις κατά τις οποίες απαιτείται είτε ειδική εμβάθυνση στη γενική θεωρία των ασφαλιστικών μέτρων είτε εξειδικευμένη γνώση του πεδίου του δικαίου, από το οποίο προέρχεται η προβαλλόμενη, ως ασφαλιστέα, αξίωση³⁷. Το γενικώς προβαλλόμενο αίτημα για ειδική θωράκιση του δικαστή των ασφαλιστικών μέτρων, τόσο στο θεωρητικό επίπεδο όσο και στο επίπεδο της γενικότερης μόρφωσής του, δικαιολογείται κατά βάση από το γεγονός, ότι με την απόφασή του - η οποία δεν επιδέχεται προσβολή της ενώπιον ανωτέρου δικαστηρίου, παρά μόνον υπό προϋποθέσεις, που δεν ισχύουν πάντοτε - επεμβαίνει δραστηκότητα και για μεγάλο χρονικό διάστημα στις έννομες σχέσεις των διαδίκων, σε περίπτωση δε κατά την οποία η απόφασή του είναι εσφαλμένη, τότε προκαλείται αυθωρεί μέγιστη και πολλές φορές ανεπανόρθωτη ζημία στον αδίκως ηττημένο διάδικο.

Ο νόμος έχει εξοπλίσει τον δικαστή των ασφαλιστικών μέτρων με μεγάλες εξουσίες, οι οποίες όμως, αντιστοίχως, απαιτούν ύψιστη δικαστική και προσωπική ωριμότητά του, αφού μέγιστα πολλές φορές οικονομικά ή προσωπικά συμφέροντα των διαδίκων εξαρτώνται από απόφαση που αναγκαστικώς θα λάβει μόνος αυτός.

προσέλθει στη δίκη αυτοβούλως και συναινέσει προς τούτο. Στην περίπτωση αυτή ο τρίτος κατ'ακρίβειαν, ομολογεί τα πραγματικά περιστατικά της ιστορικής βάσης της αίτησης και αποδέχεται, στα πλαίσια της εξουσίας διαθέσεως που δίνει και την δίκη των ασφαλιστικών μέτρων, την κατ'αυτού σχετική αίτηση (ΕφΑθ 3037/2001, ανωτ.)».

Η παραδοχή αυτή, κατά τη γνώμη μας, δεν είναι αρκούντως πειστική. Διότι, **1)** Η παρέμβαση αυτή δεν χαρακτηρίζεται εννοιολογικώς ως κύρια, δεδομένου του ότι ο παρεμβαίνων δεν αντιποιείται το αντικείμενο της δίκης (ΚΠολΔικ 79)' εξ άλλου, ούτε και πρόσθετη υπέρ τινος διαδίκου παρέμβαση μπορεί να χαρακτηριστεί, αφού αυτή, κατά το νομοθετημένο περιεχόμενό της, σκοπεύει στο να νικήσει ο υπέρ ου η παρέμβαση διάδικος (ΑΚ 80), γεγονός το οποίο εν προκειμένω δεν συμβαίνει, επειδή με την προσφορά του τρίτου, συμβαίνει το παράδοξο να διευκολύνεται να νικήσει ο αντίδικος εκείνου υπέρ του οποίου γίνεται η πρόσθετη παρέμβαση (!!!), **2)** Η συναίνεση του τρίτου δεν δύναται να έχει την αιτουμένη έννομη συνέπεια (τη δυνατότητα εγγραφής της προσημειώσεως σε ακίνητό του), διότι τούτο ο νόμος το αγνοεί, **3)** Δεν νοείται ομολογία από τον τρίτο, πραγματικών περιστατικών της αιτήσεως, η οποία στρέφεται αποκλειστικώς κατά του οφειλέτη, όχι όμως και κατά του τρίτου και **4)** Πραγματικά περιστατικά, που να καθιστούν και τον τρίτο, οφειλέτη της ίδιας χρηματικής απαιτήσεως, δεν υφίστανται στην αίτηση ασφαλιστικών μέτρων [Για την αντίθετη γνώμη, βλ. ΕφΑθ 5634/1997 Ελλ-Δνη 39/155. Σταθόπουλο, εις Αφιέρωμα εις Γ. Οικονομόπουλο (έκδ. 1981). Σπυριδάκη «Το δίκαιο της εμπραγμάτου ασφάλειας» ΙΙ, σελ. 130].

Επομένως, κατά τη γνώμη μας, το δικαστήριο δεν δικαιούται (ορθότερα : δεν δικαιοδοτεί, δεν έχει την εξουσία) να διατάξει ως ασφαλιστικό μέτρο την εγγραφή προσημειώσεως στο ακίνητο τρίτου, με μόνη την παρέμβαση του τρίτου και την προς τούτο συναίνεσή του, χωρίς τις ανωτέρω προϋποθέσεις, ήτοι **1)** η αίτηση ασφαλιστικών μέτρων να στρέφεται και κατά του τρίτου και **2)** στο ιστορικό της αιτήσεως αυτής να διαλαμβάνεται και ο ισχυρισμός ότι ο τρίτος κατέστη συννόμως αναδοχεύς της αξιώσεώς του κατά του πρωτοφειλέτη.

Επισημαίνεται πάντως ότι η (αποκρουόμενη) παραδοχή της σχολιαζόμενης αποφάσεως υιοθετείται και από τη νομολογία (Βλ. ΑΠ 1791/2007 Ελλ-Δνη 49/215, ΕΠολΔικ 2008/475 με σημ. Φ. Ευαγγελίδου-Τσικρικά. ΑΠ 341/2006. ΑΠ 410/2005 ΝοΒ 53/1611, Ελλ-Δνη 47/1682. ΕφΑθ 3037/2001 Ελλ-Δνη 44/268. ΜΠρΘεσ 8/2009 Αρμ. 63/252. ΜΠΡΑθ 3601/2008 Ελλ-Δνη 2008/1111), καθώς και απ'οτους Κεραμέα/Κονδύλη/Νίκα (υπό το άρθρο 706 § 1 σελ. 1385), οι οποίοι αρκούνται στο να παραπέμψουν στη συναφή νομολογία, χωρίς να παραθέτουν αιτιολογία της απόψεως αυτής. Βλ. και Μαργαρίτη, στην «Ερμηνεία ΚΠολΔικ. Θεωρία-Νομολογία», υπό το άρθρο 706 § 1 σελ. 227-228) : « ... η πρακτική αυτή έχει εμμέσως νομοποιηθεί από τον Άρειο Πάγο ... ».

³⁷ Βλ. χαρακτηριστικές περιπτώσεις λανθασμένων αποφάσεων ασφαλιστικών μέτρων, (καθώς και κριτική τους), στη μελέτη μου «Προσωρινή δικαστική προστασία επί ταυτόχρονης προσβολής της νομής και της κυριότητας», στο ΑρχΝομ 48/1997, σελ. 289 επ. και ιδίως στην § Δ, καθώς και στο βιβλίο μου «Ασφαλιστικά μέτρα ΙΙ», σελ. 524.

Αυτές τις παραδοχές θα πρέπει να είχε μάλλον υπ' όψιν της η προϊσχύσασα Πολιτική Δικονομία, όταν ανέθετε την αρμοδιότητα προς εκδίκαση των αιτήσεων προς λήψη ασφαλιστικών μέτρων αποκλειστικώς στον Πρόεδρο των Πρωτοδικών³⁸, ως πρόσωπο προεξάρχον του ανά Πρωτοδικείο δικαστικού συλλόγου και συγκεντρών κατά τεκμήριο τα δικαστικά και πνευματικά προσόντα, ώστε να του ανατεθεί το δύσκολο έργο της εκδίκασης των εν λόγω υποθέσεων. Έγραφε σχετικώς, υπό την ισχύ της Πολιτικής Δικονομίας, ο Ιωάννης Αποστολόπουλος στο έργο του «Ο Πρόεδρος Πρωτοδικών»³⁹, προκειμένου να τονίσει την μεγάλη συμβολή της ποιότητας του δικάζοντος Προέδρου Πρωτοδικών στην έκδοση ορθής δικαστικής απόφασης : « ... Η απόφασις του Προέδρου περί προφυλακτικών μέτρων είναι πολλάκις η πρώτη δικαστική κρίσις επί της διαφοράς και επισταμένως κρίνουσα δίδει την ορθήν κατεύθυνσιν της υποθέσεως δια τε το δικαστήριον και τους διαδίκους. Και έχει σπουδαιότητα η τοιαύτη Προεδρική απόφασις, διότι ο διά ταύτης κρίνων, ακούων προφορικώς τους διαδίκους και τους μάρτυρας και δι' ερωτήσεων ανιχνεύων την αλήθειαν, λαμβάνει άμεσον αντίληψιν των πραγμάτων, περί ων καλείται ν' αποφανθεί και αναλόγως της πείρας, κρίσεως και αντιλήψεώς του δύναται να μορφώσει ακριβέστερον παντός άλλου αντίληψιν περί της βασιμότητος του επιδίκου δικαιώματος και της εκτάσεως αυτού. Προεδρική απόφασις λεπτολόγος και εσκεμμένη αποτελεί πολλάκις υπόδειξιν προς τους διαδίκους περί της πιθανότερας εκβάσεως της αρχομένης αστικής δίκης. Δύνανται εκ ταύτης να πεισθώσιν αναλόγως και του κύρους του εκδόντος ταύτην Προέδρου, οι καλής πίστεως διάδικοι, περί του μεγέθους του δικαιώματός των και υπό την καθοδήγησιν αυτής, να προβώσιν εις συμβιβαστικήν επίλυσιν της διαφοράς. Ενώ, τουναντίον, Προεδρική απόφασις πεπλανημένη, αναγνωρίζουσα δικαίωμα λήψεως εξασφαλιστικού μέτρου, υπέρ προσώπου μη δικαιουμένου, οδηγεί πολλάκις τούτο εις δίκην επίπονον και δαπανηράν επί ζημία αυτού και του αντιδίκου του ... ».

Υπό την ισχύ όμως του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας, εγκαταλείφθηκε - δεν γνωρίζω για ποιούς λόγους - η ευφυέστατη πράγματι ανάθεση της εκδίκασης των υποθέσεων ασφαλιστικών μέτρων στην αποκλειστική αρμοδιότητα των Προέδρων Πρωτοδικών και η αρμοδιότητα αυτή ανατέθηκε στα Μονομελή Πρωτοδικεία⁴⁰, τα οποία πλέον μπορούν να συντίθενται και από Πρωτοδίκη⁴¹.

Έχω την εντύπωση ότι η ευρύτατη ανάθεση εκδικάσεως υποθέσεων ασφαλιστικών μέτρων σε Πρωτοδίκες - πολλές φορές πολύ νέους κατά διορισμό - με τις οικείες πράξεις των κατά τόπους Προέδρων Πρωτοδικών, είναι ίσως μία από τις κύριες αιτίες που παρατηρείται η ανωτέρω επιπολάζουσα αστοχία στη διαχείριση των σοβαροτάτων υποθέσεων που έτυχε να εκδικάσουν οι νέοι αυτοί δικαστές, οι οποίοι δεν είχαν προλάβει ακόμη να εμπεδώσουν πλήρως τις δυσπρόσιτες πράγματι πολλές φορές έννοιες των γενικών αρχών και της διαδικασίας των ασφαλιστικών μέτρων, αλλά και δεν διέθεταν ακόμη την απαραίτητη δικαστική πείρα και νομική ωριμότητα, προκειμένου να διακριβώσουν - ιδίως εκεί όπου δεν βοηθούσαν και οι διάδικοι - ποιά ήταν η προβαλλομένη ως ασφαλιστέα αξίωση και περαιτέρω να κρίνουν εάν αυτή ήταν ή όχι νόμω και ουσιαστικώς βάσιμη.

Είναι γνωστό, ότι σε πολλά επαρχιακά Πρωτοδικεία, οι εκεί υπηρετούντες Πρόεδροι Πρωτοδικών, λόγου φόρτου εργασίας τους τις πιο πολλές φορές,

³⁸ ΠολΔικ 634 § 1.

³⁹ Έκδοση πέμπτη (1960) Γενική εισαγωγή, § 4 Β σελ. 5/6.

⁴⁰ ΚΠολΔ 683 § 1.

⁴¹ Άρθρο 4 § 1α' του Οργανισμού των Δικαστηρίων.

αναγκάζονται ν' αναθέτουν την εκδίκαση των υποθέσεων ασφαλιστικών μέτρων σε νεότερους κατά διορισμό Πρωτοδικές, με τα προεκτεθέντα δυσμενή, τόσο για το κύρος της δικαιοσύνης, όσο και για τα δικαιώματα των διαδίκων, αποτελέσματα. Κατόπιν τούτων, διερωτώμαι μήπως, σε πρώτο στάδιο, επιβάλλεται να υπάρξει άμεση νομοθετική ρύθμιση, ώστε να μην επιτρέπεται στο εξής η εκδίκαση των υποθέσεων ασφαλιστικών μέτρων από Πρωτοδικές, παρά μόνον από Προέδρους Πρωτοδικών, (ειδικώς δε στα μεγάλα Πρωτοδικεία, όπου εμφανίζονται συχνότατα υποθέσεις ειδικής βαρύτητας και μεγίστου οικονομικού ή κοινωνικού βεληνεκούς, πενταετούς τουλάχιστον θητείας στο βαθμό), οι οποίοι συγκεντρώνουν, κατά τεκμήριο, τα προεκτεθέντα οικεία εγγύα.

Γ. Δικαίωμα προσβολής των αποφάσεων ασφαλιστικών μέτρων με έφεση

Η απαγόρευση άσκησης (τακτικών και εκτάκτων) ενδίκων μέσων σε υποθέσεις ασφαλιστικών μέτρων⁴², είναι η απάντηση του νομοθέτη του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας στο πρόβλημα της εξισορρόπησης δύο αντικειμενικώς αντίρροπων αναγκών : αφενός της ανάγκης για έκδοση σωστής απόφασης κι αφετέρου της ανάγκης ταχείας δικαστικής προστασίας. Κρίθηκε, λοιπόν, ως προκριτέα, η δεύτερη ανάγκη, ως προέχουσα, προδήλως με τη σκέψη ότι, επειδή πρόκειται για προσωρινή δικαστική προστασία, παρέπεται και αναγκαίως ότι τα ενδεχόμενα σφάλματα της απόφασης των ασφαλιστικών μέτρων μπορούν να διορθωθούν από την απόφαση, η οποία θα εκδοθεί στα πλαίσια της αντίστοιχης διαγνωστικής δίκης⁴³.

Έγραφε σχετικώς στο διάγραμμά του, ο Εισηγητής της σχετικής διατάξεως Γ. Οικονομόπουλος⁴⁴ : « .. Εξ άλλου, εκ παραλλήλου με την ανάκληση, η καθιέρωση της δυνατότητας ασκήσεως ενδίκων μέσων ... δεν ... είναι σκόπιμος. Δημιουργείται κατ' αυτόν τον τρόπον δίκη παράλληλος προς την της κυρίας υποθέσεως, άνευ αποχρώντος λόγου, επηρεάζουσα συχνά, ως μη έδει, ουσιαστικώς την επί της κυρίας υποθέσεως δίκην... ». Ωστόσο, κατά τον χρόνο διεξαγωγής των συζητήσεων ενώπιον των Επιτροπών για τη σύνταξη του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας, η διαδικασία των ασφαλιστικών μέτρων δεν είχε λάβει ακόμη τη μεγίστη έκταση που εμφανίζει κατά τις ημέρες μας, παρά ήταν ακόμη δίκη υποδεέστερη, εν σχέσει προς την τότε βασίλισσα κυρία διαδικασία και, συνεπώς, μάλλον οι προεκτεθείσες, προ πολλών ετών διατυπωθείσες, διαπιστώσεις του Εισηγητή σήμερα έχουν ξεπερασθεί από τα πράγματα, αφού η κύρια δικαστική χοάνη που δέχεται τους κραδασμούς του κοινωνικού σώματος από την ανώμαλη εξέλιξη των εννόμων σχέσεών τους, δεν είναι πλέον η κύρια διαδικασία, παρά αυτή των ασφαλιστικών μέτρων. Πέραν τούτων, το κύριο επιχείρημα της απαγορεύσεως της ασκήσεως ενδίκων μέσων στη διαδικασία των ασφαλιστικών μέτρων, ερείδεται στο ότι στη διαδικασία αυτή προβλέπεται συγγενής θεσμός, (αυτός της ανακλήσεως της αποφάσεως, η οποία δέχεται την αίτηση και λαμβάνει το οικείο ασφαλιστικό μέτρο⁴⁵), ο οποίος ουσιαστικώς αντικαθιστά την απαγορευμένη άσκηση ενδίκων μέσων⁴⁶. Αλλά, η καταφυγή του αδικώς ηττηθέντος διαδίκου στο θεσμό της ανακλήσεως, ενώπιον του δικαστηρίου που διέταξε το ασφαλιστικό μέτρο, δεν είναι πάντοτε δυνατή, αφού προς τούτο απαιτείται η μεταβολή των πραγμάτων, που είχαν τεθεί υπόψιν του δικάσαντος

⁴² ΚΠολΔικ 699.

⁴³ Βλ. Μπέη, ΕρμΚΠολΔ, υπό το άρθρο 699, § 2 σελ. 213.

⁴⁴ ΣχεδΠολΔ τ. V σελ. 251.

⁴⁵ ΚΠολΔ 696, 697 και 698.

⁴⁶ Βλ. Τζίφρα, Ασφαλιστικά μέτρα, έκδ. 1985, Κεφ. Α' § 27 (1) σελ. 86/7.

δικαστηρίου⁴⁷, η οποία (μεταβολή) μπορεί και να μην συντρέχει. Εξάλλου, ο διάδικος του οποίου απορρίφθηκε η αίτηση ασφαλιστικών μέτρων, δεν έχει δυνατότητα ασκήσεως ανακλητικής αιτήσεως, διότι κατά την κρατούσα ήδη άποψη, ανακλητική αίτηση δίδεται μόνον όταν διατάχθηκε ασφαλιστικό μέτρο⁴⁸. Η πρακτική, περαιτέρω, έχει ανακαλύψει μέθοδο υποκατάστασης της απαγορευμένης εφέσεως από τον ηττηθέντα καθ' ου στη δίκη των ασφαλιστικών μέτρων : αυτός, υποβάλλει ενώπιον του αρμοδίου δικαστηρίου της κύριας δίκης, αρνητική αναγνωριστική αγωγή⁴⁹, περί μη ισχύος της αξιώσεως, επί τη βάσει της οποίας διατάχθηκε το εις βάρος του ασφαλιστικό μέτρο, οπότε και υποβάλλει στο δικαστήριο αυτό, αίτηση ανάκλησης της απόφασης των ασφαλιστικών μέτρων, κατά το άρθρο 697 ΚΠολΔ. Το τελευταίο δικαστήριο, δικαιοδοτεί να κρίνει εάν το δικαστήριο που χορήγησε το ασφαλιστικό μέτρο υπέπεσε σε νομικά ή επί της ουσίας σφάλματα, σε καταφατική δε περίπτωση, έχει την εξουσία ν'ανακαλέσει (: εξαφανίσει) ή να μεταρρυθμίσει την ανακλητέα απόφαση⁵⁰, δηλαδή έχει τις πλήρεις αρμοδιότητες του Εφετείου.

⁴⁷ ΚΠολΔ 696 § 3.

⁴⁸ Για την ευδοκίμηση της ανακλητικής αιτήσεως, απαιτείται η ανακλητέα απόφαση να έχει διατάξει ασφαλιστικό μέτρο ή να έχει μεταρρυθμίσει/ανακαλέσει προγενέστερη απόφαση (που κι αυτή είχε διατάξει/μεταρρυθμίσει/ ανακαλέσει ασφαλιστικό μέτρο). Επομένως, δεν υφίσταται νόμιμη περίπτωση ν' ανακληθεί/μεταρρυθμισθεί απόφαση, η οποία έχει απορρίψει αίτηση ασφαλιστικών μέτρων (**Βερβεσός**, Σχόλιο, Δ.5 σελ.228. **Ο ίδιος**, Ουσιώδη δικονομικά ζητήματα της διαδικασίας των ασφαλιστικών μέτρων, Δ.2 § II (I, 4) σελ. 556. **Μπέης**, ΕρμΚΠολΔ, άρθρο 695 § 3.2.3. σελ. 180. **Ο ίδιος**, Σχόλια, Δ.1 σελ. 560 και Δ.9 σελ. 423. **Βερνάρδος**, Το προσωρινόν δεδικασμένον, Δ.5 § Δ (3) σελ. 275/6. **Τζίφρας**, ανωτ.Κεφ. Α' § 27 (2) σελ. 101. **Νικόπουλος**, Αι γενικαί περί ασφαλιστικών μέτρων διατάξεις του ΚΠολΔ, υπό το φως των πορισμάτων της νομολογίας των δύο πρώτων ετών από της εφαρμογής αυτού, Δ.2 § X Β σελ. 285/6. **Ράμμος**, Εγχειρίδιον αστικού δικονομικού δικαίου, τ. III § 580 II σελ. 1824/5. **Από τη συναφή νομολογία βλ. τις αποφάσεις** : ΑΠ 455/1971 ΝοΒ 19,1244. ΕφΑθ 4862/1985 Ελλ-Δνη 26,1181. ΠΠρΧαλκ 90/1988 Δ.19,748. ΜΠρΑθ 7395/1989 Δ.21,61 με σημ. Παναγόπουλου. ΜΠρΠειρ 2756/1989 Δ.21,421. ΜΠρΑθ 9723/1987 Ελλ-Δνη 29,961. ΜΠρΚαρδ 297/1986 Ελλ-Δνη 28,515. ΜΠρΠειρ 1346/1983 ΝοΒ 31,1627=ΕΝαυτΔ 25,227. ΜΠρΑθ 12942/1974 Δ.6,382.), έστω κι αν ο αιτών δεν συμμετέχε στην δίκη (βλ. ΜΠρΑθ 5554/1969 Δ.1,650).

Αντιθέτως : Μπέης, ΕρμΚΠολΔ, άρθρο 696 § 1 σελ. 190/1). Αυτός δικαιούται να υποβάλει νέα αίτηση, εφόσον υπάρχουν ουσιώδη περιστατικά, ώστε να παρακάμπτεται ο σκόπελος της προσωρινής ισχύος της -διαπλαστικής- απορριπτικής απόφασης (: το καλούμενο « προσωρινό δεδικασμένο ») (**Μπέης**, ΕρμΚΠολΔ, άρθρο 695 § 3.2.3. σελ. 180. **Βερβεσός**, Ουσιώδη δικονομικά ζητήματα της διαδικασίας των ασφαλιστικών μέτρων, Δ.2 § II (I, 4) σελ. 556. **Τζίφρας**, ανωτ. σελ. 101. **Νικόπουλος**, ανωτ., σελ. 285/6. **Παναγόπουλος**, Σχόλιο, Δ.21,62/3. **Από τη συναφή νομολογία βλ. τις** : ΠΠρΧαλκ 90/1988 Δ.19,748.ΠΠρΑθ 13435/1978 Δ.11,64. ΠΠρΑθ 14213/1973 Δ.5,288. ΜΠρΘηβ 296/1990 Δ.23,258.ΜΠρΑθ 7395/1989 Δ.21,61. . ΜΠρΚαρδ 297/1986 Ελλ-Δνη 28,515. ΜΠρΑθ 12942/1974 Δ.6,382. ΜΠρΑθ 5554/1969 Δ.1,560. **Βλ. όμως** : ΜΠρΑθ 4129/1996 Ελλ-Δνη 37,714. ΜΠρΑθ 33612/1996 Δ.28,521. ΜΠρΑθ 24729/1994 ΕΕργΔ 54,865).

⁴⁹ ΚΠολΔ 70.

⁵⁰ Το δικαστήριο της κύριας δίκης θα κρίνει : **(α)** εάν το δικαστήριο των ασφαλιστικών μέτρων υπέπεσε σε νομικά ή επί της ουσίας σφάλματα και, σε καταφατική περίπτωση, θ' ανακαλέσει/μεταρρυθμίσει την απόφαση (**Μπέης**, ΕρμΚΠολΔ, άρθρο 697 § 9.2. σελ. 202. **Νικολόπουλος**, Η ανάκληση των αποφάσεων ασφαλιστικών μέτρων, (έκδ. 1997),σελ. 102. ΑΠ 496/1972 ΝΔικ 29,60 = ΑρχΝομ 23,86 = ΝοΒ 20,1305. ΕφΑθ 5564/1981 Αρμ. ΛΣΤ,44), **(β)** εάν δεν ανακαλύπτει τ' ανωτέρω σφάλματα, δικαιοδοτεί να λάβει υπόψιν του και νέα περιστατικά ή και νέα αποδεικτικά στοιχεία, προκειμένου να σχηματίσει δικανική πεποίθηση, περί του εάν το διαταχθέν ασφαλιστικό μέτρο θ' ανακληθεί / μεταρρυθμισθεί ή όχι (ΠρΘεσ 2480/1972 Αρμ. 26,145. ΠΠρΑθ 96/76 ΝοΒ 25,1989. ΜΠρΠειρ 1948/1988 Δ.20, 472), χωρίς να είναι απαραίτητη - για την ευδοκίμηση της ανακλητικής αιτήσεως - η επίκληση μεταβολής των πραγμάτων (**Νικολόπουλος**, Η ανάκληση των αποφάσεων ασφαλιστικών μέτρων, (έκδ. 1997),σελ. 101/2. **Μπέης**, ΕρμΚΠολΔ, άρθρο 697 § 9.2. σελ. 202. **Τζίφρας**, ανωτ., (σημ. Νο 23) σελ. 102. ΑΠ 496/1972 ανωτ. ΕφΑθ 9337/1992 ΝοΒ 1993,313. ΕφΑθ 2848/1988 ΑρχΝομ 39,242. ΕφΑθ 4837/1975 Δ.17,101. ΕφΑθ 4892/1975

Εξάλλου, σοβαρότατο ρήγμα στη ρύθμιση της ΚΠολΔ 699 έχει επέλθει με την αριθ. 13/1999 απόφαση της Ολομελείας του Ακυρωτικού μας⁵¹, το οποίο υιοθετώντας σχετικές απόψεις θεωρητικών⁵² και αναθεωρώντας προηγούμενη - αντίθετη - απόφασή του⁵³, δέχθηκε ότι η ΚΠολΔ 557 § 1 παρέχει στον Εισαγγελέα του Αρείου Πάγου, (ενόψει του αδιασπίκτου της διατυπώσεως της και του επιδιωκόμενου με αυτήν σκοπού, συνισταμένου στην εξασφάλιση, για λόγους δημόσιου συμφέροντος, πάγιας και ομοιόμορφης ερμηνείας των νόμων), το δικαίωμα ν' ασκεί αναίρεση υπέρ του νόμου και επί αποφάσεων ασφαλιστικών μέτρων. (Υπενθυμίζω ότι επρόκειτο για απόφαση ασφαλιστικών μέτρων, η οποία είχε εκδοθεί επ' αφορμή της αναγραφής της λέξης «Βούλγαρος», ως προσδιοριστικής της έννοιας του οπαδού γνωστού ποδοσφαιρικού συλλόγου της συμπρωτεύουσας, σε λεξικό της ελληνικής γλώσσας. Στην υπόθεση αυτή είχε τεθεί το μείζον ζήτημα, περί του εάν πλήττεται ή όχι η προσωπικότητα ατόμου, από το γεγονός ότι σε γλωσσικό λεξικό, ο συγγραφέας - αναζητώντας συστηματικώς και μεθοδικώς την αλήθεια - καταγράφει τις ποικίλες σημασίες ή χρήσεις λέξεων ή φράσεων, οι οποίες θεωρούνται μειωτικές ή εξυβριστικές για ορισμένα πρόσωπα ή μέλη ευρύτερων κοινωνικών ομάδων, εφόσον αυτός (: ο συγγραφέας) δεν υιοθετεί τις σημασίες αυτές, παρά τις συμπεριέλαβε στο λεξικό του, από την επιστημονική πεποίθησή του, ότι οι ως άνω λέξεις ή φράσεις αποτελούν έννοια του εμπεριεχομένου λήμματος και συνεπώς έπρεπε να καταγραφούν. Το ζήτημα αυτό, που είχε απασχολήσει τότε πλήθος θεωρητικών του δικαίου, οι οποίοι διατύπωσαν αντικρουόμενες, πλην θεμελιωμένες επιστημονικώς απόψεις, αλλά και την κοινή γνώμη, τελικώς ανετέθη προς δικαστική επίλυση, κατόπιν σχετικής αιτήσεως ασφαλιστικών μέτρων, στον δικαστή του Μονομελούς Πρωτοδικείου⁵⁴, η απόφαση του οποίου - ως προδήλως εσφαλμένη επί της δογματικής της - είχε προκαλέσει την έντονη δυσφορία του κοινωνικού σώματος, πολλαπλώς και πολυσχιδώς εκφρασθείσα και, εντεύθεν την αυτεπάγγελτη επέμβαση του τότε Εισαγγελέα του Αρείου Πάγου, ο οποίος άσκησε - επιτυχώς - αναίρεση υπέρ του νόμου, κατά της εν λόγω απόφασης). Καταδεικνύεται πιστεύω, από το εναργές αυτό παράδειγμα, ότι - μεταξύ των ειρημένων αντιρρόπων αναγκών - βαρύνουσα θα πρέπει να είναι η ανάγκη έκδοσης σωστής δικαστικής απόφασης κι όχι αυτή της ταχείας έκδοσης έστω και λανθασμένης απόφασης, αφού πλέον σημαντικό θα πρέπει να είναι το ν' αποδοθεί δίκαιο κι όχι να επιλυθεί τάχιστα η διαφορά, έστω και εις βάρος του εν δίκαιω διαδίκου, ο οποίος εντεύθεν θα τελεί σε δικαιολογημένη αγανάκτηση, το δε γεγονός αυτό, πολλαπλασιαζόμενο σε πανελλήνια κλίμακα, ίσως αποτελέσει τη θρυαλλίδα κοινωνικών εκρήξεων και οδηγήσει σε καταστάσεις άκρως ανεπιθύμητες. Διερωτώμαι κατόπιν τούτων, μήπως ήταν πιο εύστοχη η αντίστοιχη ρύθμιση του ΚΠολΔ/1968, στην αρχική μορφή του⁵⁵, επιτρέποντας την άσκηση αναίρεσης για τους ίδιους περιορισμένους λόγους, που επιτρέπονται στις

ΝοΒ 24,315. **Β λ . ό μ ω ς : Βερβεσό**, Ουσιώδη δικονομικά ζητήματα της διαδικασίας των ασφαλιστικών μέτρων, Δ.2 σελ. 564 και στη Δ.3,149).

⁵¹ Δ. 30,651 με εκτενείς παρατηρήσεις Μπέη = ΤοΣ 2/1999, 253 = Ελλ-Δνη 40,753 = ΔΕΝ 55,1184.

⁵² Βλ. **Μπέη**, Αναίρεση υπέρ του νόμου σε περίπτωση απόφασης ασφαλιστικών μέτρων, Δ. 22, 1055. **Γεσίου- Φαλτσή**, Το παραδεκτό της αναιρέσεως υπέρ του νόμου κατά αποφάσεως ασφαλιστικών μέτρων, ΝοΒ 39,1017= Αρμ. 1990,1036. **Ταμπάκη**, Ένδικα μέσα κατ'αποφάσεων ασφαλιστικών μέτρων. Εκδίκασις κατά διαδικασίαν διάφορον της τηρητέας. Μεταστροφάι της νομολογίας. ΔΕΝ 55 (1990) σελ. 1169 επ.

⁵³ ΟλομΑΠ 47/1990 ΝοΒ 39,245= ΕΕΝ 57,609 = Δ. 22,1055.

⁵⁴ ΜΠρΘεσ 18134/1998.

⁵⁵ Άρθρο 743.

ειρηνοδικειακές υποθέσεις⁵⁶, ενόψει και του ότι, με τη λανθασμένη εφαρμογή ή ερμηνεία κανόνων ιδιωτικού δικαίου από τα δικαστήρια των ασφαλιστικών μέτρων, δημιουργούνται εσφαλμένως αμετάκλητες καταστάσεις, πολλάκις άκρως αφόρητες για τον αδίκως ηττηθέντα διάδικο, ενώ η αποζημίωση του βλαπτομένου διαδίκου για τον λόγο αυτόν, δεν είναι πάντοτε ευχερής, εξαιτίας των προϋποθέσεων, τις οποίες θέτει σχετικώς η ΚΠολΔ 703⁵⁷. Ενόψει τέλος και του ότι, επιτρέπεται η άσκηση εφέσεως κατ' αποφάσεως ασφαλιστικών μέτρων νομής⁵⁸, διερωτώμαι μήπως θα έπρεπε να εξετασθεί από την Πολιτεία η καθιέρωση δυνατότητας άσκησης έφεσης, ενώπιον των Πολυμελών Πρωτοδικείων και κατ' αποφάσεων που δέχονται ή απορρίπτουν αποφάσεις ασφαλιστικών μέτρων.

Δ. Υποχρέωση (κι όχι δυνατική ευχέρεια) του δικαστηρίου να ορίζει προθεσμία προς άσκηση της κύριας αγωγής, όταν διατάσσει ασφαλιστικά μέτρα

Το άρθρο 693 § 1 του ΚΠολΔ ορίζει ότι, αν το ασφαλιστικό μέτρο έχει διαταχθεί πριν από την άσκηση της αγωγής για την κύρια υπόθεση, εκείνος που το διατάζει μπορεί⁵⁹ να ορίσει, κατά την κρίση του, προθεσμία για την άσκησή της, όχι όμως μικρότερη από τριάντα ημέρες. Με τη διάταξη αυτή, παρασχέθηκε στον δικαστή των ασφαλιστικών μέτρων η διακριτική ευχέρεια⁶⁰ να ορίσει ή να μην ορίσει προθεσμία για την άσκηση της αντίστοιχης κύριας αγωγής. Διευκρινίζεται, ότι πρόκειται για διακριτική ευχέρεια κι όχι για δέσμια αρμοδιότητα του δικαστηρίου και τούτο, επειδή η τελευταία υφίσταται όταν το όργανο του δημοσίου έχει υποχρέωση να ενεργήσει κατά ορισμένο τρόπο, ο οποίος προκαθορίζεται από συγκεκριμένο κανόνα δικαίου, όταν διαπιστώσει ότι συντρέχουν οι προϋποθέσεις, που περιέχονται στο πραγματικό του κανόνα αυτού⁶¹. Ενώ, αντιθέτως, όπου στο νόμο ανιχνεύεται η μη υποχρεωτική δράση του οργάνου του δημοσίου, παρά η δυνατότητά του να δράσει κατά το δοκούν, σταθμίζοντας καταστάσεις, τότε πρόκειται προδήλως περί διακριτικής ευχέρειάς του. Η έρευνα της νομολογίας στο συγκεκριμένο ζήτημα, έδειξε ότι τα δικαστήρια, όταν διατάζουν τη λήψη ασφαλιστικού μέτρου, σπανιότατα (αν μη καθόλου) ασκούν την διακριτική αυτή ευχέρειά τους, με αναγκαίο επακόλουθο να διαιώνίζεται μία κατάσταση, χωρίς τη βάση της διαγνωστικής δίκης, από την διαρκή ισχύ της οικείας απόφασης των ασφαλιστικών μέτρων, μολονότι αυτή πρέπει να έχει εξ ορισμού περιορισμένη χρονική διάρκεια. Και τούτο, διότι : ο μεν αιτών, ως νικήσας διάδικος και ευνοούμενος από την διαρκή ισχύ της οικείας υπέρ αυτού απόφασης, ουδέν συμφέρον έχει ν' ασκήσει την αντίστοιχη τακτική αγωγή' ο δε ηττηθείς καθ' ου και υφιστάμενος απεριορίστως τις δυσμενείς έννομες συνέπειες από την απόφαση αυτή, δεν δύναται πάντοτε να καταφύγει στην ανακλητική αίτηση εκ της ΚΠολΔ 696 § 3, διότι η διάταξη αυτή απαιτεί την επέλευση μεταβολής στην έννομη κατάσταση που υπήρχε κατά την έκδοση της ανακλητέας απόφασης, η οποία (μεταβολή) δυνατόν και να μην έχει επέλθει. Ο

⁵⁶ **Ράμμος**, Εγχειρίδιον αστικού δικονομικού δικαίου, τ. ΙΙΙ (έκδ. 1982) § 574 σελ. 1813 σημ. 1. **Μπέης**, ΕρμΚΠολΔ, υπό το άρθρο 699 § 2 σελ. 214.

⁵⁷ **Μπέης**, ΕρμΚΠολΔ, υπό το άρθρο 699 § 2 σελ. 214.

⁵⁸ ΚΠολΔ 734 § 3.

⁵⁹ (εκτός εάν έχει διατάξει τα ασφαλιστικά μέτρα της συντηρητικής κατάσχεσης, της δικαστικής μεσεγγύησης και της προσωρινής επιδίκασης της απαίτησης, οπότε υποχρεούται),

⁶⁰ **Μπέης**, ΕρμΚΠολΔ, υπό το άρθρο 693 § 2 σελ. 167.

⁶¹ **Δαγτόγλου**, ΓενΔιοικΔικ, τ. α' (1977), σελ.94. **Σπηλιωτόπουλος**, Εγχειρίδιον ΔιοικΔικ, β' έκδ. (1981), § 148.

Κώδικας Πολιτικής Δικονομίας του έτους 1968⁶² καθιέρωνε το δικονομικό βάρος του διαδίκου που επέτυχε να ληφθούν υπέρ αυτού ασφαλιστικά μέτρα, ν' ασκήσει, σε κάθε περίπτωση, αγωγή για την κύρια υπόθεση, μέσα σε προθεσμία τριάντα (30) ημερών από την έκδοση της απόφασης που τα διατάζει⁶³. Με το ν.δ. 958/1971, το βάρος αυτό περιορίστηκε μόνο στα ασφαλιστικά μέτρα της συντηρητικής κατάσχεσης⁶⁴, της δικαστικής μεσεγγύησης⁶⁵ και της προσωρινής επιδίκασης της απαίτησης⁶⁶. Στην εισηγητική έκθεση του ως άνω ν.δ. αναφέρεται, ότι τροποποιείται εν μέρει το άρθρο 737⁶⁷ και καταργείται η υποχρέωση προς έγερση της κύριας αγωγής σε όλα τα υπόλοιπα ασφαλιστικά μέτρα, (πλην της της συντηρητικής κατάσχεσης, της δικαστικής μεσεγγύησης και της προσωρινής επιδίκασης της απαίτησης), διότι αυτή, ως συνεπαγομένη δαπάνες, ενίοτε δυσανάλογες, είχε δυσχεράνει την υποβολή αιτήσεων περί ασφαλιστικών μέτρων και κυρίως είχε περιορίσει την - διευκολύνουσα το εμπόριο και εν γένει τις συναλλαγές - προσημείωση υποθήκης. Εάν πράγματι, η υποχρεωτική έγερση της τακτικής αγωγής, είχε - προ τριακονταετίας - περιορίσει την υποβολή αιτήσεων προς προσημείωση υποθήκης ακινήτων, τούτο προδήλως δεν συμβαίνει από πολλών ήδη ετών. Αρκεί να υπενθυμισθεί το γεγονός ότι, ανά το Πανελλήνιο, όλες ανεξαιρέτως οι Τράπεζες εξασφαλίζουν τις απαιτήσεις τους από τη χορήγηση δανείων σε πελάτες τους, με την εγγραφή προσημείωσης υποθήκης σε ακίνητα των δανειοληπτών ή εγγυητών τους, με αποτέλεσμα να κατακλύζονται τα ανά τη Χώρα δικαστήρια με τις σχετικές αιτήσεις των Τραπεζών. Εξάλλου, είναι προφανές ότι, και μετά την τελευταία αύξηση του ποσού των προεισπράξεων για την συζήτηση της αγωγής, δεν έχει ανέλθει σε απαγορευτικό επίπεδο η δικαστική δαπάνη για την έγερση της τακτικής αγωγής. Και πέραν τούτων, δύσκολα κανείς ανευρίσκει αποχρώντα λόγο, ο οποίος επιβάλλει να εξαιρεθούν τα υπόλοιπα ασφαλιστικά μέτρα (και ιδίως η προσωρινή ρύθμιση της κατάστασης, που αποτελεί κα την κορωνίδα τους), από την υποχρεωτική έγερση της κύριας αγωγής, εντός ορισμένης προθεσμίας από την έκδοση της απόφασης που τα διατάζει. Αντιθέτως, έχω τη γνώμη ότι ο ίδιος δικαιολογητικός λόγος που επιβάλλει να ασκείται η κύρια αγωγή, προκειμένου οι ισχυρισμοί των διαδίκων να τεθούν υπό την βάσανο της τακτικής δίκης, ισχύει και επί των ασφαλιστικών μέτρων, για τα οποία ο ορισμός της προθεσμίας αυτής δεν είναι υποχρεωτικός για τον δικαστή, εν όψει του ότι όλα τα ασφαλιστικά μέτρα επιφέρουν δυσμενέστατες συνέπειες στα έννομα συμφέροντα του ηττηθέντος διαδίκου.

Επομένως, διερωτώμαι μήπως ενδείκνυται και η τροποποίηση της διάταξης της ΚΠολΔ 693 § 1.

III. ΕΠΙΛΟΓΟΣ

Η σχέση μεταξύ δικαστή και δικογραφίας, είναι αμφίδρομη : αυτή του δίδει το υλικό της κι αυτός της αντιπαρέχει τις απαντήσεις του, ανάλογα με τη δομή της προσωπικότητάς του, τις κληρονομικές επιβαρύνσεις του, τις πιθανές κοινωνικές

⁶² Αναγκαστικός νόμος 44 της 20/26 Ιουνίου 1967 (ΦΕΚ α' της 26 Ιουνίου 1967), ο οποίος τέθηκε σε ισχύ από 16 Σεπτεμβρίου 1968, σύμφωνα με το ακροτελεύτιο άρθρο του Εισαγωγικού Νόμου του.

⁶³ Άρθρο 737 § 1.

⁶⁴ Άρθρο 715 § 1.

⁶⁵ Άρθρο 727.

⁶⁶ Άρθρο 729 § 5.

⁶⁷ ήδη άρθρο 693 ΚΠολΔ..

αγκυλώσεις του, το σθένος του, την κοσμοθεωρία του, τις όποιες θεμελιώδεις παραδοχές του, τη στάση του απέναντι στο μυστήριο της ζωής. Ζητείται - και ορθώς - από τον δικαστή ν'αρθεί υπεράνω των προσωπικών δεδομένων του και, τουλάχιστον θεωρητικά, είναι υποχρεωμένος να υπερτείνει τ' ανθρώπινα, προκειμένου ν'ανταποκριθεί στην αποστολή του. Δικαιούται όμως, πιστεύω, να κατέχει και δικονομικό εργαλείο, προσαρμοσμένο στις απαιτήσεις των καιρών.

ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΗΝ ΕΝΝΟΙΑ ΤΩΝ ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΩΝ ΜΕΤΡΩΝ

I. Μορφές εκδήλωσης της έννομης προστασίας της Πολιτείας στην αστική δίκη

Η έννομη προστασία που παρέχει η Πολιτεία (Σ.119) στα πλαίσια της αστικής δίκης, εκδηλώνεται υπό τρεις μορφές: **(α)** Με την έκδοση απόφασης επί της αγωγής (διαγνωστική διαδικασία), **(β)** με την αναγκαστική εκτέλεση της ουσιαστικής αξίωσης, εφόσον επί αυτής έχει εκδοθεί εκτελεστός τίτλος (διαδικασία της αναγκαστικής εκτέλεσης) και **(γ)** με τη λήψη μέτρων για την προσωρινή προστασία της επίδικης αξίωσης (διαδικασία ασφαλιστικών μέτρων)⁶⁸ σκοπός δηλαδή των ασφαλιστικών μέτρων, υπό την έννοια της ΚΠολΔικ 682 § 1, είναι αφενός η εξασφάλιση/διατήρηση της συγκεκριμένης αστικής αξιώσεως⁶⁹, είτε με δέσμευση περιουσιακών στοιχείων του οφειλέτη είτε με προσωρινή λειτουργία της επίδικης έννομης σχέσης⁷⁰ κι αφετέρου η αποφυγή επελεύσεως βλαβών στην περιουσία του δανειστή, κατά τον χρόνο που απαιτείται για την οριστική περάτωση της κύριας (της διαγνωστικής) δίκης ή της αναγκαστικής εκτελέσεως, προκειμένου να διασφαλισθεί ο τελικός σκοπός της δίκης αυτής, δηλαδή η ικανοποίηση του διαφιλονικούμενου δικαιώματος⁷¹. Συνεπώς, σκοπός της δίκης των ασφαλιστικών μέτρων δεν είναι η οριστική ικανοποίηση της ασφαλιστέας αξιώσεως⁷² και τούτο, διότι με το

⁶⁸ **Βερβεσός**, Ουσιώδη δικονομικά ζητήματα της διαδικασίας των ασφαλιστικών μέτρων, Δ.2, § I 1, σελ. 530. **Μπέης**, Έννοια και χαρακτήρ των ασφαλιστικών μέτρων, Δ.1, σελ. 388/9. **Ο ίδιος**, Εισαγωγή στη δικονομική σκέψη, 3η έκδοση, § 1, (2.), σελ.27 επ. **Παναγόπουλος**, Η δικονομική αξίωση παροχής δικαστικής προστασίας στις διαφορές και υποθέσεις ιδιωτικού δικαίου, το άρθρο 20 § 1 του Συντάγματος και το δικαίωμα λήψης ασφαλιστικών μέτρων, Δ. 13,145 επ., και ιδίως § 3.1, σελ. 156 και 3.2.2, σελ. 161/2. **Σκούρτης**, Η προσωρινή προστασία στις ακυρωτικές διαφορές, (1979), σελ. 152 και σημ. 38. **Ο ίδιος**, Η δικαστική αναστολή εκτελέσεως των διοικητικών πράξεων, 1986, αριθ. 183. **Μητσόπουλος**, ΠολΔ, σελ. 78/9. **Οικονομόπουλος**, Παρατηρήσεις της ΕφΑθ 3212/1977, Δ.9, 87 επ. και ιδίως σελ. 94. **Κοντιάδης**, Το δικαίωμα προς παροχήν εννόμου προστασίας, ΕΕΝ 36, 392 επ. και ιδίως, σελ. 404. **Κλαμαρής**, Το δικαίωμα δικαστικής προστασίας, κατά το άρθρο 20 § 1 του Συντάγματος, 1975, σελ. 159-167. **Καζάκος**, Το δικαίωμα απασχόλησης και η απαγόρευση της προσωρινής δικαστικής προστασίας του, 1992, 31-34.

⁶⁹ ΜΠρΘηβ 923/2008 ΝοΒ 2009/88, Δ, 2009/1022. ΜΠρΑθ 6913/2008 ΕφΑΔ 2009/984.

⁷⁰ ΜΠρΑθ 6001/2003 ΝοΒ 51/1916. ΜΠρΘεσ 17800/2002 Αρμ. 2002/1601. ΜΠρΘεσ 32915/2006 Αρμ. 2007/1200. ΜΠρΧαλκ 993/2006 Αρμ. 2007/1378. ΜΠρΘηβ 923/2008 ΝοΒ 2009/88, Δ, 2009/1022. ΜΠρΑθ 6913/2008 ΕφΑΔ 2009/984.

⁷¹ ΠΠρΘηβών 134/2006 Δ. 2007/310. ΕιρΕλάτης 2/2002 ΑρχΝομομ 2003/95. ΕιρΦλωρ 16/2001 ΑρχΝομομ 2003/99.

⁷² ΜΠρΘεσ 32915/2006 Αρμ. 61/1200.

λαμβάνόμενο ασφαλιστικό μέτρο δεν επιτρέπεται να ματαιώνεται ο σκοπός της αντίστοιχης κύριας δίκης⁷³.

Υπό τα δεδομένα αυτά, γίνεται κατανοητή και η βασική παραδοχή, κατά την οποία προσωρινή δικαστική προστασία παρέχεται μόνον εφ' όσον και καθ' όσον υφίσταται επείγουσα περίπτωση ή επικείμενος κίνδυνος (ΚΠολΔικ 682 § 1). Διότι η λήψη ασφαλιστικού μέτρου, δηλαδή η προσωρινή δέσμευση περιουσιακού στοιχείου του καθ' ου (προκειμένου με αυτό να ικανοποιηθεί αναγκαστικώς – *manu militari* – η ασφαλιστέα χρηματική αξίωση του δανειστή, όταν αυτός μετά το πέρας της οικείας διαγνωστικής δίκης, θα αποκτήσει εκτελεστό τίτλο) ή η προσωρινή ενεργοποίηση της εριζομένης (μη χρηματικής, πλην επί προσωρινής επιδικάσεως απαιτήσεως) εννόμου σχέσεως (προκειμένου να ρυθμισθεί προσωρινώς η κατάσταση), αποτελεί την εξαίρεση του κανόνα, κατά τον οποίο τα εξαναγκαστικά μέτρα κατά της περιουσίας προσώπου, διατάσσονται ή λαμβάνονται μόνον μετά την τελεσίδικη διάγνωση της αξιώσεως και υπό τις εγγυήσεις και διατυπώσεις της τακτικής διαδικασίας⁷⁴.

Εξ άλλου, τα ασφαλιστικά μέτρα έχουν παρακολουθηματικό χαρακτήρα εν σχέσει προς την αντίστοιχη διαγνωστική δίκη. Ο σκοπός αυτός προκύπτει από τις ρυθμίσεις των ΚΠολΔικ 695 και 698 § 1. Συνεπώς, τα ασφαλιστικά μέτρα μπορούν συννόμως να διαταχθούν είτε πριν από την έναρξη της διαγνωστικής δίκης περί του ασφαλιστέου ιδιωτικού δικαιώματος είτε κατά τη διάρκεια αυτής, όχι όμως και μετά τον τερματισμό της⁷⁵· επομένως, εάν έχει ήδη εκδοθεί οριστική απόφαση μεταξύ των διαδίκων, η οποία έκρινε ότι έχει επέλθει η λήξη μιας διαρκούς εννόμου σχέσεως (π.χ. μισθώσεως), αβασίμως νόμω ο ηττηθείς διάδικος ζητεί, με αίτηση ασφαλιστικών μέτρων, την προσωρινή ρύθμιση της καταστάσεως υπό τη μορφή διατηρήσεως της ως άνω εννόμου σχέσεως (π.χ. διατήρηση του μισθωτού στη χρήση του μισθίου)⁷⁶· τούτο, διότι η ως άνω παροχή προσωρινής δικαστικής προστασίας ζητείται ανεπιτρέτως μετά το πέρας της διαγνωστικής δίκης που έταμε οριστικώς τη μεταξύ των διαδίκων διαφορά και, εντεύθεν, αντιφάσκει ευθέως προς τα οριστικώς κριθέντα⁷⁷ στην περίπτωση αυτή εάν η ως άνω οριστική απόφαση έχει κηρυχθεί προσωρινώς εκτελεστή, ο ηττηθείς διάδικος προστατεύεται επαρκώς με την αίτηση αναστολής της εκτελεστότητας της ως άνω αποφάσεως⁷⁶.

Οι διατάξεις των άρθρων 692, 728, 731 και 732 ΚΠολΔικ απηγούν τις βασικές αρχές του δικαίου των ασφαλιστικών μέτρων, σύμφωνα με τις οποίες η προσωρινή δικαστική προστασία απαιτείται **(α)** να μη ταυτίζεται με το αντικείμενο της οριστικής δικαστικής προστασίας, αλλά αφενός να διαφέρει κι αφετέρου να υπολείπεται από αυτό και **(β)** να μη δημιουργεί αμετάκλητες καταστάσεις, δηλαδή τοιαύτες που δεν μπορούν να ανατραπούν εάν τυχόν διαγνωσθεί στην κύρια δίκη, με ισχύ δεδικασμένου, η μη ισχύς του δικαιώματος που ασφαλίσθηκε, ώστε να μη ματαιώνεται ο πρακτικός σκοπός της κύριας δίκης⁷⁷· οι αρχές αυτές έχουν εφαρμογή και στις

⁷³ ΜΠρΘεσ 32915/2006 Αρμ. 2007/1200. ΜΠρΧαλκ 993/2006 Αρμ. 2007/1378. ΜΠρΘεσ 17800/2002 Αρμ. 2002/1601. ΜΠρΑθ 6001/2003 ΝοΒ 51/1916.

⁷⁴ ΜΠρΑθ 11631/1998 ΔΕΝ 54/1506. ΜΠρΑθ 32309/1997 ΝοΒ 46/975.

⁷⁵ ΜΠρΚιλκίς 104/1983 Ελλ-Δνη 25/507, με περαιτέρω παραπομπές. ΜΠρΘεσ 16788/1994 Αρμ. 50/1030.

⁷⁶ ΜΠρΑθ 10651/2001 ΑρχΝομομ 2002/474.

περιπτώσεις κατά τις οποίες ρυθμίζεται προσωρινώς η κατάσταση με τη λήψη των ασφαλιστικών μέτρων⁷⁷.

II. Αδυναμία άμεσης επιλύσεως της διαφοράς στη διαγνωστική δίκη

Η διαδικασία των ασφαλιστικών μέτρων οφείλει την ύπαρξή της στην αδυναμία της διαγνωστικής δίκης να προβεί σε άμεση επίλυση της διαφοράς⁷⁸. Η προσωρινή εξάλλου προστασία δικαιωμάτων, προ ή κατά τη διάρκεια της δίκης, εκδηλώνεται είτε με λήψη ασφαλιστικού μέτρου, εν σχέσει προς την ασφαλιστέα αξίωση (ΚΠολΔικ 682 επ.), είτε με την κήρυξη προσωρινώς εκτελεστής της οριστικής δικαστικής απόφασης (ΚΠολΔ 907-911), είτε με την δικαστική αναστολή εκτέλεσης δικαστικής απόφασης (ΚΠολΔ 912-913), είτε με συντηρητική απόδειξη (ΚΠολΔ 348), είτε με ασφαλιστική διαταγή (ΚΠολΔ 781) κλπ⁷⁹.

III. Προσωρινή δικαστική προστασία υπό τον ΚΠολΔ

Ο Κώδικας Πολιτικής Δικονομίας, στο Πέμπτο βιβλίο του, αναφέρεται αποκλειστικά στην αξίωση παροχής προσωρινής δικαστικής προστασίας, η οποία έχει ως αντικείμενο την εξασφάλιση, διατήρηση ή ρύθμιση της επικαλουμένης αξίωσης του ουσιαστικού δικαίου, μέχρι να εκδοθεί τελεσίδικη απόφαση επί εκκρεμούς ή επικειμένης διαγνωστικής δίκης.

IV. Σύνδεσμος ασφαλιστικών μέτρων με τη διαγνωστική δίκη και στην ασφαλιστέα αξίωση

- Προσωρινή ρύθμιση στις υποθέσεις της εκούσιας δικαιοδοσίας.
- Ασφαλιστικά μέτρα μόνον επί αξιώσεων ουσιαστικού δικαίου.
- Υποθέσεις εκδικαζόμενες με τη διαδικασία των ασφαλιστικών μέτρων κατά νομοθετική παραπομπή.

Βασικό εννοιολογικό γνώρισμα των ασφαλιστικών μέτρων είναι ότι συνδέονται τελολογικά με τη διαγνωστική δίκη για την κύρια υπόθεση αλλά και με την εριζόμενη αξίωση, την οποία προστατεύουν προσωρινά⁸⁰.

Εφόσον, επομένως, η κύρια δίκη δεν αποτελεί διαγνωστική δίκη (διότι, λ.χ. ανήκει κατά το νόμο στη διαδικασία της εκούσιας δικαιοδοσίας⁸¹), παρέπεται ότι δεν μπορεί

⁷⁷ Μπέης, ΕρμΚΠολΔικ, υπό το άρθρο 682 σελ. 33 και υπό το άρθρο 692 σελ. 115-116, 119-120, 122, 145-146. Βερβεσός, ανωτ., σελ. 164. Κεραμεύς, στον Αναμνηστικό Τόμο Εμ. Μιχελάκη, σελ. 422. ΜΠρΑθ 27488/1999 ΔΕΝ 55/1337. ΜΠρΑθ 124/1989 Ελλ-Δνη 34/1161. ΜΠρΑθ 1552/2003 ΔΕΕ 2003/641.

⁷⁸ Βερβεσός, ανωτ., § Ι 2, σελ. 531. Κεραμεύς/Πολυζωγόπουλος, Τα ασφαλιστικά μέτρα στο Ελληνικό Αστικό δικονομικό δίκαιο, στο έργο «Η δραστηριότητα της δικαιοσύνης», § 1, σελ. 243. Μπέης, ΕρμΚΠολΔ, Πέμπτο βιβλίο, § 1.1, σελ. 3/4.

⁷⁹ Βερβεσός, ανωτ., § Ι 2, σελ.531/2.

⁸⁰ Βερβεσός, ανωτ., § Ι 3, σελ. 533 και 558. Μπέης, Έννοια και χαρακτήρ των ασφαλιστικών μέτρων, Δ.1, σελ. 390. Ο ίδιος, ΕρμΚΠολΔ, Πέμπτο Βιβλίο, Εισαγωγή, § 3.4, σελ. 6. Ο ίδιος, Τα όρια της προσωρινής δικαστικής προστασίας, 1980, σελ. 9. επ.Μητσόπουλος, Η πιθανολόγησις εν τω αστικό δικονομικό δικαίω, (έκδ. 1952), σελ. 70 επ. Κεραμεύς/Πολυζωγόπουλος, όπ.π., § 2, σελ. 246. ΜΠρΑθ 1487/1971 ΝοΒ 19, 496. ΜΠρΑθ 6051/1974 ΝοΒ 22, 838. ΜΠρΑγρ 91/1986 Δ. 17, 245. ΜΠρΑθ 5112/1988 Δ. 20, 589. ΜΠρΠειρ 2524/1999 Ελλ-Δνη 1999/1627. ΜΠρΧαλκ 1898/2007 ΑρχΝομομ 2010/535. ΕιρΦλωρ 16/2001 2003/99.

⁸¹ ΜΠρΧαλκ 2825/2007 Δ. 2008/169.

να γίνει λόγος, εξ ορισμού, περί ασφαλιστικού μέτρου⁸². Εξάλλου, λήψη ασφαλιστικού μέτρου νοείται, μόνον εκεί όπου υφίσταται αξίωση του ιδιωτικού δικαίου⁸³. Συνεπώς, σε υποθέσεις όπου η επέμβαση της Πολιτείας, διά των Πολιτικών Δικαστηρίων, επί υποθέσεων του δημοσίου δικαίου, οφείλεται σε ειδική διάταξη νόμου (λ.χ. επί υποθέσεων της εκουσίας δικαιοδοσίας), γίνεται λόγος μόνον για λήψη ρυθμιστικών, και όχι ασφαλιστικών, (υπό την έννοια του Πέμπτου Βιβλίου του ΚΠολΔ, μέτρων (βλ. ΚΠολΔ 781)⁸⁴.

Επίσης, δεν πρόκειται περί ασφαλιστικών μέτρων, όταν αξιώσεις του ουσιαστικού ή του δικονομικού δικαίου εκδικάζονται κατά τη διαδικασία των ασφαλιστικών μέτρων, κατά νομοθετική παραπομπή (βλ. τις ΚΠολΔ 349, 370 § 3, 378 § 1, 632 § 2, 899 § 3 εδάφ. 2, 912 § 2, 938 §§1 και 3, 954 § 4, 956 § 4 και 6, 961 § 1, 973 § 4, 996 § 1, 1003 § 4, 1019 § 1, αλλά και τ' άρθρα 43 ΕισΝΚΠολΔ (σε συνδ. με 61 ΕισΝΑΚ), 63 § 2 ΕισΝΚΠολΔ, 115 του από 11/12-1129 Δ/τος "Περί διοικήσεως δημοσίων κτημάτων" σε συνδ. με την ΕισΝΚΠολΔ 3 § 1 και 2)⁸⁵.

VI. Αναστολή αναγκαστικής εκτέλεσης: είναι ασφαλιστικό μέτρο;

Στη διαδικασία της αναγκαστικής εκτέλεσης απαντώνται θεσμοί, οι οποίοι εμφανίζονται να συνιστούν ασφαλιστικά μέτρα και ειδικότερα προσωρινή ρύθμιση της κατάστασης⁸⁶.

Μία άποψη, υποστηρίζει πως το Δικαστήριο δικαιούται να διατάξει, ως πρόσφορο ασφαλιστικό μέτρο, οτιδήποτε ενδείκνυται από τις περιστάσεις (ΚΠολΔ 732), επομένως και την αναστολή της εκτελεστικής διαδικασίας, όταν εκκρεμεί η σχετική ανακοπή⁸⁷.

Η αντίθετη γνώμη, προβάλλει ότι η εν λόγω αναστολή δεν υπάγεται εννοιολογικά στ' ασφαλιστικά μέτρα, διότι απουσιάζει ο άμεσος δεσμός μεταξύ της ουσιαστικής αξίωσης και του δικαιώματος προς αναστολή της εκτελεστικής διαδικασίας⁸⁸.

Η γνώμη μου στο ζήτημα αυτό είναι η ακόλουθη :

⁸² **Μπέης**, Έννοια και χαρακτήρ των ασφαλιστικών μέτρων, Δ.1, σε/ 392 επ. **Ο ίδιος**, ΕρμΚΠολΔ, άρθρο 682, § 6.8, σελ. 36 επ. ΜΠρΧαλκίδας 254/1993, όπου και διεξοδική ανάλυση του ζητήματος, αδημ. στο νομικό τύπο. ΜΠρωτΧαλκ 2825/2007 Δ. 2008/169.

⁸³ **Μπέης**, Έννοια και χαρακτήρ των ασφαλιστικών μέτρων, Δ.1, σελ. 394. **Ο ίδιος**, ΕρμΚΠολΔ, άρθρο 683, § 1.2, σελ. 46. **Νικόπουλος**, Αι γενικαί περί ασφαλιστικών μέτρων διατάξεις του ΚΠολΔ, υπό το φώς των πορισμάτων της νομολογίας των δύο πρώτων ετών από της εφαρμογής αυτού, Δ.1, § II Β, σελ. 199. ΑΠ 606/1969 ΝοΒ 18, 416=Δ.1, 245 με σημ. Παπαχρήστου, (στη σελ. 248).

⁸⁴ **Νικόπουλος**, ανωτ., § II (Ε), σελ. 201/2. ΕφΑθ 270/1993 Δ. 24,991 με σημ.

⁸⁵ **Μπέης**, ΕρμΚΠολΔ, Πέμπτο Βιβλίο, Εισαγωγή, § 3.3., σελ. 6. **Βερβεσός**, ανωτ., § I 3, σελ. 533/4. Βλ. και την ΜΠρΑθ 8046/2006 ΕφΑΔ 2008/353.

⁸⁶ Βλ. έκθεση των δισταμένων απόψεων, στον **Βλάχο**, Η προσωρινή διαταγή κατά τον ΚΠολΔικ, (έκδ. 2002), Κεφ. 2°, περιθ. αριθ. 201 επ., σελ. 95 επ.

⁸⁷ **Μπέης**, ΕρμΚΠολΔ, άρθρο 565, § 3.1, σελ. 2352/3. **Καργάδος**, Το πρόβλημα των διαπλαστικών αγωγών και ενστάσεων, § 232, σελ. 208. **Μπρίνιας**, Αναγκαστική Εκτέλεσις, 1η έκδοση, § 191, σελ. 379. ΠΠρΘεσ 1490/1980 Δ.14, 42.

⁸⁸ **Βερβεσός**, ανωτ., § I 4, σελ. 534 και σημ. 18. **Μπρίνιας**, Αναγκαστική Εκτέλεσις, 2η έκδοση, § 62, σελ. 169. **Γεωργίου**, Αναγκαστική εκτέλεση και ασφαλιστικά μέτρα, Ελλ-Δνη 38, 1465 επ. Βλ. ειδικότερα κατωτέρω, στην ερμηνεία του άρθρου 692 § 3.6. ΜΠρΑθ 199/2008 ΕφΑΔ 2009/347. ΕιρΚομ 247/2008 ΕφΑΔ 2010/230 με παρατ. Η. Ηλιακόπουλου.

A. Μη συμβατό αναγκαστικής εκτέλεσης και ασφαλιστικών μέτρων

Λέχθηκε ανωτέρω ότι βασικό εννοιολογικό γνώρισμα των ασφαλιστικών μέτρων, όπως τα γνωρίζει ο Κώδικας Πολιτικής Δικονομίας, είναι η τελολογική σύνδεσή τους, τόσο με τη διαγνωστική δίκη, όσο και με το εριζόμενο δικαίωμα του ουσιαστικού δικαίου. Κατά τη διαδικασία όμως της αναγκαστικής εκτέλεσης δεν υφίσταται, εξ ορισμού, πεδίο ενασχόλησης και (δικαστικής) κρίσης περί της ισχύος ή μη του ασφαλιστέου δικαιώματος. Το δικαίωμα αυτό έχει ήδη κριθεί στη διαγνωστική δίκη⁸⁹. Επομένως, στη διαδικασία της αναγκαστικής εκτέλεσης δεν υφίσταται εννοιολογικώς έδαφος χορήγησης ασφαλιστικού μέτρου⁹⁰, ακριβώς επειδή δεν νοείται ενασχόληση του δικαστηρίου με τη διαγνωσθείσα τελεσιδικώς αξίωση⁹¹.

B. Συναφείς προς την προσωρινή ρύθμιση θεσμοί στη διαδικασία της αναγκαστικής εκτέλεσης.

Στη διαδικασία της αναγκαστικής εκτέλεσης απαντώνται οι θεσμοί, 1) της προσωρινής εκτελεστότητας των οριστικών αποφάσεων (ΚΠολΔ 908 επ.), 2) της δικαστικής αναστολής της αναγκαστικής εκτέλεσης των προσωρινώς εκτελεστών αποφάσεων, λόγω ασκήσεως των τακτικών ενδίκων μέσων της ανακοπής ερημοδικίας και της εφέσεως (ΚΠολΔ 912, 913), 3) της δικαστικής αναστολής της προόδου της αναγκαστικής εκτελέσεως, λόγω ασκήσεως ανακοπής εκ του άρθρου 933 (ΚΠολΔ 938), 4) της δικαστικής αναστολής της διαδικασίας του πλειστηριασμού (ΚΠολΔ 1000), 5) της αναστολής της εκτέλεσης των ασφαλιστικών μέτρων της προσημείωσης και της συντηρητικής κατάσχεσης, τα οποία έχουν επιβληθεί βάσει διαταγής πληρωμής (ΚΠολΔ 724 § 2), 6) της αναστολής της εκτέλεσης Πρωτόδικης απόφασης επί ασφαλιστικών μέτρων νομής ή κατοχής, λόγω ασκήσεως εφέσεως (ΚΠολΔ 734 § 4 σε συνδ. με 912), 7) της αναστολής εκτέλεσης της απόφασης, επί αιτήσεως επαναφοράς των πραγμάτων στην προηγούμενη κατάσταση (ΚΠολΔ 157), 8) της αναστολής εκτέλεσης ανύπαρκτης απόφασης (ΚΠολΔ 314), 9) της αναστολής εκτέλεσης απόφασης, λόγω προσβολής της με τα έκτακτα ένδικα μέσα της αναιρέσεως (ΚΠολΔ 565 § 2) και της αναψηλαφήσεως (ΚΠολΔ 546 § 2) καθώς και της τριτανακοπής (ΚΠολΔ 589), 10) της αναστολής εκτελέσεως διαταγής πληρωμής, λόγω ασκήσεως ανακοπής (ΚΠολΔ 632 § 3 και 633 § 2) και 11) της αναστολής εκτελέσεως διαιτητικής αποφάσεως, λόγω ασκήσεως ακυρωτικής αγωγής (ΚΠολΔ 899 § 4).

Γ. Νομική φύση:

Οι θεσμοί αυτοί, κατά την άποψή μας, δεν συνιστούν ασφαλιστικά μέτρα, παρά μέσα οριστικής προληπτικής δικαστικής προστασίας.

⁸⁹ **Γεσίου-Φαλτσή**, Η αρχή της αναλογικότητας στην αναγκαστική εκτέλεση, Ελλ-Δνη 32, § III 2, σελ. 285 και III 3, σελ. 285 επ. **Μπέης**, ΕρμΚΠολΔ, άρθρο 565, § 3.1., σελ. 2352 και άρθρο 682, § 2.4., σελ. 25. **Ο ίδιος**, Αι διαδικασίες ενώπιον του Μονομελούς Πρωτοδικείου, τ. II § 4 (I, 1), σελ. 260 επ. **Γεωργίου**, Η έννοια και η λειτουργία του άρθρου 268 εδάφ. α' ΑΚ, στο βιβλίο μου «Η αστική ευθύνη από τροχαία ατυχήματα», εκδ. Σάκκουλα 2012, § III 2 σελ. 539.

⁹⁰ **Μπέης**, Σχόλιο, Δ. 1, σελ. 286/7. **Καλαβρός**, Η παράλειψη παροχής προσωρινής δικαστικής προστασίας, στο πλαίσιο πολιτικής δίκης, στο συλλογικό έργο «Η δραστηκότητα της προσωρινής δικαστικής προστασίας», Εκδ. ΚΔΜελ., (έκδ. 1995), § III 2, σελ. 105.

⁹¹ Για το αντικείμενο της πολιτικής δίκης, βλ. **Μπέη**, Δ. 21 σελ. 3 επ. **Καλαβρό**, Το αντικείμενο της πολιτικής δίκης, (τ. Α' και Β'). ΕφΝαυπλ 641/1995, αδημοσίευτη στο νομικό τύπο.

Ειδικότερα:

(1) Η προσωρινή εκτελεστότητα

Η προσωρινή εκτελεστότητα δεν είναι τελολογικώς συνδεδεμένη με δικαίωμα και διαγνωστική δίκη – που αποτελούν, όπως σημειώθηκε ανωτέρω, βασικό εννοιολογικό γνώρισμα των ασφαλιστικών μέτρων – παρά με τη διαδικασία της αναγκαστικής εκτελέσεως⁹².

(2) Η αναστολή της εκτέλεσης προσωρινώς εκτελεστών αποφάσεων

Η αναστολή αυτή δεν διατάσσεται προκειμένου να εξασφαλισθεί το διαγνωσθέν οριστικώς ουσιαστικό δικαίωμα⁹³ και συνεπώς δεν εντάσσεται στο πεδίο των ασφαλιστικών μέτρων.

(3) Η αναστολή του πλειστηριασμού

Η δικαστική αναστολή της διαδικασίας του πλειστηριασμού δεν εξαρτάται τελολογικώς από διαγνωστική δίκη, ούτε από οποιοδήποτε είδους δικαίωμα τουοφειλέτη⁹⁴ και συνεπώς δεν συνιστά εξ ορισμού ασφαλιστικό μέτρο, παρά μέτρο ρυθμιστικό της διαδικασίας της αναγκαστικής εκτελέσεως⁹⁵.

(4) Η αναστολή εκτέλεσης της απόφασης προσημείωσης και συντηρητικής κατάσχεσης, καθώς και της απόφασης επαναφοράς των πραγμάτων στην προηγούμενη κατάσταση

Χαρακτηριστικά γνωρίσματα των ασφαλιστικών μέτρων, που εξετάθησαν ανωτέρω, δεν έχουν ούτε 1) η αναστολή της εκτέλεσης των ασφαλιστικών μέτρων της προσημείωσης και της συντηρητικής κατασχέσεως, τα οποία έχουν επιβληθεί βάσει διαταγής πληρωμής ούτε 2) η αναστολή της εκτελέσεως της απόφασης, κατόπιν ασκήσεως της αιτήσεως επαναφοράς των πραγμάτων στην προηγούμενη κατάσταση.

(5) Η αναστολή εκτέλεσης λόγω ασκήσεως ανακοπών

Οι αναστολές εκτέλεσης λόγω ασκήσεως ανακοπών ή ενδίκων μέσων, δεν είναι ασφαλιστικά μέτρα, διότι 1) το δικονομικό «δικαίωμα» της ασκήσεως ανακοπής δεν αποτελεί δικαίωμα με τη στενή έννοια του όρου⁹⁶, παρά έννομη δυνατότητα του διαδικού είτε προς ανατροπή δυσμενών γι' αυτόν καταστάσεων, στα πλαίσια

⁹² Μπέης, Σχόλια, Δ. 1 σελ. 286/7 και σελ. 490. Ο ίδιος, ΕρμΚΠολΔ, Πέμπτο Βιβλίο, Εισαγωγή, § 6.3., σελ. 12. Βερβεσός, ανωτ., § I (4), σελ. 534 στο κείμενο και στη σημ. αριθ. 17. Ο ίδιος, Δ. 1, 258.

⁹³ Μπρίνιας, ανωτ., § 62 (I), σελ. 169 επ.

⁹⁴ Φραγκίστας/Φαλτσή, Αναγκαστική Εκτέλεση, § 60 (I) σελ. 225/6 και στην υποσημ. αριθ. 4.

⁹⁵ Μπρίνιας, ανωτ., § 556 (V), σελ. 1732 και § 559 II (ε'), σελ. 1744. Φραγκίστας/Φαλτσή, ανωτ., (σημ. Νο 265), § 60 IV σελ. 231. Βερβεσός, Δ. 1, 89. Μπέης, Αι διαδικασίαι ενώπιον του Μονομελούς Πρωτοδικείου, τ. II σελ. 384, 387/8. Τζιφρας, Δ. 2, 646. Ο ίδιος, Ασφαλιστικά μέτρα, (έκδ. 1985), Κεφ. Θ', (Α VIII 5) σελ. 509.

⁹⁶ Δημητρίου, Η δικαστική αναστολή της αναγκαστικής εκτελέσεως, (έκδ. 1993), § 4 σελ. 62-65. Βλ. και Μητσόπουλος, Η φύσις του «σημειώματος» περί αναστολής της αναγκαστικής εκτελέσεως κατ' άρθρ. 938 § 1 ΚΠολΔ, Αρμ. 1989 § II 8 υποσημ. 29 σελ. 433. Βλ. όμως: Μπέη, ΕρμΚΠολΔ, άρθρο 682, § 6.6.1., σελ. 34/5. Τον ίδιο, Τα όρια της προσωρινής δικαστικής προστασίας, σελ. 121. Τον ίδιο, Η προσαρμογή του ασφαλιστικού μέτρου στη φύση του ασφαλιστέου δικαιώματος κατά τον ΚΠολΔ, ανωτ. (σημ. αριθ. 98α), § 5.3. σελ. 165 επ. Παναγόπουλο, Η οριστικότητα της δικαστικής απόφασης κατά το άρθρο 309 ΚΠολΔ, (έκδ. 1989), § 3.2.3., σελ. 65 Νο 192. Κουσούλη, Η παρέμβαση του δανειστή στην εκτελεστική δίκη, 1990, § 4 σελ. 59. Κονδύλη, Το δεδικασμένον κατά τον ΚΠολΔ, (έκδ. 1983), § 22 (1, 2) σελ. 265/6.

αναγκαστικής εκτέλεσης εις βάρος του⁹⁷ είτε λόγω δυσμενούς γι' αυτόν δικαστικής αποφάσεως.

Ειδικά στην περίπτωση ανακοπής κατά πράξεων της εκτελεστικής διαδικασίας, πρόκειται, κατά την γνώμη μας, για παροχή (έννομης) δυνατότητας στον οφειλέτη/καθ' ου η εκτέλεση ν' ασκήσει διαμορφωτική διαδικαστική πράξη (: ανακοπή), προκειμένου – με τη διαπλαστική ενέργεια της πράξης αυτής (: την ακυρωσία της πληττόμενης, ως ελαττωματικής, διαδικαστικής πράξης) – να επέλθει νέα κατάσταση των δικονομικών σχέσεων των υποκειμένων της αναγκαστικής εκτέλεσεως⁹⁸. Πέραν τούτων, με την αναστολή της εκτέλεσεως, δεν διασφαλίζεται το – δια της αντίστοιχης ανακοπής εκκρεμές – αίτημα προς ακύρωση της ανίσχυρης διαδικαστικής πράξης, ώστε να συναρτάται η αναστολή εκτέλεσεως προς το αντικείμενο της αντίστοιχης ανακοπής παρά ολότελα διάφορο δικαίωμα του αιτούντος και συγκεκριμένα το ουσιαστικό δικαίωμά του επί του αντικειμένου της εκτέλεσεως⁹⁹.

(6) Η αναστολή εκτέλεσης λόγω ασκήσεως ενδίκων μέσων

Όμοια πρέπει να είναι, μετά τις ανωτέρω αναπτύξεις, και η κρίση περί της νομικής φύσης της αναστολής της εκτελεστότητας, λόγω ασκήσεως (τακτικού ή εκτάκτου) ενδίκου μέσου. Διότι, αντικείμενο της κύριας δίκης επί του ενδίκου μέσου είναι το διαπλαστικό αίτημα προς εξαφάνιση της προσβαλλόμενης με αυτό απόφασης¹⁰⁰. Από το άλλο μέρος, στη δίκη της αναστολής της εκτελεστότητας, προστατευτέο είναι άλλο δικαίωμα και συγκεκριμένα αυτό της ιδιοκτησίας του ηττηθέντος (οριστικώς ή τελεσιδικώς) διαδίκου, ο οποίος κινδυνεύει να υποστεί αναγκαστική εκτέλεση, (εφόσον ο αντίδικός του αποκτήσει εκτελεστό τίτλο, εφόσον απορριφθεί το ένδικο μέσο), σε περιουσιακά στοιχεία του, επί τη βάσει εσφαλμένου – ενδεχομένως – εκτελεστού τίτλου. Επομένως και στην προκειμένη περίπτωση δεν υφίσταται ταυτότητα μεταξύ των προστατευτέων δικαιωμάτων στις δύο δίκες (επί του ενδίκου μέσου αφενός και της αναγκαστικής εκτέλεσης της προσβαλλόμενης απόφασης, αφετέρου), με αποτέλεσμα να μην υφίσταται το σχετικό θεμελιώδες γνώρισμα του ασφαλιστικού μέτρου¹⁰¹.

⁹⁷ Γεωργίου, Αναγκαστική εκτέλεση και ασφαλιστικά μέτρα, (Ελλ-Δνη 32), § III Ε 2 (ε) σελ. 1469. πρβλ. και ΜΠρΧαλκίδας 253/1992 Ελλ-Δνη 34, 671. Στο πεδίο του διοικητικού δικαίου, βλ. Δαγτόγλου, Γεν.Διοικ.Δ., τ.γ/II, (1982), Κεφ. 1ο, § 1 επ., σελ. 31 επ.

⁹⁸ Γεωργίου, αμέσως ανωτ., § III Ε 3.3., σελ. 1470.

⁹⁹ Μπρίνιας, ανωτ., § 190 (I), σελ. 540. Δημητρίου, ανωτ., § 4 (I), σελ. 64. Γεωργίου, αμέσως ανωτ., § III 3.6.3., σελ. 1472. Βλ. και την ΑΠ 1734/84 (Ελλ-Δνη 26, 47), η οποία δέχεται πως η αίτηση αναστολής της ΚΠολΔ 938 εκδικάζεται οριστικώς και ανεκκλήτως, δηλ. ότι η σχετική απόφαση ενέχει οριστικότητα, γεγονός το οποίο σημαίνει ότι δι' αυτής δεν παρέχεται ασφαλιστικό μέτρο (προσωρινή ρύθμιση της κατάστασης), αφού αυτό είναι – εφ' όσον συντρέχουν οι προϋποθέσεις των άρθρων 696 έως 698 ΚΠολΔ – εξ ορισμού ανακλητό (βλ. Μπέη, ΕρμΚΠολΔ, Ε' Βιβλίο, § 9.1., σελ. 19. ΜΠρΧαλκίδας 736/93, αδημ. ΜΠρΧαλκίδας 329/93, αδημ. ΜΠρΘεσ 4070/91 Δ. 23, 452. ΜΠρΠειρ 2756/89 Δ. 21, 421. ΜΠρΑθ 2605/86 Ελλ-Δνη 27, 380. ΜΠρΑθ 1892/82 Δ. 13, 521. ΜΠρΤρικ 125/79 Αρμ. ΛΔ, 649. ΜΠρΠειρ 133/89 Δ. 20, 592.

¹⁰⁰ Βλ. Μπέη, ΕρμΚΠολΔ, Εισαγωγή, § 9 (I), σελ. 71 επ. και Τρίτο Βιβλίο (Ενδικο μέσα και ανακοπές), § 1 σελ. 1832 επ. Τον ίδιο, Εισαγωγή στη δικονομική σκέψη³, § 19 (1.1.), σελ. 286 επ. Τον ίδιο, Μαθήματα ΠολΔικ., Ενδικο μέσα και ανακοπές, 1983, § 1.2.1., σελ. 9. Τον ίδιο, Μαθήματα ΠολΔ, Θεμελιακές έννοιες, 1984, § 9.1.1., σελ. 285 επ. Κεραμέα, Αστικό Δικον.Δ., II (1986), § 177. Ράμμο, Στοιχεία Ελλην.Πολ.Δ., II (1961), § 1 (I), σελ. 5.

¹⁰¹ Γεωργίου, αμέσως ανωτ., § III (Z), σελ. 1472.

(7) Η αναστολή εκτέλεσης διαιτητικής απόφασης και (προσβαλλόμενης, ως ανύπαρκτης) απόφασης

Τα ίδια ισχύουν και ως προς την νομική φύση 1) της αναστολής εκτελέσεως διαιτητικής απόφασης και 2) της αναστολής εκτελέσεως προσβαλλομένης ως ανύπαρκτης, απόφασης¹⁰².

VI. Συντηρητική απόδειξη: είναι ασφαλιστικό μέτρο;

Αντίστοιχη διχογνωμία υφίσταται για το αν η συντηρητική απόδειξη συνιστά ή όχι ασφαλιστικό μέτρο.

Υποστηρίζεται ότι η συντηρητική απόδειξη είναι ασφαλιστικό μέτρο¹⁰³.

Αντιπροβάλλεται, όμως, ότι η συντηρητική απόδειξη αποτελεί προσωρινό, όχι όμως και ασφαλιστικό μέτρο. Διότι αυτή δεν αποσκοπεί στην εξασφάλιση της πραγμάτωσης ορισμένης ουσιαστικής αξίωσης, ώστε ν' αποτελεί ασφαλιστικό μέτρο, παρά στη συντήρηση πραγμάτων¹⁰⁴.

VII. Κατηγορίες ασφαλιστικών μέτρων:

(Α) Προσωρινή δέσμευση περιουσιακών στοιχείων οφειλέτη,

(Β) Προσωρινή επιδίκαση απαιτήσεως,

(Γ) Προσωρινή ρύθμιση της κατάστασης.

Τ' ασφαλιστικά μέτρα κατατάσσονται στις ακόλουθες κατηγορίες:

Α) Προσωρινή δέσμευση των περιουσιακών στοιχείων του οφειλέτη (Εγγυοδοσία, προσημείωση υποθήκης, συντηρητική κατάσχεση, δικαστική μεσεγγύηση, σφράγιση -ΚΠολΔ 704, 705, 706, 707 επ., 725 επ., 737),

Β) Προσωρινή επιδίκαση της αμφισβητούμενης χρηματικής αξίωσης (ΚΠολΔ 728 επ.) και

Γ) Προσωρινή ρύθμιση της επίδικης έννομης σχέσης (ΚΠολΔ 731-736).

VIII. Διαδικασία ασφαλιστικών μέτρων : κατηγορία διαγνωστικής δίκης ; είναι ειδική διαδικασία ; έννομες συνέπειες ως προς την εφαρμογή ή μη στη διαδικασία των ασφαλιστικών μέτρων των άρθρων 223 και 224 ΚΠολΔικ' η γνώμη μου

Παλιότερα, είχα υποστηρίξει ότι η διαδικασία των ασφαλιστικών μέτρων αποτελεί κατηγορία της διαγνωστικής δίκης¹⁰⁵. Ο Κώδικας Πολιτικής Δικονομίας περιλαμβάνει σε ιδιαίτερο βιβλίο (το Πέμπτο) τις σχετικές διατάξεις, ρυθμίζοντας αφενός τις προϋποθέσεις λήψης των ασφαλιστικών μέτρων κι αφετέρου τον τρόπο εκτέλεσης των σχετικώς εκδιδόμενων δικαστικών αποφάσεων. Η εν λόγω διαδικασία, δεν είναι ειδική, δηλ. δεν εντάσσεται σε μια από τις ειδικές διαδικασίες που ρυθμίζει το Τέταρτο Βιβλίο του ΚΠολΔ, παρά μία ιδιαίτερη διαδικασία, στην οποία εφαρμόζονται ευθέως οι διατάξεις της διαγνωστικής δίκης, χωρίς ανάγκη προσφυγής στην ΚΠολΔ 591 § 1, η οποία έχει νομοτεχνικά ενταχθεί και ισχύει, μόνον στις ειδικές διαδικασίες¹⁰⁶.

¹⁰² Γεωργίου, αμέσως ανωτ., § III (ΣΤ), σελ. 1472.

¹⁰³ Μπέης, Δ.1,490. Σταυρόπουλος, ΕρμΚΠολΔ, σελ. 931.

¹⁰⁴ Βερβεσός, ανωτ., § I 4, σελ. 535, σημ. 19.

¹⁰⁵ Καργάδος, Ασφαλιστικά μέτρα και ουσιαστικόν δίκαιον, (έκδ. 1986), § Α I 3 (α) σελ. 19.

¹⁰⁶ Βερβεσός, ανωτ., § II, σελ. 535. Οικονομόπουλος, ΣχεδΠολΔ V, σελ. 236. Μπέης, ΕρμΚΠολΔ,

Ήδη όμως, μελετώντας εκ νέου το ζήτημα αυτό, κατέληξα στις ακόλουθες παραδοχές :

Υποστηρίζεται ότι ο κανόνες που συνθέτουν τη διαδικασία των ασφαλιστικών μέτρων, τη διαμορφώνουν ως «ειδική διαδικασία». Κατά τη γνώμη αυτή, ειδικότερα, ναι μεν τα ασφαλιστικά μέτρα δεν έχουν ενταχθεί στο Τέταρτο Βιβλίο του ΚΠολΔικ, στο οποίο ρυθμίζονται οι ειδικές διαδικασίες, όμως τούτο δεν αποκλείει να εφαρμοσθούν αναλόγως οι διατάξεις των ειδικών διαδικασιών και σε εκείνη των ασφαλιστικών μέτρων¹⁰⁷. Επομένως, κατά τη γνώμη αυτή, οι ΚΠολΔικ 223 και 224 εφαρμόζονται μόνον αναλόγως στη διαδικασία των ασφαλιστικών μέτρων.

Κατά διαφορετική άποψη : Η διαδικασία των ασφαλιστικών μέτρων αποτελεί κατηγορία της διαγνωστικής δίκης¹⁰⁸. Ο Κώδικας Πολιτικής Δικονομίας περιλαμβάνει σε ιδιαίτερο βιβλίο (το Πέμπτο) τις σχετικές διατάξεις, ρυθμίζοντας, αφενός τις προϋποθέσεις λήψης των ασφαλιστικών μέτρων κι αφετέρου τον τρόπο εκτέλεσης των σχετικώς εκδιδόμενων δικαστικών αποφάσεων. Η εν λόγω διαδικασία, δεν είναι ειδική, δηλ. δεν εντάσσεται σε μια από τις ειδικές διαδικασίες που ρυθμίζει το Τέταρτο Βιβλίο του ΚΠολΔ, παρά μία ιδιαίτερη διαδικασία, στην οποία εφαρμόζονται ευθέως οι διατάξεις της διαγνωστικής δίκης, χωρίς ανάγκη προσφυγής στην ΚΠολΔ 591 § 1, η οποία ισχύει αποκλειστικώς στις ειδικές διαδικασίες¹⁰⁹. Ακολούθως, κατά τη γνώμη αυτή, οι ως άνω διατάξεις του ΚΠολΔικ, εφαρμόζονται ευθέως στη διαδικασία των ασφαλιστικών μέτρων.

Η ουσιώδης διαφορά, μεταξύ των ως άνω παραδοχών, έγκειται στο ότι, σύμφωνα με την πρώτη άποψη, για να εφαρμοσθούν στη διαδικασία των ασφαλιστικών μέτρων οι μνησθείσες διατάξεις του ΚΠολΔικ, απαιτείται προηγουμένως το δικαστήριο, βάσει ερμηνευτικών επιχειρημάτων, να αποφασίσει εάν θα χωρήσει σε αναλογική εφαρμογή τους ή θα εφαρμόσει το επιχείρημα περί του αντιθέτου (*argumentum a contrario*) και θα αρνηθεί την εφαρμογή τους στην *in concreto* περίπτωση αντιθέτως, σύμφωνα με την πρώτη άποψη, θα εφαρμόσει ευθέως τις διατάξεις αυτές.

Κατά τη δική μας γνώμη, η διαδικασία των ασφαλιστικών μέτρων δεν είναι ούτε κατηγορία της διαγνωστικής (τακτικής) διαδικασίας ούτε και ειδική διαδικασία, ακριβώς επειδή αναπτύσσεται σε ξεχωριστό Βιβλίο του ΚΠολΔικ, (το Πέμπτο – άρθρα 682 έως και 738), το οποίο δεν είναι ενταγμένο ούτε σε εκείνο της τακτικής διαδικασίας ούτε σε εκείνο των ειδικών διαδικασιών, οι οποίες αναπτύσσονται αντιστοίχως και στο Δεύτερο και Τρίτο Βιβλίο (άρθρα 208 έως και 590) και στο Τέταρτο Βιβλίο του ΚΠολΔικ (άρθρα 591 έως και 681 Δ).

άρθρο 682, §§ 3.1 και 3.2, σελ. 28-9.

¹⁰⁷ **Βαθρακοκόιλης**, ΕρμΚΠολΔικ, υπό το άρθρο 682, § 6β' σελ. 22 επ.

¹⁰⁸ **Καργάδος**, Ασφαλιστικά μέτρα και ουσιαστικόν δίκαιον, (έκδ. 1986), § Α Ι 3 (α) σελ. 19. **Μπέης**, ΕρμΚΠολΔικ, υπό το άρθρο 591 σελ. 7 και τ. V (Ασφαλιστικά μέτρα) υπό το άρθρο 682 § 3 σελ. 28 επ.

¹⁰⁹ **Βερβεσός**, Ουσιώδη δικονομικά ζητήματα της διαδικασίας των ασφαλιστικών μέτρων Δ. 2 § II, σελ. 535. **Οικονομόπουλος**, ΣχεδΠολΔ V, σελ. 236. **Μπέης**, ΕρμΚΠολΔ, υπό το άρθρο 682, § § 3.1 και 3.2, σελ. 28-9. **Βλ. όμως Ηλιακόπουλο**, στην ΕφΑΔ 2001, σελ. 95, κατά τον οποίο, οι διατάξεις του ΚΠολΔικ, που ρυθμίζουν τη διαδικασία της διαγνωστικής δίκης, δεν εφαρμόζονται ευθέως στη διαδικασία των ασφαλιστικών μέτρων, κατ' εφαρμογή της ΚΠολΔικ 591 § 1, παρά μόνον αναλόγως' συνεπώς, μόνο με ερμηνευτικά επιχειρήματα μπορεί να είναι εφαρμοστέα (αναλόγως) η συγκεκριμένη διάταξη της διαδικασίας της διαγνωστικής δίκης και στη διαδικασία των ασφαλιστικών μέτρων, κριτήριο δε προς τούτο αποτελεί περί του εάν στην *ad hoc* περίπτωση υφίσταται ανάγκη ταχείας και δραστηκής δικαστικής προστασίας.

Ως εκ τούτου, φρονούμε ότι οι θεσμοί πάσης φύσεως οποιασδήποτε από τις άλλες διαδικασίες δεν θα εφαρμοσθούν και στη διαδικασία των ασφαλιστικών μέτρων κατ' εφαρμογή της ΚΠολΔικ 591 § 1, αναλόγως (καταλλήλως), λόγω νομοθετικής παραπομπής. Τούτο, διότι – κατά την άποψή μας – η εν λόγω διάταξη είναι εξ ορισμού ανεφάρμοστη στη διαδικασία των ασφαλιστικών μέτρων, αφού αυτή κατά τα διαληφθέντα ανωτέρω, δεν συνιστά ειδική διαδικασία' αντιθέτως, οι ως άνω θεσμοί άλλων διαδικασιών, θα εφαρμοσθούν και σε αυτήν των ασφαλιστικών μέτρων αναλόγως (δηλαδή με την ερμηνευτική μέθοδο της αναλογίας νόμου/δικαίου), εφ' όσον **(α)** διαπιστωθεί κενό στη ρύθμιση αυτών και **(β)** δεν λειτουργεί στην *in concreto* περίπτωση το επιχείρημα της αντιδιαστολής (*argumentum a' contrario*)¹¹⁰.

Εφαρμόζεται στα ασφαλιστικά μέτρα η ΚΠολΔικ 223 ;

Η ΚΠολΔικ 223 § 1 εδάφ. α' ορίζει ότι μετά την επέλευση της εκκρεμοδικίας (δηλαδή μετά από την κατάθεση της αγωγής - ΚΠολΔικ 221 § 1^α) μεταβολή του αιτήματος αυτής είναι απαράδεκτη. Όπως κατηγορηματικώς τονίσθηκε στα Πρακτικά της Αναθεωρητικής Επιτροπής (σελ. 86), η απαγόρευση μεταβολής του αγωγικού αιτήματος αποτελεί ειδικότερη εκδήλωση της θεμελιώδους δικονομικής αρχής της τηρήσεως προδικασίας¹¹¹, η οποία ισχύει στο δικονομικό σύστημά μας, δυνάμει του άρθρου 111 ΚΠολΔικ. Κατά την έννοια της διατάξεως αυτής, η τηρητέα προδικασία συνίσταται στην κοινοποίηση προς τον αντίδικο δικογράφου, το οποίο καθορίζει το αντικείμενο της αιτουμένης έννομης προστασίας¹¹² και επιβάλλεται όχι μόνο προς το

¹¹⁰ Η **αναλογία** (*legis* ή *uris* : νόμου ή δικαίου) **αντιδιαστέλλεται εννοιολογικά από την διασταλτική ερμηνεία**: η αναλογία εφαρμόζεται όταν ο ερμηνευτής του δικαίου διαπιστώνει κενό στο νόμο, δηλαδή ανακαλύπτει ότι η έννομη τάξη δεν ρυθμίζει τη συγκεκριμένη βιοτική σχέση. Στην περίπτωση αυτήν εφαρμόζει την εν λόγω ερμηνευτική μέθοδο, όταν σχηματίζει την γνώμη πως μεταξύ της ρυθμισμένης νομοθετικά περίπτωσης, αφενός και της αρρυθμιστής περίπτωσης, αφετέρου, υφίσταται τόσο έντονη ομοιότητα, ώστε ο συνεπής νομοθέτης αν είχε ρυθμίσει και την αρρυθμιστή περίπτωση, θα το είχε πράξει κατά τρόπο απολύτως όμοιο μ' εκείνον της διάταξης η οποία είναι εφαρμοστέα αναλόγως. Αντιθέτως, η διασταλτική ερμηνεία (υποδιαίρεση της λογικής ερμηνείας), προϋποθέτει ότι υπάρχει νομοθετική ρύθμιση (δηλαδή ότι δεν διαπιστώνεται κενό στο νόμο), αλλ' ότι ο νομοθέτης εκφράσθηκε στενότερα του δέοντος. Τότε, η ερμηνεία διαστέλλει το γράμμα του νόμου, ώστε να υπαχθεί σ' αυτό και η – κατά φαινόμενο – αρρυθμιστή περίπτωση [βλ. **Μπαλή**, ΓενΑ έκδ. 1961, § 7 σελ. 19 και § 9 σελ. 25. **Σημαντήρα**, ΓενΑ (έκδ. 1980) περιθ. αριθ. 175-176 σελ. 122-123. **Αραβαντινό**, Η αναλογία ως δικανικός συλλογισμός, στο Εράνιο Μαριδάκι (Συμπλ.), έκδ. 1968, σελ. 217. **Τσάτσο**, Το πρόβλημα της ερμηνείας του δικαίου, Κεφ. ΣΤ § 4 σελ. 202/3. **Μπέη**, Εισαγωγή στη δικονομική σκέψη, (3η έκδοση) § 26 (: Μεθοδολογία για την ερμηνεία του δικαίου) σελ. 360 επ. **Τον ίδιο**, Γύρω από την ερμηνεία του δικονομικού δικαίου, Δ. 11 σελ. 513 επ. και ιδίως σελ. 522/3. **Τον ίδιο**, στο συλλογικό έργο «Δικονομία ιδιωτικών διαφορών» (Μπέη/Καλαβρού/Σταματόπουλου), (έκδ. 1999), § 4.4. σελ. 46 επ.].

Εξ άλλου, η αναλογία διαφέρει και από την ανάλογη εφαρμογή : Στη δεύτερη περίπτωση, ενίοτε ο νόμος, επί ορισμένου περιστατικού, το οποίο δεν ρυθμίζει αμέσως, προβλέπει την ανάλογη εφαρμογή μίας ή περισσότερων διατάξεων (βλ. λ.χ. τις ΑΚ 76, 210, 279, 315, 387 § 2, 620 κλπ). Στις περιπτώσεις αυτές, πρόκειται περί μη γνησίας αναλογίας, διότι δεν υπάρχει κενό του δικαίου. Κατά την ανάλογη αυτή εφαρμογή, την οποία ο νόμος επιτάσσει, ο εφαρμοστής του δικαίου απαλλάσσεται από του να ερευνήσει, εάν στη συγκεκριμένη περίπτωση συντρέχουν οι προϋποθέσεις της αναλογίας : η διάταξη όμως η οποία πρέπει να εφαρμοσθεί αναλόγως, δεν εφαρμόζεται αυτομάτως, αλλά κατά τον «κατάλληλο τρόπο», δηλαδή αφού προσαρμοσθεί στο σχετικό θέμα (**Σημαντήρας**, ανωτ., περιθ. αριθ. 177 σελ. 123-124. **Μπαλής**, ΓενΑ, § 26 επ. **Καλλιμόπουλος**, Μη γνήσια διοίκηση αλλοτρίων, σελ. 194).

¹¹¹ **Κεραμεύς**, Αστικό δικονομικό δίκαιο, τ. ΙΙ (έκδ. 1986) § 68 σελ. 186.

¹¹² ΟλομΑΠ 33/1990 Ελλ-Δνη 32/56, Δ. 21/985. **Μπέης**, ΕρμΚΠολΔικ, υπό το άρθρο 111 § ΙΙΙ 1 σελ. 578-579.

συμφέρον του εναγομένου, αλλά και χάριν του γενικότερου συμφέροντος¹¹³. Κατά τη διάταξη αυτή, ως αίτημα της αγωγής νοείται η έννομη σχέση (η αξίωση), της οποίας ζητείται η δικαστική διάγνωση ή η διάπλαση. Μεταβολή του αιτήματος αυτού συντελείται όταν ζητείται από το δικαστήριο, με τις προτάσεις του ενάγοντος, η διάγνωση ή η διάπλαση άλλης έννομης σχέσης (αξιώσεως), από εκείνη που ο ενάγων είχε αρχικώς επικαλεσθεί, έστω και εάν οι αξιώσεις αυτές πηγάζουν από την ίδια ιστορική αιτία¹¹⁴. Στα ασφαλιστικά μέτρα, αντικείμενο της δίκης είναι η διάγνωση του δικονομικού διαπλαστικού δικαιώματος προς εξασφάλιση της αξίωσης του ουσιαστικού δικαίου ή προς προσωρινή λειτουργία της διαφιλονικούμενης έννομης σχέσης¹¹⁵. Μετά ταύτα, διαπιστώνεται μία ουσιωδέστατη διαφορά, μεταξύ αφενός του αιτήματος της αγωγής, (δηλ. της προβαλλομένης ως διαγνωστέας αξιώσεως του ουσιαστικού δικαίου) κι αφετέρου του αιτήματος των ασφαλιστικών μέτρων : επί μεν της αγωγής, είναι νοητή μία ενδεχόμενη διαφοροποίηση του αντικειμένου της αγωγής, με τις προτάσεις του ενάγοντος (λ.χ. ενώ αυτός με την αγωγή του ζητεί να του παραδοθεί το πωληθέν, ως αγοραστής, αντιθέτως με τις προτάσεις του ζητεί να του καταβληθεί αποζημίωση, ένεκα πραγματικών ελαττωμάτων του πωληθέντος)´ όμως, επί ασφαλιστικών μέτρων, το αίτημα του προσφεύγοντος δεν μπορεί, λογικώς, παρά να είναι πάντοτε η προσωρινή δικαστική προστασία κάποιας αξιώσεως. Επομένως, κατά την άποψή μας, στα ασφαλιστικά μέτρα κατ' αρχήν δεν νοείται μεταβολή του αρχικού αιτήματος (με το σημείωμα, ενδεχομένως ή με προφορική δήλωση του αιτούντος, κατά τη συζήτηση της υποθέσεως στο ακροατήριο) σε κάτι διαφορετικό, έτσι ώστε να διαπιστώνεται έλλειψη προδικασίας και εντεύθεν να ενεργοποιείται η δικονομική κύρωση (το απαράδεκτο) δυνάμει του άρθρου 223 εδάφ. α' ΚΠολΔικ. Εάν, παρά ταύτα, λογικώς αδοκίμως, ο αιτών μεταβάλει το αίτημα των ασφαλιστικών μέτρων σε αίτημα στοιχούν λ.χ. προς τακτική αγωγή, τότε και μόνον καλείται προς ανάλογη, (λόγω *vacuum legis*) εφαρμογή η εν λόγω διάταξη του ΚΠολΔικ, αφού τότε πράγματι επέρχεται απαράδεκτη μεταβολή του αρχικού αιτήματος, με το οποίο εξητείτο η λήψη ασφαλιστικού μέτρου. Επισημαίνεται εν τέλει, ότι η μεταβολή του αιτουμένου ασφαλιστικού μέτρου, δεν συνιστά εξ ορισμού και μεταβολή του αρχικού αιτήματος, διότι (όπως ήδη λέχθηκε), αντικείμενο της αιτήσεως ασφαλιστικών μέτρων είναι η διάγνωση του δικονομικού διαπλαστικού δικαιώματος προς εξασφάλιση της αξίωσης του ουσιαστικού δικαίου ή προς προσωρινή λειτουργία της διαφιλονικούμενης έννομης σχέσης κι όχι η εξειδίκευση από τον αιτούντα του ληπτέου ασφαλιστικού μέτρου¹¹⁶. Η εξειδίκευση αυτή μπορεί μεν να αποτελεί

¹¹³ Μπέης, ΕρμΚΠολΔικ, υπό το άρθρο 223 § II σελ. 1012-1013.

¹¹⁴ Μπέης, ΕρμΚΠολΔικ, υπό το άρθρο 223 § III 2, 3 σελ. 1013.

¹¹⁵ Μπέης, ΕρμΚΠολΔ, υπό το άρθρο 683 § 6.4.2. σελ. 52/53 και υπό το άρθρο 686 § 1.4.1.1. σελ. 66 έως 69. Νίκας, Η ένσταση εκκρεμοδικίας στην πολιτική δίκη (1991) § 3 Β 1 α' σελ. 103 επ. Κονδύλης, Το δεδικασμένο κατά τον Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας, § 34 (2) σελ. 393. Βλ. και Καλαβρό, Γνμδ., Δ.16 (1985) σελ. 865 επ. και ιδίως § I (3) σελ. 867. Από τη συναφή νομολογία βλ. ΜΠρΧαλκίδας 139/1992 Ελλ-Δνη 34/1398. ΜΠρΚαρδ 297/1986 Ελλ-Δνη 28/515. ΠΠρΑθ 13407/1984 Ελλ-Δνη 26 (1985)/305. ΕιρΦλωρ 16/2001 ΑρχΝομ 2003/99 με σημείωση Χ. Νικολαϊδη = Δ. 34/869. Βλ. όμως Βερβεσό, Ουσιώδη δικονομικά ζητήματα στη δίκη των ασφαλιστικών μέτρων, Δ. 2 σελ. 539

¹¹⁶ Πρβλ. και στο προσωρινό δεδικασμένο : Η παραδοχή του ότι, με την απόφαση των ασφαλιστικών μέτρων συντελείται διάπλαση στον δικαιοκό χώρο, επί απορρίψεως της αιτήσεως ασφαλιστικών μέτρων, εάν ασκηθεί νέα αίτηση από τον ίδιο διάδικο και ζητείται η λήψη διαφορετικού ασφαλιστικού μέτρου για την εξασφάλιση της ίδιας αξιώσεως, τότε και η αίτηση αυτή θα είναι απορριπτέα ως απαράδεκτη δικονομικώς, διότι ήδη το δικαστήριο (με την ως άνω απορριπτική απόφασή του) έχει αποφανθεί δεσμευτικώς περί του ότι δεν ισχύει και συνεπώς δεν είναι δικαστικώς προστατευτέο το ασφαλιστέο

περιεχόμενο της οικείας αιτήσεως (βλ. την ΚΠολΔικ 688 § 1, η οποία πάντως δεν τάσσει απαράδεκτο, εν παραλείψει), όμως είναι δικονομικώς αδιάφορη, εν όψει της δυνατότητας που παρέχει στο δικαστήριο η ΚΠολΔικ 691 § 2 να διατάξει κατά την απόλυτη επιλογή του ασφαλιστικό μέτρο, διαφορετικό από το ζητούμενο¹¹⁷, αφού βούληση του αιτούντος είναι να προστατευθεί προσωρινώς η αξιώσή του κι όχι να διαταχθεί το συγκεκριμένο ασφαλιστικό μέτρο, που θα παραθέσει εκών άκων στην αίτησή του¹¹⁸. Η θέση μου αυτή ερείδεται και στην παραδοχή ότι, σε περίπτωση κατά την οποία ο διάδικος επικαλείται, λανθασμένως, μη νόμιμο ασφαλιστικό μέτρο, τότε η αίτησή του δεν απορρίπτεται ως νόμω αβάσιμη¹¹⁹. Ο διάδικος δεν έχει βάρος εκ του νόμου να επικαλεστεί, ως πρόσφορο ασφαλιστικό μέτρο, νόμω βάσιμο μέτρο, (δηλαδή προβλεπόμενο από τον ΚΠολΔ) ή να εξειδικεύσει νομίμως το είδος της προσωρινής ρύθμισης της κατάστασης που ζητεί. Λόγου χάρη, είναι δυνατόν ο αιτών να προτείνει προς ασφάλεια διαπλαστικού δικαιώματός του, την προσωρινή διάπλαση, πράγμα νόμω ανεπίτρεπτο¹²⁰. Κρίσιμο μέγεθος για το νόμω βάσιμο της αιτήσεως ασφαλιστικών μέτρων δεν είναι, προδήλως, το επικαλούμενο από τον αιτούντα, ως ληπτέο, ασφαλιστικό μέτρο, παρά το νόμω βάσιμο του επικαλούμενου, ως ασφαλιστέου, δικαιώματος : εφόσον κριθεί ότι τούτο είναι νόμω και ουσιαστικώς βάσιμο, τότε το δικαστήριο – ανεξαρτήτως του νομίμου ή μη του επικαλουμένου από τον αιτούντα ασφαλιστικού μέτρου – έχει υπηρεσιακό καθήκον να διατάξει την προσωρινή προστασία του προσβαλλομένου δικαιώματος και να προσδιορίσει το προσήκον ασφαλιστικό μέτρο, αντλώντας προς τούτο εξουσία από την ΚΠολΔ 692 § 1¹²¹.

Εφαρμόζεται στα ασφαλιστικά μέτρα η ΚΠολΔικ 224 ;

Η εν θέματι διάταξη νόμου ορίζει ότι είναι απαράδεκτη η μεταβολή της ιστορικής βάσης της αγωγής. Ως τοιαύτη βάση νοείται το σύμπλεγμα των πραγματικών γεγονότων, τα οποία ο ενάγων επικαλείται προς θεμελίωση της δικαστικής διαγνώσεως που ζητεί με την αγωγή του (ΚΠολΔικ 216 § 1^{α'}), ήτοι περί ισχύος ή μη ισχύος της αξιώσεώς του, αίτημα το οποίο αποτελεί και το αντικείμενο της πολιτικής δίκης που ανοίγεται με την αγωγή¹²².

Η θέσπιση της διατάξεως δικαιολογείται από το ότι δι' αυτής διασφαλίζεται η παγίωση (η αποκρυστάλλωση) του αντικειμένου της διαφοράς και της εντεύθεν δικαστικής έρευνας¹²³, προκειμένου ο εναγόμενος να γνωρίζει επακριβώς τους

δικαίωμα (αρνητική λειτουργία του δεδικοσμένου) (βλ. **Κυρ. Γεωργίου**, Ασφαλιστικά μέτρα, τ. II έκδ. 2004 υπό το άρθρο 695 § II Δ β' σελ. 157).

¹¹⁷ **Μπέης**, ΕρμΚΠολΔικ, υπό το άρθρο 223 § 6 σελ. 1015. ΜΠρΘες 171/1972 ΑρχΝομομ 23/332.

¹¹⁸ Ομοίως και ΜΠρΑθ 14626/1993 Ελλ-Δνη 1994/1395.

¹¹⁹ Ομοίως και ΜΠρΘες 3840/1989 Αρμ. 1990/228. Βλ. όμως αντιθέτως : **Βερβεσό**, Ουσιώδη δικονομικά ζητήματα της διαδικασίας των ασφαλιστικών μέτρων, Δ. 2 § II Β σελ. 538.

¹²⁰ **Μπέης**, Γνμδ., Δ. 14/66. ΜΠρΑθ 5611/81 Δ. 12/335 με σημ. Μπέη = ΝοΒ 29/734. ΜΠρΑθ 15647/82 Δ. 14/145 με σημ. ΜΠρΝαυπλ. 264/1982 ΔΕΝ 38, 850 = ΕΕργΔ 41/606. ΜΠρΑθ 16413/1982 Ελλ-Δνη 23/722.

¹²¹ Βλ. **Μπέη**, Γνμδ., Δ. 14, 66. **Τον ίδιο**, Εμπράγματα αγωγές, (Παρέμβαση στο 23^ο Πανελλήνιο Συνέδριο της Ένωσης Ελλήνων Δικονομολόγων, Μήθυμα Λέσβου 11-14 Σεπτεμβρίου 1997, Πρακτικά του Συνεδρίου, Εκδόσεις Αντ. Ν. Σάκκουλα, 1999, σελ. 102 § 6.4.). ΜΠρΧαλκίδας 139/1992 Ελλ-Δνη 34/1397. ΜΠρΑθ 16870/1996 Ελλ-Δνη 39/952.

¹²² **Μαργαρίτης**, ΕρμΚΠολΔικ, τ. II (έκδ. 2012) υπό το άρθρο 224 § 2 σελ. 418-419. ΑΠ 323/1975 ΕΕργΔ 32/723.

¹²³ **Νίκας**, Πολιτική δικονομία, τ. II (έκδ. 2005) § 64 περιθ. αριθ. 1 σελ. 229. **Μαργαρίτης**, ΕρμΚΠολΔικ, τ. II (έκδ. 2012) υπό το άρθρο 224 § 1 σελ. 418. **Κεραμεύς**, Αστικό δικονομικό δίκαιο,

πραγματικούς ισχυρισμούς του ενάγοντος, βέβαιος ότι δεν πρόκειται να μεταβληθούν στο μέλλον (με τις προτάσεις του) και εντεύθεν να αποφεύγεται οποιοδήποτε είδους – μη ανεκτός από το δίκαιο - αιφνιδιασμός του¹²⁴. Η δε απαγόρευση που θεσπίζει, έχει τεθεί χάριν του δημοσίου συμφέροντος και συνεπώς η παράβαση της προκαλεί अपαράδεκτο της αγωγής, ανεξαρτήτως βλάβης ή μη του εναγομένου¹²⁵.

Η ίδια ακριβώς παγίωση του αντικειμένου της δίκης απαιτείται, φρονούμε, και επί αιτήσεως ασφαλιστικών μέτρων, η βασιμότητα κατ' ουσίαν της οποίας θα οδηγήσει σε λήψη τοιούτων μέτρων εις βάρος περιουσιακών δικαίων του και συγκεκριμένως σε πολυετή νομική δέσμευση αυτών. Δηλαδή και επί ασφαλιστικών μέτρων, (όπως και επί της διαγνωστικής δίκης) προκαλείται δυσμενέστατη μεταβολή στη νομική και πραγματική κατάσταση του οφειλέτη. Επομένως, αυτός θα πρέπει να γνωρίζει εκ των προτέρων (χωρίς καμιά απολύτως δυνατότητα μεταβολής από τον αντιδίκου του) ποια είναι ακριβώς η αξίωση του τελευταίου, η οποία – κατά τους ισχυρισμούς του αντιδίκου του - δεν έχει εκπληρωθεί, προκειμένου να του δοθεί, ευλόγως, η δυνατότητα να αντικρούσει, με τον κατά το δυνατόν λυσιτελέστερο τρόπο, τους ισχυρισμούς του αντιδίκου του. Ταύτα, ενόψει και του ότι, δεν υφίσταται λόγος, νομικός ή πραγματικός, κατ' εφαρμογή του οποίου, η νομική θέση του καθ' ου στη δίκη των ασφαλιστικών μέτρων θα πρέπει να είναι διαφορετική (και μάλιστα πλέον ήσων δικονομικός) από την αντίστοιχη θέση του εναγομένου στη διαγνωστική δίκη ακολουθώντας, παρέπεται αναγκαιώς και ότι, όποια πρόνοια λαμβάνει ο νόμος για την προστασία των εννόμων συμφερόντων του εναγομένου στη διαγνωστική δίκη, την ίδια ακριβώς πρόνοια θα πρέπει να λάβει και για την προστασία του καθ' ου η αίτηση των ασφαλιστικών μέτρων. Εξ άλλου, ούτε και η ανάγκη επείγουσας ρυθμίσεως της διαφοράς, με λήψη ασφαλιστικών μέτρων, δικαιολογεί την (κατά την αποκρουστική γνώμη) δυνατότητα του αιτούντος τα μέτρα αυτά να μεταβάλλει κατά το δοκούν (με το Σημείωμά του ή με προφορικές δηλώσεις του, κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση της υποθέσεως), τα πραγματικά περιστατικά του ιστορικού της αιτήσεώς του' αφενός διότι η εν λόγω - ανεπίτρεπτη - μεταβολή δεν επιταχύνει (το αντίθετο μάλιστα) τη διεξαγωγή της δίκης και εντεύθεν την προσωρινή ρύθμιση της διαφοράς κι αφετέρου διότι η δυνατότητα αυτή του αιτούντος είναι προδήλως υποχωρητέα ενώπιον του υπερτέρου κατά την άποψή μας συμφέροντος του αντιδίκου του να πληροφορηθεί το αντικείμενο της διαφοράς και εντεύθεν να δυνηθεί να προετοιμάσει την άμυνά του, αφού άλλως κινδυνεύει να δικασθεί κατ' ουσίαν ανήκουστος, γεγονός το οποίο είναι καταφώρως αντίθετο στην οικεία συνταγματική αρχή, την οποία εισάγει το άρθρο 20 του Συντάγματος.

Συνεπώς, κατά τη γνώμη μας, συντρέχει εκδήλως και επί των ασφαλιστικών μέτρων η ίδια ακριβώς ανάγκη εισαγωγής της ΚΠολΔικ 224, η οποία συντρέχει και στη διαγνωστική δίκη : η αποκρυστάλλωση, άπαξ διά παντός, των επικαλουμένων από τον αιτούντα ασφαλιστικά μέτρα, πραγματικών περιστατικών, τα οποία θεμελιώνουν κατά το νόμο την προβαλλομένη ως ασφαλιστέα αξίωσή του.

Έχουμε λοιπόν τη γνώμη ότι η ΚΠολΔικ 224 ισχύει απαραλλάκτως (λόγω αναλογίας νόμου) και στη διαδικασία των ασφαλιστικών μέτρων¹²⁶.

τ. Π (έκδ. 1986) § 81 σελ. 219.

¹²⁴ **Μακρίδου**, στον ΚΠολΔικ των Κεραμέως/Κονδύλη/Νίκα, υπό το άρθρο 224 § 1 σελ. 493. **Κεραμέως**, ανωτ., § 81 σελ. 219. ΕφΑθ 12039/1979 ΝοΒ 28/1524.

¹²⁵ **Μπέης**, ΕρμΚΠολΔ, υπό το άρθρο 224 § Π σελ. 1016. ΕφΑθ 12039/1979 ΝοΒ 28/1524.

¹²⁶ Ομοίως και ΜΠρΑθ 6780/2001 ΧρονίδΔικ 2001/902. Αντιθέτως, (χωρίς όμως δογματική θεμελίωση) : **Νίκας**, Πολιτική δικονομία, τ. Π (έκδ. 2005) § 64 περιθ. αριθ. 8 σελ. 235. **Μαργαρίτης**, ΕρμΚΠολΔικ, τ. Π (έκδ. 2012) υπό το άρθρο 224 § 2 σελ. 419.

ΙΧ. Δημοσίου δικαίου η αξίωση παροχής προσωρινής δικαστικής προστασίας.

Το άρθρο 20 § 1 του Συντάγματος, που ορίζει ότι κάθε πολίτης δικαιούται να του παράσχει η Πολιτεία, δια των Οργάνων της (= των Δικαστηρίων - βλ. Σ. 87 § 1), έννομη προστασία, καθιερώνει αξίωση δημοσίου δικαίου¹²⁷. Στην αξίωση αυτή συμπεριλαμβάνεται και η αντίστοιχη προς παροχή προσωρινής έννομης προστασίας (= λήψη ασφαλιστικών μέτρων)¹²⁸. Συνεπώς, η εν λόγω αξίωση ανήκει στο χώρο του δημοσίου δικαίου, ως εκδήλωση του αντιστοίχου, συνταγματικά κατοχυρωμένου, ατομικού δικαιώματος¹²⁹.

Χ. Ασφαλιστικά μέτρα παρέχονται μόνον εφ' όσον καθυστερεί η οριστική δικαστική προστασία

Η παροχή προσωρινής δικαστικής προστασίας, ως τελολογικό παρεπόμενο της κύριας δίκης, είναι συνταγματικά (Σ. 20 § 1), κατοχυρωμένη, μόνο στο μέτρο που είναι απαραίτητη, για την εξουδετέρωση των κινδύνων από την καθυστέρηση της οριστικής δικαστικής προστασίας. Επομένως, τ' ασφαλιστικά μέτρα χάνουν ολότελα τη λειτουργική αποστολή τους και είναι περιττά, όταν η οριστική προστασία παρέχεται χωρίς καθυστέρηση, όπως συμβαίνει με τις ειδικές διαδικασίες, όπου εκδίδεται αμέσως οριστική απόφαση. Στις περιπτώσεις αυτές, η επιτρεπτή (= παραδεκτή) άσκηση της αίτησης ασφαλιστικών μέτρων εξαρτάται από το αν πιθανολογείται ανάγκη να εκδοθεί προσωρινή διαταγή ή να διαταχθούν ασφαλιστικά μέτρα χωρίς προηγούμενη ακρόαση του αντιδίκου του αιτούντος¹³⁰.

ΧΙ. Ασφαλιστικά μέτρα στον Ενιαίο Ευρωπαϊκό Χώρο.

1. Όταν διεξάγεται δίκη στο Κοινοτικό Δικαστήριο.

Όταν διεξάγεται Κοινοτική δίκη, προβλέπεται και εκεί η δυνατότητα λήψης ασφαλιστικών μέτρων, (Συνθ. ΕΟΚ 186, Συνθ. ΕΚΑΕ 158, Συνθ. ΕΚΑΧ 39), εφόσον υποβληθεί σχετικό αίτημα στο Κοινοτικό Δικαστήριο (Καταστατικό ΕΟΚ 36, Καταστατικό ΕΚΑΕ 37, Καταστατικό ΕΚΑΧ 33 και Κανονισμός Διαδικασίας 83 § 1). Το Κοινοτικό Δίκαιο δεν ορίζει ποιά είναι τ' ασφαλιστικά μέτρα. Η εξειδίκευσή τους επαφίεται στη διακριτική εξουσία του Προέδρου και πραγματοποιείται στην συγκεκριμένη επίδικη διαφορά. Συνήθως διατάσσεται η προκαταβολή στον αιτούντα, από τον καθ' ου, μέρους του επίδικου ποσού, εφ' όσον πιθανολογείται πως ο τελευταίος το οφείλει. Πέραν των ανωτέρω, προβλέπεται η αναστολή της αναγκαστικής εκτέλεσης των αποφάσεων του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου και των

¹²⁷ Μπέης, Εισαγωγή στη δικονομική σκέψη, (3η έκδοση), § 2, (1.1), σελ. 41. Μητσόπουλος, Η αναγνωριστική αγωγή, (έκδ. 1947), § 1 VIII (1 και 2), σελ. 46 και 47. Μανιτάκης, Η διπλή νομική φύση του δικαιώματος παροχής δικαστικής προστασίας, Δ. 13, 631 επ. και ιδίως § 6, σελ. 637 επ. Παπαδημητρίου, Η συνταγματική καθιέρωση της δικαστικής προστασίας, Δ. 13, σελ. 594 επ. και ιδίως § III 4, σελ. 605. Παπαντωνίου, ΓενΑ, (2η έκδοση), § 42, σελ. 172.

¹²⁸ Σκουρής, Η προσωρινή προστασία στις ακυρωτικές διαφορές, (έκδ. 1979), σελ. 157. βλ. τις παραπομπές στην υποσημ. αριθ. 1. Μπέης, ΕρμΚΠολΔ, Πέμπτο Βιβλίο, Εισαγωγή, § 8.1, σελ. 16 επ. ΜΠρΑθ 9690/1978 Δ.10, 411 με σύμφωνο σχόλιο Κ. Μπέη.

¹²⁹ Μπέης, ΕρμΚΠολΔ, άρθρο 688, § 1,1., σελ. 83/4. Βλ. και τις παραπομπές στην υποσημ. αριθ. 14.

¹³⁰ ΜΠρΧαλκίδας 132/1993, αδημ. ΜΠρΑγρ 91/1986 Δ. 17/245. Βλ. και Μπέη, ΕρμΚΠολΔ, άρθρο 731, § 3.19, σελ. 746 και § 5 (Ζ), σελ. 793. Αντιθέτως : ΜΠρΠαρν 96/1978 Ελλ-Δνη 19, 378.

Πράξεων των άλλων Οργάνων της Κοινότητας. Περαιτέρω, κατά το άρθρο 83 του Κανονισμού Διαδικασίας, για την χορήγηση ασφαλιστικού μέτρου, απαιτείται αφενός η εκκρεμοδικία της κύριας υπόθεσης ενώπιον του Κοινοτικού Δικαστηρίου κι αφετέρου η υπάρξη περιστάσεων που δικαιολογούν το επείγον του αιτουμένου ασφαλιστικού μέτρου. Κατά τη συζήτηση της αίτησης, η ερημοδικία ενός από τους διαδίκους, δεν τίκτει εις βάρος του δυσμενείς συνέπεις: η αίτηση ερευνάται κατ' ουσίαν. Ο Πρόεδρος του Δικαστηρίου δικαιούται να διατάξει το προσήκον, κατά την κρίση του, ασφαλιστικό μέτρο, αρκεί να μην επέρχεται ολοσχερής ικανοποίηση της ασφαλιστέας αξίωσης. Η απόφασή του είναι αμετάκλητη, πρέπει να είναι αιτιολογημένη και έχει διαπλαστικό χαρακτήρα. Υφίσταται δυνατότητα ανάκλησής της ή μεταρρύθμισής της. Η εν λόγω απόφαση είναι τίτλος εκτελεστός, κατά την ορθή γνώμη και εκτελείται κατά το status της αναγκαστικής εκτέλεσης του Κράτους-Μέλους, στην Επικράτεια του οποίου επιχειρείται η εκτέλεση. Το Εθνικό Δικαστήριο δικαιοδοτεί προκειμένου να κριθεί η νομιμότητα των εκτελεστικών μέσων¹³¹.

2. Όταν διεξάγεται δίκη στο Εθνικό Δικαστήριο.

Το Δικαστήριο των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων¹³² δέχθηκε πως τα ιδιωτικά δικαιώματα που αναγνωρίζει το Κοινοτικό Δίκαιο, (τόσο απέναντι στα Κράτη-Μέλη, όσο και στους ιδιώτες), μπορούν ν' ασφαλισθούν με προσωρινή δικαστική προστασία. Κατά την εν λόγω απόφαση, το Εθνικό Δικαστήριο υποχρεούται να διατάξει τη λήψη ασφαλιστικών μέτρων, ακόμα κι αν το εθνικό δίκαιο του το απαγορεύει. Και τούτο, επειδή οι κανόνες του Κοινοτικού Δικαίου έχουν άμεση ισχύ στο δικαιοσύστημα των Κρατών-Μελών¹³³.

Η ανωτέρω νομολογία του ΔΕΚ καθιέρωσε σύστημα προσωρινής προστασίας των δικαιωμάτων των ιδιωτών, που απορρέουν αμέσως από το Κοινοτικό Δίκαιο, κατά το οποίο (σύστημα) ο εθνικός νόμος που απαγορεύει τη λήψη ασφαλιστικού μέτρου τίθεται σε προσωρινή αναστολή. Περαιτέρω, εφ' όσον το δικονομικό καθεστώς του Εθνικού Δικαστηρίου, δεν προβλέπει την αναστολή της ισχύος του εθνικού νόμου, ως ασφαλιστικό μέτρο, θα πρέπει ν' αναζητηθεί (και να χορηγηθεί) το προβλεπόμενο από την εθνική δικονομική νομοθεσία και προσήκον μέτρο¹³⁴.

XII. Διαδικασία ασφαλιστικών μέτρων: ρυθμίζεται απο την legem fori.

Η διαδικασία λήψης ασφαλιστικών μέτρων είναι δικονομικός θεσμός και, συνεπώς, ρυθμίζεται από το δίκαιο της έδρας του δικάζοντος δικαστή (Lex fori)¹³⁵.

¹³¹ Βλάσσης, Τα ασφαλιστικά (ή προσωρινά) μέτρα εις την κοινοτικήν δίκην, Δ.16, 343 επ.

¹³² Απόφαση Factortame I /19-6-1990 (Δ. 24, 497).

¹³³ Βλ ενδεικτικά: **Δαγτόγλου**, ΕυρΚοινΔικ I 2η έκδοση, Νο 524 επ., με περαιτέρω παραπομπές. **Κεραμεύς**, Σύνταγμα, Εθνικός Δικαστής και Κοινοτικό Δίκαιο, Σύμμεικτα προς τιμήν Φ. Βεγλερή, 378. **Ιωάννου**, Ο Έλληνας Δικαστής, ως εφαρμοστής του Κοινοτικού Δικαίου, ΕΕΕυρΔ 1985, 77 (80 επ.). **Βιτάλη**, Κοινοτική έννομη τάξη, Ελλ-Δνη 30, 697 και ιδίως σελ. 708-710. ΜΠρΗρακλ 1349/1996 ΑρχΝομομομ 50/383.

¹³⁴ **Φαλτσή**, Ασφαλιστικά μέτρα στον ενιαίο Ευρωπαϊκό χώρο. Η προσωρινή έννομη προστασία ιδιωτικών δικαιωμάτων κατά το Κοινοτικό Δίκαιο, Ελλ-Δνη 34, 241 επ.

¹³⁵ ΜΠρΑθ 3587/1981 Ελλ-Δνη 22, 259.

